

*Bu kitab Azərbaycan Respublikasının
Prezidenti yanında Qeyri-Hökumət
Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Şurasının
maliyyə yardımı ilə nəşr edilmişdir.*

AZƏRBAYCAN AŞIQLAR
BİRLİYİ

Musa Nəbioğlu

OZAN-AŞIQ DÜNYASI

(Haqqa qovuşan aşıqlarımız)

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin
İşlər İdarəsi
PREZİDENT KİTABXANASI

BAKİ - 2010

83, 3 (5 Arv) + 82 (5 Arv)
G 67

AZƏRBAYCAN AŞIQLAR BİRLİYİ

Layihənin rəhbəri və
baş məsləhətçi: **Zəlimxan YAQUB**
Xalq şairi

Redaktorlar: **Məhərrəm QASIMLI**
filologiya elmləri doktoru,
professor,
Elxan Məmmədli
filologiya elmləri namizədi.

Musa Nəbioğlu (Musa Nəbi oğlu Çobanov). Ozan-aşıq dünyası. Bakı, „Nurlan“ – 2010, 144 səh.

ISBN 978-9952-8024-3-6

İlk dəfə işıq üzü görən bu kitabda əsasən XIX-XX əsrlərdə yaşayıb fəaliyyət göstərmiş, bu gün haqq dünyasında olan və bir çoxları geniş ictimaiyyətə bəlli olmayan aşığılar haqqında qısa bioqrafik məlumat və onların fotosəkilləri verilir. Kitab əsasən S.Mümtaz adına Ədəbiyyat və İncəsənət Arxivindəki materiallar əsasında hazırlanmışdır. Burada həmçinin XX əsrin əvvəllərindən bəri müxtəlif tədbirlərdə və aşığıların qurultaylarında çəkilmiş nadir fotosəkillər də öz əksini tapmışdır.

© M.Nəbioğlu, 2010

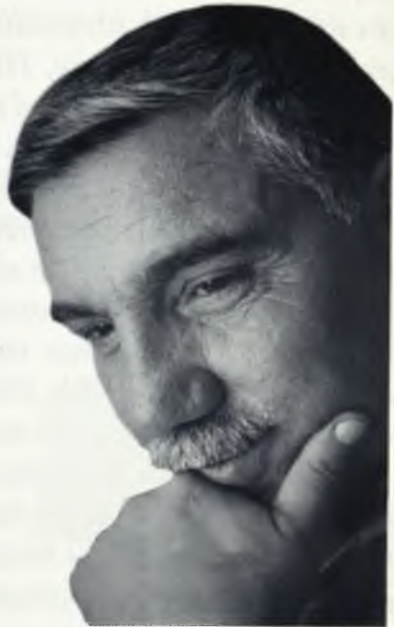
BORCUMUZDUR BU EHTİRAM

Sağlıqlarınd öz halal haqlarını almayıb dünyadan köçən ustad aşığılarımızı xatırlayanda istər-istər istəməz təəssüf dolu bir hiss yaşayırıq. Belə hallar daha çox XX əsrdə - Sovet imperiyası zamanında baş verib. Doğrudur, Azərbaycanda Sovet hakimiyyəti illərində aşığıların dörd dəfə qurultayı keçirilib, amma burada da kommunist rejimi öz marağını güdüb. Çalışıb ki, el arasında böyük nüfuzu olan aşığıları özünün təbliğat maşınının bir hissəsinə çevirsin. Xüsusilə Sovet hakimiyyətinin ilk illərində aşığılarımız bir sıra çətinliklərlə üzləşib, onların arasında sürgün həyatı yaşayanlar da olub. Aşığılarımız təzyiqlərə məruz qalıb, sazları sındırılıb, sürgün olunublar, güllələniblər. Ancaq heç bir çətinlik, zor, məhrumiyyət xalqın iradəsini sındıra bilməyib, sazı onun əlindən almağı bacarmayıb. Xalqımızın tarixi və qan yaddaşı olan saz onun ruhunda və canında yaşayıb.

Artıq dövr dəyişib, Azərbaycan müstəqil ölkə, xalqımız da özünün maddi və mənəvi sərvətlərinin sahibidir. Və bu müstəqillik mədəniyyətimizin, incəsənətimizin bütün sahələrində olduğu kimi, sazımızın inkişafında da yeni bir mərhələnin başlanğıcını qoydu. İndi sazımızın səsi yüksək səviyyəli beynəlxalq tədbirlərdən - Parisin, Londonun və Avropanın digər şəhərlərinin möhtəşəm salonlarından gəlir. Muğamımızla sazımız Avropanı və bütün dünyanı qoşa gəzərək xalqımızın qədim və zəngin misiqi xəzinəsi ilə dünya ictimaiyyətini heyratlandırır.

Artıq dövlət səviyyəsində aşığı sənətinə qayğı, bu sənətinin inkişafına göstərilən kömək göz önündədir. Azərbaycan dövlətinin, xüsusilə YUNESKO və İSESCO-nun xoşməramlı səfiri, millət vəkili Mehriban xanım Əliyevanın aşığı sənətinin qorunması, inkişafı və təbliği istiqamətində yorulmaz fəaliyyəti nəticəsində 2009-cu ildə Azərbaycanın aşığı sənəti YUNESKO-nun Qeyri-maddi mədəni irs üzrə siyahısına daxil edildi ki, bunun da nəticəsində bu gün Azərbaycan aşığı sənətini dünya qeyri-maddi irsinin inciləri sırasında görürük. Bu, eyni zamanda beynəlxalq səviyyədə aşığı sənətinin Azərbaycan mədəni irsinin ən qədim nümunələrindən biri olduğunun təsdiqidir.

2008-ci ilin avqustunda özünün V qurultayını keçirən Azərbaycan Aşığılar Briliyi də fəaliyyətini yenidən canlandırmağa başladı, aşığı sənətinin inkişafına göstərilən dövlət qayğısına əməli işlə cavab vermək işimizdə əsas prinsipə çevrildi. Aşığı sənətinin bu günkü problemlərinin həlmi, gənc aşığılara qayğı ilə yanaşı keşmişə hörmət, bu sənətin inkişafında böyük xidmətləri olmuş ustad sənətkarların yubileylərinin

Zəlimxan YAQUB
Xalq şairi, AAB-nin sədri

keçirilməsi, onların kitablarının nəşr edilməsi, xatirələrinə həsr olunmuş kitabların yazılması fəaliyyətimizin mühüm tərkib hissəsidir və bu istiqamətdə artıq bir sıra böyük tədbirlər həyata keçirmişik. Dədə Şəmşirin, Mikayıl Azaflının, Hüseyn Bozalqanlının, Avdı Qaymaqlının, Aşıq Əkbərin, Əmrəh Gülməmmədovun və digər məşhur ustad aşıqların kitabları nəşr olunub, yubileyləri respublika səviyyəsində qeyd olunub.

Bütün bunlarla yanaşı, Azərbaycan Aşıqlar Birliyi olaraq qarşımıza məqsəd qoymuşuq ki, ozan-aşıq sənətinin inkişafında azacıq da olsa xidməti olmuş heç kəs unudulmasın, heç kəs yaddan çıxmasın.

Oxucuların ixtiyarına verilən bu kitab – foto-albom adı və xatirəsi xalqımız üçün həmişə əziz olan, haqqa qovuşan sənətkarlarımızın xatirəsinə həsr olunmuş bir ədəbi abidədir. Böyük şairimiz Səməd Vurğun demişkən: “Bizdən ayrı düşənlərə borcumuzdur bu ehtiram”. Foto-albomda 200-ə yaxın sənətkarın şəkli və qısa məlumat xarakterli tərcümeyi-halı verilmişdir. Bu şəkil və məlumatların əksəriyyəti yuxarıda adını çəkdiyimiz dövlət arxivlərindən götürülüb. Burada indiyədək adı xalqımıza çox yaxşı məlum olan aşıqlarımızla yanaşı, bizə az məlum olan sənətkarların da şəkilləri və tərcümeyi-halları öz əksini tapıb.

Məqsəd ondan ibarətdir ki, ozan-aşıq sənətində fəaliyyəti, xidməti olmuş insanların imkan daxilində heç biri yaddan çıxmasın, heç kəs unudulmasın. Bu şəkil və məlumatlarla yaxından tanış olduqca istər-istəməz insanın içindən bir yanğı hissi gəlib keçir. Bir görün nə qədər böyük sənətkarlar, böyük şəxsiyyətlər, sinəsi sözlə dolu, xəzinəli insanlar itirmişik. Hər aşığın sinəsində nə qədər nağıllar-dastanlar, bayatılar, oxşamalar qara torpağa pay olub, yazıya alınmayıb, lentə köçürülməyib. Bu kitabda yazıdan daha çox şəkillər danışır. Çəkildiyi andan tarixə dönən, bizə çox həqiqətləri, çox mətləbləri aşkar edən şəkillər!

Hər şəkil bir tarixdi, yaddaşdı, xatirədi, keçmişi bu günə və gələcəyə qovuşduran mənəviyyat körpüsüdür. Qoy bu gün yaşayıb yaradan aşıqlarımız görsün ki, bu yolda, bu sənətdə bu dünyadan kimlər gəlib gedib, kimlər əbədiyyətə qovuşub. Onlardan bu günkü mənəviyyatımız nə qazanıb, hansı dəyərlər onların hesabına əbədi yaşamaq haqqı qazanıb.

Daşdığı məzmun və mahiyyət etibarilə bu kitab ilk təşəbbüs olduğundan, heç şübhəsiz, yaddan çıxan, şəkilləri tapılmayan bir çox sənətkarlarımız da var. Bu o deməkdir ki, axtarışlar davam edəcək. Oxuculardan, ozan-aşıq sənətinin həvəskarlarından, fəallarından xahiş edirik ki, bu kitabın daha da təkmilləşdirilmiş yeni nəşrini hazırlamaq işində yardımçı olsunlar, əllərindən gələni əsirgəməsinlər. Kitabın ilk nəşrində nöqsanların olması təbiidir. Ancaq ikinci nəşr üçün daha çox iş görmək lazımdır və biz də bu köməyi və qayğını bu sənətin qədir-qiyətini bilən xeyirxah insanlardan gözləyirik.

Baxın, xatırlayın, sevin, qiymətləndirin, dəyər verin bu şəkillərə. Bu şəkillər sazımızın və sözümüzün, ruhumuzun və qəlbimizin, duyğularımızın və düşüncələrimizin şəkilləridir. Biz onlara baxdıqca yenidən kökümüzə, yaddaşımıza qayıdacağıq. Bu qayıdış geriye getmək deyil, keçmişə hörmət və ehtiram, gələcəyə, bu sənətin gələcəyinə inam deməkdir!

MÜƏLLİFDƏN

Hörmətli oxucu!

Xalqımızın ölməz musiqi aləti olan saza, ozan-aşıq sənətinə biganə olmayan hər kəsə bəllidir ki, 2008-ci ilin avqust ayında Azərbaycan aşıqlarının V qurultayının keçirilməsi və Xalq şairi Zəlimxan Yaqubun AAB-nin sədri seçilməsi bu sənətin inkişafında bir növ yeni mərhələnin başlanğıcını qoydu. İctimai diqqətlə yanaşı, bu sənətin inkişafına dövlət qayğısının da artması sənətkarlarımızın meydanını daha da genişləndirdi, onlara yeni-yeni imkanlar açdı. Aşıq sənəti xalqımızın milli-mənəvi sərvəti kimi dünya mədəniyyəti inciləri sırasında özünün layiqli yerini tutdu ki, bu da mədəniyyətimizin inkişafına dövlət qayğısının bariz nümunəsi olmaqla yanaşı, həm də H.Əliyev Fondunun prezidenti, YUNESKO və İSESKO-nun xoşməramlı səfiri, Millət vəkili, mədəniyyətimizin cəfəkeş hamisi Mehriban xanım Əliyevanın bu istiqamətdəki ardıcıl və məqsədyönlü fəaliyyətinin məntiqi yekunu idi.

Bu gün sazımızın səsi-sorağı daha geniş coğrafi məkanlardan gəlir. Aşıqlarımız Avropanın möhtəşəm salonlarında çıxış edərək qərb tamaşaçısını heyrətə gətirirlər.

Mədəniyyətimizin və incəsənətimizin inkişafına göstərilən bu qayğı və diqqət sənət adamları ilə yanaşı, bu sahənin araşdırıcıları üçün də yeni imkanlar açıb. Aşıqların sonuncu qurultayından sonra Azərbaycan Aşıqlar Birliyi də bir sıra böyük layihələr həyata keçirdi. Aşıq sənətinin bu günkü problemlərinin və aşıqlarımızın üzləşdikləri çətinliklərin aradan qaldırılması, sənətə yeni gələn gənclərə qayğı göstərilməsi ilə yanaşı, bu gün haqq dünyasında olan aşıqlarımız da unudulmadı. Elə təkcə son bir ildə bir neçə ustad aşığın yubileyi Bakının möhtəşəm salonlarında və regionlarda qeyd olundu, kitabları işıq üzü gördü. Bu ilin yazında isə AAB-nin sədri, Xalq şairi Zəlimxan Yaqubun rəhbərliyi və Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Şurasının maliyyə dəstəyi ilə yeni bir layihəyə başladıq. Qərara aldıq ki, haqq qovuşmuş aşıqlarımızı ictimaiyyətə daha yaxından tanıdaq. Doğrudur, indiyədək aşıqlarla bağlı kitablar nəşr olunub və işimizdə bu kitabların da müəyyən dərəcədə köməyi oldu. Amma biz aşıqların tərcümeyi-halları, yaradıcılıqları barədə məlumat verməklə yanaşı, oxuculara həm də onların foto-şəkillərini təqdim etməyi qarşımıza məqsəd qoyduq və bu işin məsuliyyəti və çətinliyi bizi qorxutmadı. Bir neçə ay

S.Mümtaz adına Ədəbiyyat və İncəsənət Arxivində araşdırmalar apardıq. Burada XX əsrin əvvəllərindən bəri aşıqlarımızla bağlı qorunub saxlanılan sənədlər bu kitabın ərsəyə gətirilməsində əvəzsiz rol oynadı. Burada hətta elə aşıqlar haqqında sənədlərə rast gəldik ki, onlar bu gün geniş ictimaiyyətə az tanışdır. Kitabda verdiyimiz fotosəkillərin böyük əksəriyyəti həmin arxivdən götürülüb və demək olar ki, ilk dəfə geniş ictimaiyyətə təqdim olunur. Bu şəkillərin hər biri isə Z.Yaqub demiş: “bir tarixdi, yaddaşdı, xatirədi, keçmişi bu günə və gələcəyə qovuşduran mənəviyyat körpüsüdür”.

Bu kitab yalnız dünyasını dəyişmiş aşıqlarla bağlı ilk təşəbbüs olduğundan heç şübhəsiz bu sıradan adları kitaba düşməyənlər də yox deyildir. Bu isə heç də həmin aşıqlara sayğısızlıqdan irəli gəlməyib. Sadəcə olaraq onların fotosəkillərini və barələrində müfəssəl məlumat əldə edə bilməmişik. Ancaq bu, heç də son deyil. Bu yöndə axtarışlarımız davam edir və çalışacağıq ki, növbəti nəşrdə heç kəs unudulmasın, heç kim yaddan çıxmasın. Təbii ki, bu işdə sizlərdən də kömək gözləyirik, dəyərli oxucular. Yeri gəlmişkən, elə buradaca qeyd etmək istəyirəm ki, artıq sazbəndlərlə bağlı da ayrıca kitab hazırlayırıq.

Bu kitabın araya-ərsəyə gəlməsində köməyi olan hər kəsə - kitabın çap prosesinə qədər hər gün işin gedişi ilə maraqlanıb dəyərli məsləhət və tövsiyələrini verən Xalq şairi Zəlimxan Yaquba, redaktor kimi qayğılarını əsrgəməyən folklorşünas alimlər Məhərrəm Qasımlı və Elxan Məmmədliyə, bizə yaratdığı şərait üçün S.Mümtaz adına Ədəbiyyat və İncəsənət Arxivinin direktoru Maarif Teymura, bəzi fotosəkillərin əldə edilməsində göstərdikləri köməyə görə şair Məmməd Aslana, aşıq sənətinin tədqiqatçıları İslam Ələsgər və Seyfəddin Qəniyəvə, neçə ildir ki, özünün şəxsi mənzilində “Aşıq Ələsgər muzeyi” yaradan Hüseyn Hacı Qulu oğluna, aşıq Mais Gəncəliyə, Ulduz Quliyevaya, araşdırıcılar İlhamə Qəsəbova, Məhərrəm Hüseynli və Araz Yaquboğluna və təbii ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Şurasının sədri, millət vəkili Azay Quliyevə minnətdarlıq edirik.

Musa NƏBİOĞLU

AŞIQ ALI

Aşıq Alı 1801-ci ildə Göyçə mahalının Qızılvang kəndində anadan olub. On ildən çox Ağ Aşığa şəyirdlik edən Alı ustadı ilə bərabər Yaxın Şərq ölkələrinə - İrana, Türkiyəyə, Qafqazın ayrı-ayrı bölgələrinə səfər edərək məclislər aparıb.

Kamil ustad kimi yetişdikdən sonra özü bir sıra aşıqlar yetirib. Aşıq Məhərrəm, Aşıq Qulu, Aşıq Məsim, Aşıq Meydan və məşhur ustad Aşıq Ələsgər onun şəyirdi olub.

Yaradıcı aşıq olan Alının şeirlərinin çoxu itibbatıb, aşıqların hafizəsində qalmış şeirlərini isə Hüseyn Arif toplayaraq nəşr etdirib, 1981-ci ildə onun anadan olmasının 180 illiyi qeyd olunub.

Aşıq Alı 1901-ci ildə vəfat edib.

AŞIQ ƏLƏSGƏR

Ələsgər Əlməmməd oğlu 1821-ci ildə Göyçə mahalının Ağkilsə kəndində anadan olub. Ailəsi böyük olduğundan Əlməmməd kişi Ələsgəri 14 yaşında Kərbəlayı Qurban adlı bir varlıya nökar verir. Ələsgər 4 il Kərbəlayı Qurbanın həyatında nökarçilik edir.

Aşıq Ələsgər xüsusi təhsil ala bilməmiş, sənətin sirlərini el sənətkarlarının və ağsaqqalların yanında öyrənmişdi. İlk şerlərini də yeniyetməlik çağlarında aşıqların, xalq sənətkarlarının təsiri ilə söyləmişdir.

Bir müddət ustad yanında şayirdlik edən Ələsgər aşıqlıq sənətinin sirləri ilə bərabər, ədəb və mərifət qaydalarını da öyrənmişdir. Aşıq Alı onu tamam hazırlayıandan sonra bir toy məclisində Ələsgərlə deyişmiş və şayirdinin şöhrətini qaldırmaq, onu el içində ucaltmaq məqsədilə özünü qəsdən məğlub edərək sazını qalib tərəfə - Ələsgərə təslim etmək istəmişdir. Ələsgər isə böyük təvazökarlıq hissi ilə ustadının qarşısında baş əyib, ona öz ehtiramını bu sözlərlə ifadə etmişdir:

*Bir şayird ki, ustadına kəm baxa,
Onun gözlərinə qan damar, damar.*

Şayirdlik dövrünü başa vurduqdan sonra Ələsgər Göyçə ilə yanaşı İrəvanda, Naxçıvanda, Qazaxda, Qarabağda, Cavanşir ellərində, Gəncədə də məşhurlaşmış. Onun şayirdləri də sonralar görkəmli sənətkar kimi məşhurlaşmışlar.

Ömrünün çoxunu xalqın içərisində, toy, şadlıq məclislərində keçirən Aşıq Ələsgər təkcə Azərbaycanda yox, Türkiyədə, İranda və Dağıstanda da ustad sənətkar kimi tanınmışdır.

Hüseyn Hacı Qulu oğlu Bakıda öz evində "Aşıq Ələsgər muzeyi" yaradıb.

Aşıq Ələsgər 1926-cı il mart ayının 7-də doğulduğu Ağkilsə kəndində vəfat edib.

ABBASQULU

1850-ci ildə Ağdamın Abdal Gülablı kəndində anadan olan aşıq Abbasqulu aşıq Valehin nəvəsidir. Professor Qara Namazov yazır ki, o, əvvəlcə aşıq Nəcəfin dəstəsində dəmkəşlik edib, sonradan saza olan marağı onu aşıq Həsənin dəstəsinə gətirib. Təxminən 1870-ci ildə Aşıq Ələsgər Qarabağa gələndə onu qarşılayanlar arasında Abbasqulu da olub.

Bir sənətkar kimi məşhurlaşan Abbasqulu Tiflisdə, Bakıda, Şuşada konsertlər verib, mükafatlara layiq görülmüş. 1901-1903-cü illərdə onun Nəcəfqulu ilə birlikdə H.Z.Tağıyev teatrında tamaşalararası verdiyi konsertlər böyük maraqla qarşılanıb.

Abbasqulu 1932-ci ildə vəfat edib.

Bu fotosəkli bizə Hüseyn Hacı Qulu oğlu təqdim edib.

MOLLA CUMA

Molla Cuma (Süleyman Saleh oğlu Molla Oruc) 1854-cü ildə Şəki diyarının Layiski kəndində anadan olub. İlk təhsilini Aşağı Göynük kəndində Hacı İbrahim əfəndinin mədrəsəsində alıb. Mədrəsədə ərəb, fars dillərini, islam təlimini öyrənib, bir neçə il sonra mədrəsədən uzaqlaşmış.

Atası Saleh əkinçiliklə məşğul olduğundan Süleyman da gəncliyindən əkinçiliyi və təsərrüfatı özünün əsas peşəsi seçib. Bununla belə Süleymanda gəncliyindən özünü büruzə verən fitri istedad, şeirə vurğunluq tədricən onun ruhunda, qəlbində yuva qurub, onu el arasında hazır cavab, sinədəftər aşıq kimi tanıdım.

O, tezliklə el arasında Molla Cuma kimi məşhurlaşmış, Süleyman adı unudulub.

Onunla dostluq edənlərin, şayirdlərinin, qohumlarının söylədiklərinə görə o, qonşu mahaldan bir Şeyxin qızını sevib, bu eşqi "İsmi pünhan" adı ilə qəlbina əbədi həkk edib, ömrünün sonuna qədər İsmi Pünhanın əsl adını dilinə gətirməyib. İsmi Pünhan bir ilahi məbəd, bir qibləgah kimi Molla Cumaya ilham verib, onu mənən qidalandıraraq, sözü, şeiri, misraları qəlbina hopdurub.

Molla Cuma 1920-ci ilin may ayında rus ordusu Şəkinin kəndlərinə hücum edərkən öldürülmüş.

ƏSGƏR QULİYEV

Əsgər Cəfər oğlu Quliyev 1859-cu ildə Gədəbəyin Kərimli kəndində anadan olub. Erkən yaşlarından saz-a-sözə meyl salıb, aşılıq sənətini öyrənib və Gədəbəydə tamnımiş aşılardan olub. Ustad Aşıq Ələsgər Gədəbəyin Arıqıran və Əyriyəng kəndlərinə toya gələrkən dəfələrlə Əsgər Cəfər oğlu onunla birlikdə məclisdə çıxış edib. Olduqca zil səsi olan aşiq Əsgər deyilənlərə görə hətta zurna ilə də oxuyarmış. Cilli Müseyib deyərmiş ki, Əsgər elə zil səslə oxuyardı ki, o oxuyan məclisə girməyə hər aşiq cürət etməzdi.

Aşıq Əsgərin ocağı sənətkarlar ocağı olub. Qardaşı Qulu Əsgər oğlu, oğlanları Hidayət və Firudin onun yolunu davam etdiriblər. Qızı Ulduz xanım isə bu gün tanınmış qadın aşiqlarımızdandır, Azərbaycanın Əməkdar incəsənət işçisidir.

Aşıq Əsgər 1984-cü il martın 19-da vəfat edib.

NƏCƏF DAŞKƏNDLİ

Nəcəf Allahverdi oğlu Bayramov 1860-cı ildə (bəzi mənbələrdə 1876-cı il göstərilir) Göyçə mahalının Daşkənd kəndində anadan olub. Göyçə aşiq məktəbinin ən görkəmli nümayəndələrindən olan Nəcəf özünəməxsus ifaçılıq məharəti ilə seçilib, Göyçədə çox böyük hörmət və nüfuza malik olub. O, Aşıq Ələsgərə on il şayiirdlik edib, onunla ağır məclislər yola sahib.

Mükəmməl bilik, dərin hafizə, möcüzəli səs sahibi olan Aşıq Nəcəf səliqə-sahmanı, ədəb-ərkanı ilə həmişə diqqəti çəkər, aşiqdən çox bəyə, bəyzadələrə oxşayarmış.

Onun səsi Aşıq Əsədin səsi ilə uyğun gəldiyindən çox zaman birlikdə çalılıb-oxuyublar. Aşıq Nəcəflə Aşıq Əsəd 1910-cu ildə İran səfərində olarkən Təbriz aşiqlərinin ustadı hörmət və ehtiram əlaməti olaraq hər birinə on telli bir saz bağışlamışdır.

5 fevral 1919-cu ildə erməni generalı Selikovun başçılığı ilə «Küllü təpə» deyilən yerdə Aşıq Nəcəfin belinə odlu samovar bağlanmış və beş oğlu ilə birlikdə vəhşicəsinə öldürülmüşdür.

Aşıq Nəcəfin bu fotosəkli bizə öz evində "Aşıq Ələsgər muzeyi" yaradan Hüseyn Hacı Qulu oğlu təqdim edib.

HÜSEYN BOZALQANLI

Hüseyn Cəfərqulu oğlu Quliyev (Hüseyn Bozalqanlı) 1863-cü ildə Tovuzun Bozalqanlı kəndində anadan olub. 1871-1881-ci illərdə mədrəsədə təhsil alan Hüseyn ərəb və fars dillərini mükəmməl öyrənib.

1881-ci ildə molla və kəndin koxası ilə yola gedə bilmədiyinə görə mollaxananı tərk edib. 1984-cü ildə koxanı öldürdüyünə görə həbs olunub və 4 il Tiflisdə Metex qalasında yatıb.

Kiçik yaşlarından müxtəlif məclislərdə aşiqlərə qulaq asan Hüseyn Cəfərqulu oğlu saz-a-sözə bağlanıb, artıq 12 yaşından həm də şeir yazmağa başlayıb. Cəmiyi üç ay ustada qulluq

edib, Aşıq Məmmədqulunun şayiirdi olub. Özünün fitri istedadı sayəsində qısa müddətdə bir aşiq kimi onun sorağı hər yana yayılıb.

Tovuzda böyük bir aşiq nəslinin yetişməsində Hüseyn Bozalqanlımn xüsusi əməyi olub. Mirzə Bayramov, Qədir İsmayilov, Dəmirçi Hüseyn, Ələkbər Əsgərov, Bozalqanlı Vəli və başqaları onun yetirmələridir. O, eyni zamanda şeir də yazırdı.

2008-ci ildə Bakıda "Nurlan" nəşriyyatında onun şeirlər kitabı nəfis tərtibatla nəşr olunub.

Hüseyn Bozalqanlı 1941-ci ildə vəfat edib.

BƏŞİR ƏLƏSGƏR OĞLU

Aşıq Bəşir 1867-ci ildə Göyçədə məşhur usatad aşiq Ələsgərin ailəsində dünyaya gəlib. Onun həyatı keşməkeşli olub. Belə ki, 1912-ci ildə təsadüfən əlindən çıxan xəta nəticəsində atasının xalası oğlu Molla Rəhimi güllə ilə öldürüb. Bu səbəbdən də bir müddət həbsdə yatmalı olub. 1916-cı ildə isə kəndin koxasını öldürərək qaçaq həyatı yaşamalı olub (Q.Namazov. "Aşıqlar", səh. 73)

Aşıq Bəşir Ələsgər oğlu 1934-cü ildə vəfat edib.

ALI DƏRƏÇİÇƏKLI

Alı Dərəcəçəkli (Süleymanov) 1870-ci ildə Dərəcəçək mahalının (Axta mahalı) Qaraqala kəndində dünyaya göz açıb. Xeyli müddət zamanəsinin tanınmış ustad aşığı olan Dərələyəzli Aşıq Cəlilə qulluq edib.

Aşıq Alının yaşının və yaradıcılığının kamillik dövrü, taleyin qismətindən çox ağır illərə təsadüf edib. Belə ki, 1918-ci il erməni-türk savaşları zamanı minlərlə soydaşımız kimi, Aşıq Alı da doğma diyarı Dərəcəçək mahalının Qaraqala kəndini müvəqqəti də olsa tərk etmək məcburiyyətində qalıb.

Aşıq Alı və onun ən yaxın qohumları bir müddət Borçalının Görərxı elindəki Təzəkənddə Güloğlularıöyündə məskunlaşıblar.

Borçalıya pənah gətirəndə artıq Alı tanınmış ustad aşığı idi. Aşıq Cəlildən başqa Dədə Ələsgərin qardaşı Aşıq Məhəmmədlə də çox məclislər keçirmiş, ondan da aşılıq sənətinin sirlərini öyrənmişdi.

Alı Dədəçəkli öz oğlu Şəmil, bacısı oğlu Məmmədi və Məmmədin böyük qardaşı adibəlli Aşıq Sadıq Sultanovun ustadı olub. Borçalıda Aşıq Ayvaz, Aşıq Bayram, Aşıq Qurbanəli, Aşıq Əli və daha bir neçə ünlü sənətkar da məhz Aşıq Alı Dərəcəçəkliyə aşılıq dərsləri alıblar.

Aşıq Alı bir müddət Görərxı elində yaşadıqdan sonra yenidən Qaraqala kəndinə dönüb və ömrünün sonuna kimi orada yaşayaraq aşılıq sənətini davam etdirib.

Aşıq Alı 1953-cü ildə Qaraqala kəndində vəfat edib, orada da dəfn edilib. 1961-ci ildə usladın məzarını Marneuli rayonunun Daştəpə kəndinə gətiriblər.

İSMAYIL İSMAYILOV

İsmayıl Həsən oğlu İsmayılov 1870-ci ildə Gəncədə anadan olub. 10 yaşından çobanlıq edib. 15 yaşından aşılığa meyl göstərüb və 10 il Aşıq İsanın yanında şeyird olub.

Gəncənin tanınmış aşığılarından olan Aşıq İsmayıl özü də bir neçə şeyird yetirib.

MİRZƏ BİLAL

Aşıq Mirzə Bilal Mustafə oğlu Mikayılov 1872-ci il mart ayının 12-də Şamaxının Qəşəd kəndində anadan olub. Həmyerlisi Molla Xasının məktəbində oxuyub, sonra Şamaxıda böyük maarifçi Seyid Əzim Şirvaninin məktəbində təhsilini davam etdirib. Burada o, ərəb-fars dillərini kamil öyrənib, klassik poeziyaya dərindən bələd olub. Şamaxı ədəbi mühiti – “Beytüs-səfa” və mesenat Mahmud Ağa Əhməd Ağa oğlunun musiqi-şeyr məclisi onu sənət dünyasına bağlayıb. Mahmud Ağa məclisində Əngəxaranlı Aşıq İbrahimlə tanışlığı onun aşığı sənətinə məhəbbətini artırıb. Ustadının məsləhəti ilə o, muğamlarımızın sirlərini “Şirvan bülbülü” Mirzə Məhəmmədhasəndən mükəmməl şəkildə mənimsəyib, el məclislərinə ayaq açıb.

Az zaman içərisində o, təkcə Şirvanda deyil, Azərbaycanın bir çox bölgələri, eləcə də İran, Dağıstan, Orta Asiya, Gürcüstan və İrəvanda məşhurlaşmış.

“Səfiyyə və Ziyad”, “Aşıq Bilal və Soltan xanım”, “Yetim Soltan”, “Mustafə xan”, “Aşıq İbrahim və Pəri”, “Aşıq Bilal və Sənəm”, “Həzrət Baba” adlı

dastanlar bağlayıb..

Azərbaycan Aşıqlarının I qurultayının iştirakçısı olan Aşıq Bilal qırx ilə yaxın Şirvanda bu sənəti yaşadıb və onlarla şagird yetişdirib.

Şirvanlı Aşıq Mirzə Bilal 1937-ci il iyun ayının 17-də həbs edilib, həmin il noyabrın 26-da “xalq düşməni” adı altında güllələnib.

Azərbaycan Respublikası prokurorluğunun 28 oktyabr 1993-cü il tarixli qərarı ilə Bilal Mustafə oğlu bəraət alıb.

İBRAHİM ƏLİYEV

Dövlət arxivində saxlanılan əlyazmalara görə İbrahim Baxşəli oğlu Əliyev (Qaraçıoğlu) 1873-cü ildə Kəlbəcərdə doğulub. 8 yaşında atasını itirib, 13 yaşından muzdurluğa başlayıb. Dolanışığı ucbatından Şəmkirə gələrək bir müddət burada nökrəçilik edib, sonra Tovuzun Öysüzlü kəndində üç il aşığı Səmədin şeyirdi olub. Aşıq kimi Gəncəbasarda tanındıqdan sonra 1926-cı ildə Gəncəyə köçüb. 1928-ci ildə keçirilən I Aşıqlar qurultayına hazırlıqla bağlı Gəncədə görülən işlərdə yaxından iştirak edib.

ŞAIR NƏBİ

Nəbi Oruc oğlu 1873-cü ildə Borçalının Faxralı kəndində anadan olub. 10-12 yaşlarından ailənin bütün ağırlığı onun üzərinə düşüb. 15 yaşından sonra bir neçə il Borçalının İmir kəndində Məşədi Hüseynə nökrçilik edib. Elə o vaxtdan da ilk qoşqularını yaradıb. 1890-1910-cu illərdə müxtəlif yerlərdə nökr, çoban, Allahverdi mis mədəninə fəhlə kimi çalışıb.

20-25 yaşlarından el şairi kimi ad çıxaran Nəbi Oruc oğlu Borçalının kəndlərində el şənliklərində iştirak edib, hər yerdə hörmətlə qarşılanıb.

Şair Nəbi 1945-ci ildə Faxralı kəndində vəfat edib.

Folklorşünas alim Elxan Məmmədli onun irsini toplayaraq nəşr etdirib. Şair Nəbinin "Yazılanlar gəldi başa" və "Eləsi var..." adlı kitabları oxucular tərəfindən rəğbətlə qarşılanıb.

ƏSƏD RZAYEV

Əsəd Əhməd oğlu Rzayev 1874-cü ildə Göyçənin Qaraqoyunlu kəndində anadan olub. Arxivdə saxlanılan tərcümyi-halında özünü yazdığına görə atası Tovuzun Bozalqanlı kəndindəndir. 12 yaşında ikən atasını itirən Əsəd bir neçə il muzdurluq etdikdən sonra 4 il Aşıq Ələsgərin şeyirdi olub, 5 il isə onunla birlikdə aşılıq edib.

1918-ci ildə daşnak ordusunun zabiti Selikovun öldürülməsində suçlandırılaraq qardaşı Məhəmmədlə birlikdə həbs edilib. Göyçədə Müsavat özəyinin köməyi ilə həbsxanadan qaçırıldıqdan sonra uzun müddət Tovuz və Qazax qəzalarında yaşayıb, 1932-ci ildə isə Bozalqanlı kəndində məskən salıb.

1928-ci ildə aşıqların I qurultayında iştirak edən Aşıq Əsəd 1930-1940-cı illərdə respublika səviyyəsində incəsənətlə bağlı tədbirlərdə həmişə fəallıq göstərmiş, müsabiqələrin qalibi olub. Göyçə, Tovuz, Qazax və Şəmkirdə bir çox aşıqların yetişməsində böyük rolu olub.

Aşıq Əsəd 1950-ci ildə vəfat edib.

MƏMMƏDYAR ƏMİNOV

Aşıq Məmmədyar Əminov 1876-cı ildə Qazax mahalının Ağköynək kəndində anadan olub. Hələ 4 yaşında ikən atasını itirdiyindən yoxsulluqla böyüyüb, erkən yaşlarından muzdurluq edib. 1891-ci ildə göyçəli aşıq Musanın yanına gedərək bir neçə il ona şeyirdlik edib. Deyilənlərə görə Aşıq Ələsgərin də şeyirdi olub.

Göyçə aşıq məktəbinin ənənələrini mükəmməl mənimsəyən aşıq Məmmədyar Qazaxa qayıtdıqdan sonra burada sayılıb-seçilən aşıqlardan biri olub.

Onun həm də təcisləri, divaniləri, qoşmaları, deyişmələri vardır. Ustad aşıq Ədalət Nəsimov və Aşıq Müsəllim Məmmədyar Əminovun şeyirdi olub.

Aşıq Məmmədyar 1966-cı ildə vəfat edib.

TALIB ƏLƏSGƏR OĞLU

Aşıq Talib məşhur saz-söz ustası Aşıq Ələsgərin kiçik oğludur, 1877-ci ildə Göyçənin Ağkilsə kəndində anadan olub. Aşıqlığı da atasından öyrənib. Təhsil ala bilməsə də, yaxşı hafizəsi sayəsində aşıqların sözlərini və dastanlarımızı mükəmməl mənimsəyib, Aşıq Ələsgərin bütün şeirlərini yaddaşına köçürüb. Təsədüfi deyildir ki, Aşıq Ələsgərin dəfələrlə işıq üzü görünən şeirlər kitabı Aşıq Talibdən yazıya alınıb.

Gözəl təbə malik olan Aşıq Talib özü də aşıq şeirinin müxtəlif şəkillərində şeirlər qoşub, müasirləri olan bir çox aşıqlarla qarşılaşması sonralar maraqlı hekayət və dastanlara çevrilib.

Aşıq Talib 1979-cu ildə vəfat edib.

ZODLU AĞAYAR

Zodlu Ağayar (Ağayar Xəlil oğlu Xəlilov) 1880-ci ildə Göyçə mahalının Zod kəndində anadan olub. Göyçə aşiq məktəbinin inkişafında özünəməxsus xidmətləri olan sənətkar Aşıq Ələsgərin son şayirdlərindən olub və onun bütün yaradıcılığını mənimsəyib. Güclü hafizəyə, dərin biliyə malik olub. Özünəməxsus oxu tərzə və şirin danışığı ilə seçilən Ağayar Xəlil oğlu dastanlarımızın bilicisi və mahir ifaçısı kimi də geniş şöhrət qazanıb. 1964-cü ildə oğlu Hüseyn vəfat etdikdən sonra o, bir daha əlinə saz götürməyib.

Sinəsi söz kürəsi olan aşiq Ağayar özü də şeir yazıb. Onun üç şayirdi olub: Qənbər, Şahkərəm və Pənah. Zodlu Ağayar 1978-ci ildə vəfat edib.

CANALLI MƏMMƏD

Məmməd Mərdan oğlu Mərdanov 1880-ci ildə Qazax mahalının Canallı kəndində anadan olub.

Məktəbdə təhsil almayan aşiq tam savadsız olub. Bununla belə, yaradıcı aşiq olduğu söylənir. Hətta deyilənə görə, məclislərdə bədahətən şeir deyər, çoxlu dastan danışarmış. Təəssüflər olsun ki, aşığın zəngin yaradıcılığı bizə gəlib çatmayıb.

O, 1937-ci ildə vəfat edib.

NAĞI BƏDƏLOV

Nağı Qulu oğlu Bədəlov 1880-ci ildə Göyçənin Kəsəmən kəndində anadan olub.

Oğlunun yaxşı təhsil almasını istəyən atası Qulu kişi onu tanınmış ziyalı Molla Əsgərin yanına aparıb. O, dini təhsil alsa da, çalıb-oxumağa da meyl edib, böyük ustad Aşıq Ələsgər sənəti onu da öz cazibəsinə salıb. Oğlunun bu sənətə sonsuz marağını görən atası Qulu kişi onu Aşıq Ələsgərə şayird verib. Nağı Aşıq Ələsgərin son şayirdlərindəndir. Sonralar Ələsgərin digər şayirdi Aşıq Bayramla bərabər el şənliklərində iştirak edib.

XX əsrin əvvəllərində Göyçədə ermənilərin törətdikləri qırğınlar zamanı Azərbaycana gəlib, Xanların Qırıxlı, Balçılı kəndlərində yaşayıb. Sonra Gəncənin Bağmanlar qəsəbəsinə köçüb və ömrünün sonuna kimi orada yaşayıb. 1976-cı ildə vəfat edib.

Bu şəkli Hüseyn Hacı Qulu oğlu təqdim edib.

MƏHƏMMƏD RZAYEV

Məhəmməd Əhməd oğlu Rzayev 1883-cü ildə Göyçə mahalının Böyük Qaraqoyunlu kəndində anadan olub. Aşıq Əsəd Rzayevin qardaşıdır. Erkən yaşlarından atasını itirib və böyük qardaşlarının himayəsində böyüyüb. Başı müsibətlər çəkən qardaşı Əsədlə birlikdə bir müddət Daşkəsən, Qazax və Tovuzda yaşadıqdan sonra Göyçəyə qayıdıb. Amma burada yenə də rahatlıq tapa bilmədiklərinə görə qayıdıb yenidən Tovuzda məskunlaşıblar.

Aşıq Məhəmməd Rzayev 1968-ci ildə vəfat edib.

XƏYYAT MİRZƏ

Xəyyat Mirzə Abbasqulu oğlu 1885-ci ildə Tovuzun Bozalqanlı kəndində anadan olub. Mollaxanada təhsil alaraq ərəb və fars dillərini öyrənib. Tovuzun saz-söz mühitində böyüyən Xəyyat Mirzə şeirin də bütün incəliklərinə bələd olub. Atasını onu dərzi yanına şayird qoyub. O, dərziyi öyrənsə də, sazdan, sözdən aralanmayıb.

Filologiya elmlər doktoru, professor Q.Paşayevin qeyd etdiyi kimi, aşiq şeirinin görkəmli nümayəndəsi olan Xəyyat Mirzə cəmi 37 il ömür sürsə də, Azərbaycan ədəbiyyatı üçün çox işlər görüb. Onun 1966-cı ildə nəşr olunan ilk kitabında bütün yaradıcılığı öz əksini tapmamışdı. 2010-cu ildə "Könlüm hicran otağı" adlı kitabı oxucuların ixtiyarına verildi.

Xəyyat Mirzə 1922-ci ildə vəfat edib.

QARAÇÖPLÜ MUSA

Qaraçöplü Aşıq Musa (Musa Məhəmməd oğlu Mürşüdoğlu) 1885-ci ildə qədim Qaraçöp mahalının Qazılar kəndində anadan olub. O, hələ erkən yaşlarından poeziyaya könül verib, Çıldırlı Aşıq Şenniyyənin şayirdi İsmayıl Mərdanoğludan dərslər alıb, aşiq şeirinin müxtəlif formalarında mükəmməl poetik nümunələr yaradıb.

Aşıq Musa dövrünün görkəmli saz-söz ustaları Aşıq Şenlik, Aşıq Hüseyn Bozalqanlı, Faxralı Şair Nəbi, Göyçəli Aşıq Əsəd, Xəyyat Mirzə, Təhləli Şair Novruz və digərləri ilə münasibətdə olub, bir çox söz ustaları ilə deyişib.

O, Teymur Qurbanov, Əsli oğlu Məhəmməd və şair Mədəd kimi sənətkarların yaradıcılığına böyük təsir göstərmiş.

Aşıq Musa 1965-ci ildə vəfat edib.

SAVAD NƏSİBOVA

Savad Axund Şəfi qızı Nəsimova 1885-ci ildə Göyçə mahalının Daşkənd kəndində anadan olub. Əmisi Molla Şabandan, atası Axund Şəfidən, qardaşları Hacı Rəhimdən və Molla Mehdiyədən ruhani təhsili alıb.

Tanıyıb sevmədiyi, Göyçə mahalının Sarıyaqub kənd sakini Temir adlı birisinə əvə verilib. Temirdən saz havalarını çalmağı öyrənərək aşılıq edib.

1991-ci ildə «Gənclik» nəşriyyatında çap olunan Əzizə Cəfərzadənin «Azərbaycanın aşiq və şair qadınları» kitabında Aşıq Savadın qoşmaları və gəraylıları nəşr olunub.

Aşıq Savad 1970-ci ildə Gədəbəy rayonunun Qumlu kəndində vəfat edib.

AĞACAN

Ağacan Cabbar oğlu Cabbarlı 1886-cı ildə Dağ Borçalının Gümrü bölgəsinə daxil olan Qaraisə kəndində dünyaya gəlib. İlk təhsilini mollaxanda alıb. O, 1911-ci ildə Borçalının Quşçu kəndinə köçüb, lakin burada uzun müddət yaşaya bilməyərək Qaçaganda məskunlaşıb. Ərəb və fars dillərini mükəmməl bilən Ağacan tezliklə şair-aşıq kimi böyük hörmət qazanıb.

1949-cu ildə onu ailəsi ilə birlikdə Sibirin Tomsk vilayətinə sürgün ediblər və o, 1951-ci ildə orada vəfat edib. Ömür-gün yoldaşı Zəhra xanım sürgündən qayıdanda Ağacanın sümüklərini gizləncə Vətənə gətirib və bir müddət bu barədə heç kəsə bildirməyib. 1958-ci ildə oğlu Ənvər vəfat edərkən onunla birlikdə ərinin sümüklərini də torpağa tapşırıb.

DƏLLƏK PAŞA

Paşa Güllü oğlu Dəlivəlli 1886-cı ildə Borçalının Barmaqsız (indiki Zalqa) bölgəsinin Ərcivan-Sarvan kəndində anadan olub. Bir müddət Ərcivan-Sarvanda yaşadıqdan sonra Tiflis şəhərinin Saburtala məhəlləsinə köçüb, Tiflisdə və ətraf bölgələrdə - Msxeta, Kareli, Kaspi və hətta Qaraçöpdə də məclislər aparıb.

Dəllək Paşa 1976-cı ildə vəfat edib.

İSMAYIL ƏLƏKBƏROV

İsmayıl Heydər oğlu Ələkbərov 1886-cı ildə İrəvan quberniyasının İlçı Qoruğu kəndində anadan olub. Erməni daşnaklarının törətdikləri qırğınlar zamanı atası Gəncəyə köçüb.

Uşaqlıqdan saza-sözə böyük marağı olan İsmayıl Heydər oğlu Gəncədə tanınmış aşıklardan olub, Gəncədə və respublikamızın digər yerlərində keçirilən müxtəlif tədbirlərdə iştirak edib.

MİRZƏ BAYRAMOV

Mirzə Əhməd oğlu Bayramov 1888-ci ildə Tovuz rayonunun Cilovdarlı kəndində anadan olub. 1909-1912-ci illərdə dini təhsil alıb. 1937-ci ildə özünün yazdığı tərcümeyi-halda deyilir: "4 il molla məktəbində oxudum. Onda tufəng atmaq üstündə molla ayağımı falaqqalya qoyub bərk döydü. Döyüləndən sonra molla məktəbindən qaçdım". (S.Mümtaz adına Azərbaycan Dövlət Ədəbiyyat və İncəsənət arxivi. Fond 360, siyahı 3, sax. vah. 3) Bundan sonra aşığığa meyl göstərüb, dörd il Hüseyn Bozalqanlının şayirdi olub.

1927-ci ildə Aşıqların birinci qurultayına hazırlıqla bağlı Qazaxda keçirilən məclisdə, 1928-ci ildə Azərbaycan Aşıqlarının I və 1938-ci ildə II qurultaylarındakı çıxışları böyük maraqla qarşılanıb.

Aşıq Mirzə Bayramov dəfələrlə mükafatlara layiq görülüb, Azərbaycan Yazıçılar İttifaqının üzvü olub.

Aşıq Mirzə Bayramov 1954-cü ildə vəfat edib.

TAĞI VƏLİYEV

Tağı Kazım oğlu Vəliyev 1888-ci ildə Gəncə yaxınlığındakı Pirverdilər kəndində anadan olub. Aşığığa böyük marağı olub və bala-bançılığı da öyrənib. Uzun müddət tanınmış aşıqların yanında bala-bançı olub.

YUNİS İBRAHİMOV

Yunis Məmməd oğlu İbrahimov 1888-ci ildə Göyçə mahalının Cil kəndində anadan olub. Aşıq Ələsgərin şagirdi Aşıq Nəcəf Cil kəndində qonaq olarkən onu dinləyib və səsinə valeh olub. XX əsrin əvvəllərində Cildə olarkən Aşıq Ələsgər də onu yanına çağırtdıraraq dinlədikdən sonra özü ilə aparmaq istəyib. Amma ailə vəziyyəti onun bu böyük ustadla getməsinə imkan verməyib. Belə ki, o, hələ körpə ikən atasını itirdiyindən ailənin ağırlığı onun üzərinə düşmüşdü.

O, Cil kəndindən olan aşıqlar Zaman, Mehdi və Qasım qardaşlarına şeyirdlik edib. Özünün isə aşıq Müseyib, aşıq Niftalı, aşıq Hüseyn, aşıq Sayad, aşıq Bağır, aşıq Həmid kimi şeyirdləri olub.

Aşıq Yunis Məmməd oğlu İbrahimov 1974-cü ildə Cil kəndində vəfat edib.

MƏSİM BƏYAZİTLİ

Aşıq Məsim Bəyazitli (Yadigarov) 1889-cu ildə Borçalının Bəyazitli kəndində (vaxtilə Marneuli rayonunun Qırıxlı, Axıl Mahmudlu və Qullar kəndlərinin yaxınlığında yerləşən bu kənd hal-hazırda yoxdur) anadan olub.

Gəncliyindən saza-sözə meyl salan Məsim dövrünün tanınmış ustad aşığı olan Dollu Abuzərə şeyirdlik edib, sonradan özü də ustad sənətkar kimi ad-san qazanıb.

Məsim Bəyazitlinin bir neçə şeyirdi olub. Onlardan ən məşhuru Aşıq Əmrah Gülməmmədovdur.

Aşıq Məsim Bəyazitli 1945-ci ildə vəfat edib.

DƏDƏ ŞƏMŞİR

XX əsr Azərbaycan aşıq sənətinin ən qüdrətli sənətkarlarından olan Şəmşir Qurban oğlu 1893-cü ildə Kəlbəcərin Dəmirçidam kəndində anadan olub. Atası Aşıq Qurbandan və onlara tez-tez qonaq olan Aşıq Ələsgərdən aşıq sənətinin sirlərini öyrənib. Onun ailəsi 1907-ci ildə Ağdaban kəndinə köçüb. O, 1910-1914-cü illərdə kənddə çobanlıq edib. 1920-ci ildə Qamışlı kəndində yeddiillik məktəbi bitirərək kənd sovetində katib işləməyə başlayıb. 1930-1940-cı illərdə Kəlbəcər rayon sovetinin deputatı olub.

Aşıq Şəmşir Azərbaycan aşıqlarının 1938-ci ildə keçirilən II qurultayında iştirakçısı olub, hələ o dövrlərdən şeirləri ilə dövrü mətbuatda çıxış edib. Onun ilk şeirlər kitabı 1959-cu ildə xalq şairi Osman Sarıvəllinin ön sözü ilə nəşr olunub. Sonralar "Qoşmalar" (1971), "Seçilmiş əsərləri" (1973), "Dağ havası" (1978) və "Şeirlər" (1980) kitabları işıq üzünə görüb.

Bu gün bütün sənətsevərlər tərəfindən Dədə Şəmşir kimi minnətdarlıqla xatırlanılan Aşıq Şəmşir 1980-ci ildə dünyasını dəyişib.

İSLAM YUSİFOV

İslam Qara oğlu Yusifov 1893-cü il may ayının 1-də Göyçə mahalının Nərimanlı kəndində anadan olub. Atası Qara kişi yoxsul kəndli olub. 12 yaşından aşığığa başlayan İslam Göyçədə tanınmış aşiq olan Mikayıl və Zərzibil kənd sakini aşiq Mehralıya şayırdlik edib. Sonra isə Şəmkiqli Aşıq Hüseynin oğlu aşiq Çobanın şayırdi olub. Cəmi 9 il şayırdi olub.

1921-ci ildən Gəncədə yaşayıb. 1938-ci ildə yazdığı tərcümeyihalında qeyd edir ki, özü də 5 aşiq yetirib.

Aşıq İslam 1936-1949-cu illərdə fasilələrlə filarmoniyanın əməkdaşı olub. 1933-cü ildə Zaqafqaziya xalq yaradıcılığı festivalında, 1936 və 1938-ci illərdə Moskvada keçirilən Azərbaycan ədəbiyyatı və incəsənəti günlüyündə iştirak edib.

Aşıq İslam Azərbaycanın Əməkdar incəsənət xadimi (1940), Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü (1954) idi.

İslam Yusifov 1968-ci ildə vəfat edib.

SADIQ SULTANOV

Sadiq Hasan oğlu Sultanov 1893-cü ildə Qərbi Azərbaycanın Axta mahalının (hazırkı Razdan rayonu) Qaraqala kəndində anadan olub. İki il İrəvandakı Göy məsciddə dini təhsil alıb. Hələ kiçik yaşlarından atası vəfat etdiyindən dayısı, ustad aşiq Dərəçiçəkli Alı həm ona, həm də qardaşı Məmmədə himayəçilik edib, saz-söz sənətini sevdilərək hər ikisinin ustad aşiq kimi yetişməsində böyük rol oynayıb.

Ermənilərin törətdikləri kütləvi qırğınlardan yaxa qurtarmaq üçün Sadiq Hasan oğlu 1920-ci ildə Borçalının Araplı kəndinə köçüb. Burada uzun müddət qalmayaraq Qaçğan kəndinə, daha sonra isə Görarxıya (Alget), 1922-ci ildə isə Tiflisə köçüb. Tiflisin ədəbi-mədəni mühiti onun bir sənətkar kimi daha da püxtələşməsində mühüm rol oynayıb. Bir çox aşıqların yetişməsində onun böyük xidmətləri olub.

Bu görkəmli sənətkar 1946-1952-ci illərdə Qazaxda, sonra

isə ömrünün sonuna kimi Tiflisin yaxınlığındakı Soğanlıq kəndində yaşayıb.

Aşıq Sadiq Sultanov 1965-ci il sentyabrın 4-də vəfat edib.

QURBANƏLİ

Aşıq Qurbanəli 1893-cü ildə Borçalının Görarxı (Meçidli Görarxı) kəndində anadan olub. Bir müddət Alı Dərəçiçəkliyə şayırdlik etdikdən sonra müstəqil olaraq aşığığa başlayıb.

Aşıq Qurbanəli 1979-cu ildə vəfat edib.

İDRİS MƏHƏRRƏMOV

İdris Şirin oğlu Məhərrəmov 1894-cü ildə Göyçə mahalının Zərkənd (əvvəllər adı Zərzibil olub) kəndində sənətkar ailəsində anadan olub. Aşıq Şirinin oğludur. (Şirin Məhərrəm oğlu 1847-ci ildə Göyçə mahalının Zərzibil (Zərkənd) kəndində dövrünün tanınmış xeyriyyəçisi olan pullu Məhərrəmin ailəsində dünyaya gəlib, (burada haqqında söhbət açılan Pullu Məhərrəm Aşıq Ələsgərin sevgilisi Səhnəbəninin əmisi Pullu Məhərrəm deyil) 30 il Göyçə mahalında aşığıq edib. Aşıq Şirin 1940-cı ildə 93 yaşında Göyçə mahalının Zərkənd kəndində vəfat edib. İdris aşığıq sənətinə erkən yaşlarından maraq göstərərək, 12 yaşında ikən atası Aşıq Şirindən dərslər almağa başlayıb. Sonralar Aşıq Ələsgərdən, Aşıq Musadan saz-söz sənətinin incəliklərini öyrənib. Aşıq Şəmşirin «Qulağımdan getmir səsi» məqaləsindən aydın olur ki: «Aşıq İdris həm yaradıcı, həm də ifaçı sənətkarlarımızdan sayılırdı, hər ikisində də qabil idi. Mələhətli zil səsi vardı. Səsinin ləngərindən otaqların pəncərə şüşələri cingildəşərdi, zənguləsinin zərbindən otuzluq lampa sönərdi. Səksəndən artıq saz havasına bacarıqla yiyələnmişdi. Otuz beş dastanı hər dəfə yeni əlavələrlə danışardı...»

1938-1941-ci illər Basarkeçər rayonunda aşıqlara rəhbərlik edib. Azərbaycan aşıqlarının I və II qurultaylarının nümayəndəsi olub. 1938-ci ildə İncəsənət xadimi fəxri adına layiq görülüb. Vala köçürülmüş mahnıları vardı.

1941-ci ildə könüllü olaraq II Dünya müharibəsinə gedib və 1944-cü ildə itkin düşməsi haqqında qara kağız gəlib.

MƏMMƏD CƏFƏROV

Məmməd Ələkbər oğlu Cəfərov 1894-cü ildə İrəvanın Keşişkənd kəndində yoxsul bir ailədə anadan olub. 10 yaşınadək atasının himayəsində yaşayıb. 1904-1910-cu illərdə muzdurluq edib. 1910-1914-cü illərdə Ukraynanın Tuva vilayətində su kəməri tunelinin tikintisində çalışıb. 1914-cü ildə Bakıya gəlib və 1917-ci ilə kimi M.Nağıyevin neft buruqlarında çalışıb. 1917-ci ildə erməni-müsləman davası yenidən başlayanda İrəvana qayıdıb və 1920-ci ilə kimi orada, 1920-1926-cı illərdə Gədəbəyin Gərgər kəndində, 1926-cı ildən sonra isə Ağdamın Qərvənd kəndində yaşayıb və aşılıq edib.

QARA MÖVLAYEV

Qara İmamverdi oğlu Mövlayev 1894-ci ildə Göyçə mahalının Kiçik Mərzə kəndində anadan olub. 12 yaşından Göyçənin Qafarlı kəndindən olan Aşıq Məhərrəm və Aşıq Ələsgər 10 il şayird olub. 1924-cü ildən Gəncədə yaşayıb.

MƏHƏMMƏD HƏSƏNOV

Məhəmməd Qəhrəman oğlu Həsənov 1894-cü ildə Qazaxın Köçəsgər kəndində anadan olub. Onun 5 yaşı olanda dəmiryolunda fəhlə olan atası vəfat edib, 12 yaşına qədər anasının himayəsində böyüyüb.

1914-cü ildən aşılığa meyl edən Məhəmməd Qəhrəman oğlu 5 il Salahlı kəndində aşiq Nəbinin şayirdi olub. 1928-ci ildə Azərbaycan Aşıqlarının I Qurultayında iştirak edib. Burada ifasına görə ikinci yeri tutub və 200 (iki yüz) manat pul mükafatı və qiymətli hədiyyələrə layiq görülmüş. 1934-cü il iyulun 25-də Zaqafqaziya xalq incəsənət işçiləri olimpiadasında iştirak edib, birinci dərəcəli diplom və 500 (beş yüz) manat pulla mükafatlandırılıb.

Aşıqların II qurultayında da iştirak edib.

Aşıq Məhəmməd 1973-cü ildə vəfat edib.

İSBƏR RÜSTƏMOV

İsbər Rüstəmov 1894-cü ildə İranda anadan olub. 1912-ci ildən 1917-ci ilə kimi Gəncənin Kolayır kəndində Məşədi Cəbrayıl Hacı Məhəmməd oğlunun nökrəri olub. 1918-1925-ci illərdə Goranboyun Miskinli kəndində rəncbərlik edib. 1925-ci ildən aşılıq fəaliyyətinə başlayıb.

1929-cu ildə hökumət tərəfindən ona Goranboyun Cinli Boluslu kəndində torpaq sahəsi verilib.

İSRAFİL İSMAYILOV

İsrafil İsmayilov 1895-ci ildə Basarkeçərin İnəkdağı kəndində anadan olub. 1905-ci ildə atası ölüb, 1909-cu ilədək onu böyük qardaşı saxlayıb. 1909-1912-ci illərdə İnəkdağı kəndində Abdullanın muzduru olub. 1912-1916-cı illərdə isə Goranboyun Qızılhacılı kəndində Allahverən Eynullah oğluna muzdurluq edib.

1916-cı ildə aşılıq həvəsinə düşüb, bir il özü öyrənib, 1917-1922-ci illərdə ustad yanında olub. 1938-ci ildə özünün yazdığı tərcümeyi-halda deyilir ki, 1927-ci ildə Gəncədə Aşıqlar İttifaqının üzvü olub, 1928-ci ildə Aşıqların I Qurultayında iştirak edib. 1934-1937-ci illərdə könüllü olaraq Goranboy rayonunda kolxoz tarlalarında çıxış edib, 1937-ci ildə həmçinin Ağdaş, Kürdəmir və Şamaxı rayonlarında konsert verib.

İ.İsmayilov Cavad Köçəri oğlu, Rza Həmzə oğlu, Şamil Məhəmməd oğlu və Sahib Tağıyevin ustadı olub.

QUŞÇU İBRAHİM

İbrahim İsmayıl oğlu 1895-ci ildə Borçalının Muluxsalı (indiki Bolnisi rayonunun Qoşaisə) kəndində anadan olub. 1897-ci ildə atası İsmayıl kişi yaxın qohumu, Quşçu kənd sakini Kərim kişinin məsləhəti ilə ailəsi ilə birlikdə Quşçu kəndinə köçüb.

Hələ uşaqlıqdan saza-sözə meyil salan İbrahimi bacısı Fatma Ulaşlı kəndində yaşayan məşhur aşiq Dollu Abuzərin yanına şeyird qoyub. 1912-ci ildə Dollu Abuzər vəfat etdikdən sonra İbrahim yenidən Borçalıya gəlmiş Ağacanın (Xındı Məmmədlə eyni vaxtda) şeyirdi olub.

Borçalı aşıqlarının 1927-ci ilin mart ayında Lüksemburq (indiki Bolnisi) rayonunda keçirilən ilk rəsmi konfransında iştirak edən Quşçu İbrahim pul mükafatı və hədiyyə ilə mükafatlandırılıb.

Quşçu İbrahimin 12 şeyirdi olub. Onun həm də zəngin külliyyatı yadigar qalıb.

İkinci dünya müharibəsi başlayanda ölüm-dirim savaşına yola düşən aşiq cəbhədən qayıtmayıb.

XINDI MƏMMƏD

Məmməd Gülabı oğlu 1896-cı ildə Borçalının Böyük Muğanlı (Qaş Muğanlı da deyirlər) kəndində anadan olub. Hələ uşaqlıqdan məlahətli səsi ilə seçildiyindən 1914-cü ildə dayısı Söyün Qoca oğlu onu şair Ağacanın yanına gətirib şeyird qoyur. Bir müddət Ağacandan saz-söz yaradıcılığının sirlərini öyrənən Məmməd Gülabı oğlunu sonradan tale Məsim Bəyazitli ilə rastlaşdırır və bir sənətkar kimi püxtələşməsində onun da böyük rolu olur.

Xındı Məmməd dastan, bağlama və qaravəllilərin gözəl bilicisi və söyləyicisi, özünəməxsus ifa tərzli olan bənzərsiz bir ustad aşiq kimi tanınmışdır. O, həmçinin divani, tənisi, gəraylı, müxəmməs kimi aşiq üslubunda şeirlər də yazmış, dövrünün məşhur el şairləri Şair Ağacan, Şair Nəbi, Bəyazitli Məsim, Təhləli Novruz və digərləri ilə şeirləşmişdir.

Borçalı bülbülü kimi ad çıxaran bu böyük sənətkara da 1930-cu illərdə pantürküst damğası vuraraq həbs ediblər və o, bir müddət Tiflisdəki Metex qalasında yatıb.

İkinci dünya müharibəsinin iştirakçısı olan Xındı Məmməd cəbhədən qayıtdıqdan sonra sevimli sənətini davam etdirib.

Bir sıra aşıqların ustadı olan Xındı Məmməd 1968-ci il avqustun 28-də vəfat edib.

TEYMUR HÜSEYNOV

Teymur Səfər oğlu Hüseynov 1895-ci ildə Şəmkinin Morul kəndində anadan olub. Yeniyetməlik dövründə çoban olub. Yaxşı səsi və uşaqlıqdan saza olan marağı isə onu aşılığa gətirib. Atası onu dövrünün tanınmış ustadı aşiq Əhmədə şeyird verib və o, 1917-ci ilə qədər ustadın sənətin sirlərini öyrənib.

Teymur Hüseynov 1947-ci ildə Azərbaycan Yazıçılar İttifaqına üzv qəbul olunub.

Aşıq Teymur 1980-ci ildə vəfat edib.

ƏLİ HÜSEYNOV

Əli Həsən oğlu Hüseynov 1898-ci ildə Tovuzun Aşağı Quşçu kəndində anadan olub. İki yaşında ikən atasını itirib. 15 yaşında Gəncəyə gəlib, burada beş il Qaraçıoğlu İbrahim (İbrahim Əliyevin) şüyirdi olub. Sonra müstəqil fəaliyyətə başlayaraq Azərbaycanın müxtəlif bölgələrində aşılıq edib.

FEYZİ MİRZƏYEV

Feyzi Mirzəyev 1896-cı ildə Şamaxının Çağan kəndində əkinçi ailəsində anadan olub. 17 yaşından aşılığa başlayıb, lakin mollalar onun sazını sındıraraq aşılıq etməsinə imkan verməyiblər. 1918-1920-ci illərdə yeni qurulmuş respublikanın ordusunda xidmət edib. Ordudan qayıtdıqdan sonra aşılığını davam etdirib. Şirvanda ustad aşılıq kimi tanınıb.

Aşıq Feyzi 1964-cü ildə vəfat edib.

HÜMBƏT QULİYEV

Hümbət Quliyevin bu fotosəkili 1938-ci ilə aid arxiv sənədləri arasından götürülüb. Doğum tarixi və barəsində digər məlumatlar əldə edə bilmədik. Professor Qara Namazovun 2004-cü ildə nəşr olunmuş "Aşıqlar" kitabında qeyd olunur ki, o, Gəncənin Alabaşlı kəndindən olub və Aşıq İslamın və Borsunlu Məzahirin dəstəsində aşılıq edib.

SOLTAN MƏHƏRRƏM OĞLU

Aşıq Soltan Məhərrəm oğlu 1896-cı ildə Göyçay qəzasının Yuxarı Şilyan kəndində anadan olub. Gənc yaşlarından aşılıq sənətinə yiyələnib. Onun şeirləri də var.

Aşıq Soltan 1942-ci ildə vəfat edib.

QOCA QULİYEV

Qoca Qurban oğlu Quliyev 1896-cı ildə Tovuzun Bozalqanlı kəndində anadan olub. Bir yaşında ikən atasını itirib. 1917-1920-ci illərdə dərzi yanında şeyird olub. Sovet hökuməti qurulduqdan sonra bir müddət kəndlilərə torpaq paylanması işində çalışıb. 1923-1927-ci illərdə Hüseyn Bozalqanlının şeyirdi olub.

Aşıq Qoca Azərbaycan aşıqlarının I və II qurultaylarının iştirakçısı olub.

O, 1957-ci ildə vəfat edib.

HÜSEYN RZAYEV

Hüseyn Rza oğlu Rzayev 1897-ci ildə Tovuzun Bozalqanlı kəndində anadan olub. 16 yaşınadək kənddə muzdur-luq edib. 1913-1917-ci illərdə Çəmbərək kəndində dəmirçi malakana şeyirdlik edib, 1920-ci ilədək kənddə dəmirçilik edib. 1920-1922-ci illərdə öz kəndlərində milis olub, 1922-1925-ci illərdə yenidən dəmirçilik edib.

1926-cı ildə Sovet sədri vəzifəsinə təyin olunub, 1927-ci ildə bu vəzifədən azad olunub. Bundan sonra aşıqlığa meyl edib və 1930-cu ilə kimi Hüseyn Bozalqanlının şeyirdi olub.

MƏMMƏD SÜLEYMANOV

Məmməd Hasan oğlu Süleymanov 1897-ci ildə Dağ Borçalının Axta bölgəsinin Qaraqala kəndində andan olub, məşhur aşıq Sadiq Sultano-vun qardaşıdır. Süleymanov soyadı dayısının soyadıdır. O, da dayısı Dərəçiçəkli Alının himayəsində qardaşı Sadiqla birlikdə aran Borçalıya gəlib, əvvəlcə indiki Marneuli rayonunun Meçitli Görərxı və Araplı kəndlərində, sonra isə birdəfəlik Daştəpə kəndində məskunlaşıb. Burada bir aşıq kimi tanınan Məmmədin bir sıra şeyirdləri də olub.

Məmməd Hasan oğlu 1971-ci ildə vəfat edib.

ŞƏMİL ALI OĞLU

Şəmil Ali oğlu 1897-ci ildə Dağ Borçalının Axta bölgəsinin Qaraqala kəndində anadan olub. Atası Aşıq Ali (Ali Dərəçiçəkli) dövrünün ustad aşıqlarından idi.

Aşıq Şəmil erməni zülmündən qaçaraq öz ailəsi ilə birlikdə aran Borça-lıya köçmüş, burada yaxın qohumları Aşıq Sadiq və Aşıq Məmmədlə birlikdə məclislər, el şənlikləri keçirmişlər.

Aşıq Şəmil 1976-cı ildə Marneulinin Daştəpə kəndində vəfat edib.

QOCA QULİYEV

Qoca Qurban oğlu Quliyev 1896-cı ildə Tovuzun Bozalqanlı kəndində anadan olub. Bir yaşında ikən atasını itirib. 1917-1920-ci illərdə dərzi yanında şeyird olub. Sovet hökuməti qurulduqdan sonra bir müddət kəndlilərə torpaq paylanması işində çalışıb. 1923-1927-ci illərdə Hüseyn Bozalqanlının şeyirdi olub.

Aşıq Qoca Azərbaycan aşıqlarının I və II qurultaylarının iştirakçısı olub.

O, 1957-ci ildə vəfat edib.

HÜSEYN RZAYEV

Hüseyn Rza oğlu Rzayev 1897-ci ildə Tovuzun Bozalqanlı kəndində anadan olub. 16 yaşınadək kənddə muzdur-luq edib. 1913-1917-ci illərdə Çəmbərək kəndində dəmirçi malakana şeyirdlik edib, 1920-ci ilədək kənddə dəmirçilik edib. 1920-1922-ci illərdə öz kəndlərində milis olub, 1922-1925-ci illərdə yenidən dəmirçilik edib.

1926-cı ildə Sovet sədri vəzifəsinə təyin olunub, 1927-ci ildə bu vəzifədən azad olunub. Bundan sonra aşıqlığa meyl edib və 1930-cu ilə kimi Hüseyn Bozalqanlının şeyirdi olub.

MƏMMƏD SÜLEYMANOV

Məmməd Hasan oğlu Süleymanov 1897-ci ildə Dağ Borçalının Axta bölgəsinin Qaraqala kəndində andan olub, məşhur aşıq Sadiq Sultanozun qardaşıdır. Süleymanov soyadı dayısının soyadıdır. O, da dayısı Dərəçiçəkli Alının himayəsində qardaşı Sadıqla birlikdə aran Borçalıya gəlib, əvvəlcə indiki Marneuli rayonunun Meçitli Görarxı və Araplı kəndlərində, sonra isə birdəfəlik Daştəpə kəndində məskunlaşıb. Burada bir aşıq kimi tanınan Məmmədin bir sıra şeyirdləri də olub.

Məmməd Hasan oğlu 1971-ci ildə vəfat edib.

ŞƏMİL ALI OĞLU

Şəmil Ali oğlu 1897-ci ildə Dağ Borçalının Axta bölgəsinin Qaraqala kəndində anadan olub. Atası Aşıq Alı (Alı Dərəçiçəkli) dövrünün ustad aşıqlarından idi.

Aşıq Şəmil erməni zülmündən qaçaraq öz ailəsi ilə birlikdə aran Borçalıya köçmüş, burada yaxın qohumları Aşıq Sadiq və Aşıq Məmmədlə birlikdə məclislər, el şənlikləri keçirmişlər.

Aşıq Şəmil 1976-cı ildə Marneulinin Daştəpə kəndində vəfat edib.

ŞEYDA ƏZİZ

Şeyda Əziz – Əziz Əsgər oğlu Eyyubov 1897-ci ildə Dərəçiçək (Axta) mahalının Kəsik kəndində anadan olub. 1910-cu ildə atası vəfat edib. 1918-ci ildə ermənilərin törətdikləri vəhşiliklər zamanı kəndləri dağılıb, anası da ölüb və o, qardaş-bacılarını da götürüb çətinliklə Qazağın Köçəsgər kəndinə gəlib. 1920-1925-ci illərdə həmin kənddə Rəhim Allahqulu oğluna və Məşədi Hüseyn Pirməmmədoğluna muzdurluq edib.

Sovet hökuməti qurulandan sonra müxtəlif vəzifələrdə çalışan Şeyda Əziz şeir də yazırdı. Onun şeirləri aşıqlar tərəfindən oxunur, qəzetlərdə çap olunurdu.

Şeyda Əziz 1957-ci ildə vəfat edib.

XƏSTƏ BAYRAMƏLİ

Xəstə Bayraməli (Bayraməli Abbasəli oğlu Xudiyev) 1898-ci ildə Göyçə mahalının Hüseynquluəğalı (Nərimanlı) kəndində anadan olub. Körpə ikən atasını itirdiyindən ehtiyac içində yaşayıb.

Sovet hakimiyyəti qurulduqdan sonra Tiflisdə hərbi məktəbdə təhsil alıb və zabıt kimi Şimali Qafqaz cəbhəsinə yola düşüb. İkinci dünya müharibəsinin od-alovundan keçən Bayraməli Xudiyev cəbhədən qayıtdıqdan sonra bir neçə kəndə nəzarətçi işləyib. 1952-ci ildə məkrli erməni siyasətinin qurbanı olaraq dünyasını dəyişib. Onun ölümü ilə kifayətlənməyən ermənilər bütün külliyyatını da ələ keçirib məhv ediblər.

QƏHRƏMAN İBRAHİMOV

Qəhrəman İsgəndər oğlu İbrahimov 1899-cu ildə Tovuzun Hacalı kəndində anadan olub. Şəmkirli Aşıq Hüseynin oğlu Aşıq Çobana şəyirdlik edib. Sonra Tovuzda Hüseyn Bozalqanlı və özünün dayısı, dövrünün tanınmış aşığı Məmmədcəfərdən sənətin sirlərini daha dərinlən öyrənib.

Azərbaycan aşıqlarının I və II qurultaylarının nümayəndəsi olan Aşıq Qəhrəman 1966-cı ildə vəfat edib.

NİFTALİ QAFAROV

Aqil təxəllüsü ilə tanınan Niftalı Qafar oğlu Qafarov 1899-cu ildə Göyçə mahalının Ağbulaq kəndində anadan olub. Əvvəlcə dini təhsil alıb, sonra isə İrəvanda pedaqoji texnikum bitirib. Ağbulaq kəndində məktəb açılarkən burada dərs deyən ilk müəllimlərdən olub. O, 1939-cu ildən Gədəbəy rayonunun İnəkboğan kəndində müəllimlik edib. Şair kimi tanınıb və Azərbaycan Yazıçılar İttifaqının üzvü olub.

1942-ci ildə müharibəyə gedib və 1943-cü ildə Ukrayna cəbhəsində döyüşlərdə həlak olub.

NƏCƏF XƏLİL OĞLU

Aşıq Nəcəf məşhur ustad Aşıq Ələsgərin qardaşı Xəlilin oğludur. 1900-cü ildə Göyçənin Ağkilsə kəndində anadan olub. 7-8 yaşlarında atası onu kənddəki mol-laxanaya qoyub. Burada yazı-pozunu öyrənən Nəcəf saza-sözə də böyük maraq göstərmiş, əmisi Aşıq Ələsgərin evində tez-tez keçirilən məclislərin iştirakçısı olub. Nəcəf on yaşına çatanda atası vəfat edib, ailənin ağırlığı onun üzərinə düşüb.

Keçən əsrin əvvəllərində baş verən erməni-müsəlman ixtilaflı zamanı ermənilər Göyçədə yaşayan türklərə amansız divan tutanda Nəcəf anasını, iki bacısını və qar-daşını əmisi Məhəmmədin himayəsində Kəlbəcərə köçürüb və 1921-ci ilədək orada yaşayıb. Ermənistanda Sovet hakimiyyəti qurulduqdan sonra isə digər göyçəlilər ki-mi o da doğma Göyçəyə qayıdıb.

1925-ci ildən aşıqlığa başlayan Nəcəf Göyçədə, Gəncətrafı rayonlarda, Qara-bağda və Azərbaycanın digər guşələrində məclislərdə iştirak edib.

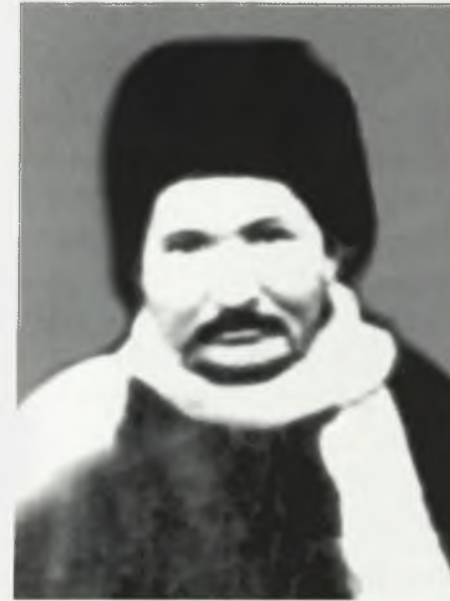
Sovet-alman müharibəsi zamanı ordu sıralarına çağırılan Nəcəf 1942-ci ildə cəbhədən qayıdıb, kəndlərindəki kolxozun sədri vəzifəsinə seçilib və 1945-ci ilədək bu vəzifədə çalışıb. İkinci dünya müharibəsi qurtardıqdan sonra yenidən aşıqlığa başlayan Nəcəf ömrünün sonunadək öz xalqına ləyaqətlə xidmət edib.

Aşıq Nəcəf 1968-ci ildə vəfat edib.

MEHDİ KƏRİMOV

Mehdi Cəfər oğlu Kərimov 1900-cü ildə Dəvəçinin Günövsə kəndində yoxsul kəndli ailəsində anadan olub. 15 yaşında Bakıya gələrək burada Ağabəy Hüseyn-qulu oğlunun yanında beş il muzdur olub. 18 yaşında Balaxanı neft mədənlərində fəhləliyə başlayıb. O illərdə tətillərdə iştirak etdiyinə görə həbs edilib, 4 il Tiflisdə həbsdə yatdıqdan sonra azad olunub.

Mehdi aşıq kimi də el arasında yaxşı tanınıb.

MƏŞƏDİ HÜSEYN

Aşıq Məşədi Hüseyn 1900-cü ildə Ərdəbildə doğulub, on beş yaşında Borçalıya gələrək indiki Bolnisi rayonu ərazisində o vaxtlar mövcud olmuş Çürük Qəmərli kəndində məskunlaşıb, burada da ailə həyatı qurub. Sonralar rayonun Sarallar kəndinə köçüb. Saza-sözə güclü marağını və qavbiliyyətini görən Dollu Abuzər onu özünə şayird götürüb. Dollu Abuzərin yanında kamil bir aşıq kimi yetişən Məşədi Hüseynin özünün də bir neçə şayirdi olub.

Ötən əsrin 50-ci illərində Aşıq Məşədi Hüseyn ailəsi ilə birlikdə orta Asiyaya sürgün olunub və 1952-ci ildə sürgündə də vəfat edib.

RÜSTƏM XƏLİLOV

Rüstəm Xəlil oğlu Xəlilov 1901-ci ildə Kəlbəcərin Qamışlı kəndində anadan olub. İbtidai təhsil alıb, hələ kiçik yaşlarından şeir deməyə başlayıb, sazda çalılıb-oxuyub.

1924-1930-cu illərdə kənd soveti sədri, 1930-1937-ci illərdə Qamışlı taxta zavodunun direktoru vəzifələrində çalışıb. Həmin illərdə eyni zamanda aşıqlıq da edib, kolxoz tarlalarında və klublarda konsertlər verib.

ƏLƏKBƏR ƏSGƏROV

Ələkbər Zeynalabdin oğlu Əsgərov 1901-ci ildə Tovuzun Xatınlı kəndində anadan olub. Beş yaşında ikən çiçək xəstəliyindən hər iki gözü tutulub. Hələ uşaqlıqdan saza-sözə meyl edən Ələkbər 1920-ci ildə ustad Aşıq Hüseyn Bozalqanlı ilə tanış olub və bu böyük sənətkar onu özünə şayird götürüb. İki il ustada şayirdlik edən Ələkbər ondan sənətin sirlərini öyrənib.

El arasında Kor Ələkbər kimi tanınan aşıq dastanlarımızı yaxşı bilir, bədahətən şeirlər söyləyirdi.

Aşıq Ələkbər 1992-ci il fevralın 9-da vəfat edib.

ƏLİ MEHDIYEV

Əli Məhərrəm oğlu Mehdiyev 1901-ci ildə Borçalının Görarxı elindəki Təzəkənd kəndində anadan olub. Saza-sözə meyli güclü olduğundan erkən yaşlarından aşıq məclislərində iştirak edib, ustad aşıqlardan öyrənməyə çalışıb. Beş il Alı Dərəçiçəkliyə şayirdlik edib. Uzun müddət Borçalıda məclislər keçirən Aşıq Əli şeir də yazıb.

Aşıq Əli Mehdiyev 1992-ci ildə vəfat edib.

ABBAS CƏBRAYILOV

Abbas Cəbrayilov 1902-ci ildə İrəvan quberniyasının Həmzəli kəndində anadan olub. 1905-ci ildə atasını itirib, hələ uşaqlıqdan muzdurluğa başlayıb. 1917-ci ildə erməni daşnaklarının törətdikləri qırğınlar zamanı Şəmkirə gəlib, Düyərli və Zəyəm kəndlərində muzdurluq edib. Tezliklə Şəmkir aşıq mühiti onu da özünə çəkib və o, Aşıq Qənbərin şayirdi olub.

1925-ci ildən Gəncədə yaşayan Aşıq Abbas 1927-ci ildən müstəqil aşıqlığa başlayıb.

ŞAMİL PİRİYEV

Şamil Piriyeu 1902-ci ildə Şamaxının Tağlabiyan kəndində anadan olub. Musiqi sənətinin ilk sirlərini dayısı Soltan Hüseynovdan öyrənib. Aşıq Bilalla dost olan xanəndə Soltan Hüseynov bacısı oğlunu Aşıq Bilalla tanış edib və Şamil Aşıq Bilala şayirdlik edib.

Aşıq Şamil 1985-ci ildə Tağlabiyan kəndində vəfat edib.

VƏLİ QARAXANLI

Vəli Qaraxanlı (Vəli Kərim oğlu Məmmədov) 1902-ci ildə Tovuzun Qaraxanlı kəndində anadan olub. Dini təhsil aldığından ərəb və fars dillərini bilib. Əlimərdanlı aşiq Nəcəfin şayirdi olub. Tovuz aşıqlar ansamblının üzvü kimi Bakı, Gəncə, Qazax və respublikamızın digər bölgələrində keçirilən tədbirlərdə çıxış edərək yüksək peşəkarlıq nümayiş etdirib.

Aşıq Vəli Məmmədov 1992-ci ildə vəfat edib.

HÜSEYN SARIYEV

Hüseyn Bayram oğlu Sarıyev 1902-ci ildə Qərbi Azərbaycanın Polad kəndində anadan olub. Lap uşaqlıqdan aşıqlığa meyl edən Hüseyn Bayram oğlu 8 yaşında ikən Aşıq Ələsgərə şayirdlik edib.

Sonradan Qazax mahalına köçən Hüseyn Sarıyev aşiq poeziyasının kamil bilicilərindən olub, saz havalarını mükəmməl ifa edib. Təsədüfi deyil ki, Qazax mahalında onu "Səməd Vurğun aşığı" deyə çağırıblar. 1956-cı ildə Səməd Vurğun vəfat edəndən sonra Aşıq Hüseyn bir daha əlinə saz almayıb.

Aşıq Hüseyn Sarıyev ikinci dünya müharibəsində iştirak edib. O, 1987-ci ildə dünyasını dəyişib.

DİRİLİ SURXAY

Aşıq Dirili Surxay (Surxay Bəyalı oğlu Fərəcov) 1902-ci ildə Cəbrayıl qəzasının Xudayarlı kəndində anadan olub. Əvvəlcə molla yanında təhsil alıb, sonra Təbrizdə mədrəsədə oxuyub.

Aşıq Surxayın həm də bayatıları və digər qoşquları var.

Dirili Surxay 1945-ci ildə vəfat edib.

NÖVRƏS İMAN

Növrəs İman 1903-cü ildə Göyçə mahalının Ağkilsə kəndində anadan olub. Aşıq Ələsgərin qardaşı Məşədi Salehin oğlu, Ələsgər ocağının ən istedadlı nümayəndələrindən biri idi. Göyçə mahalının Hüseynquluəğalı kəndində molla məktəbində oxuyan Növrəs İman Sovet hakimiyyəti qurulduqdan sonra bir müddət Kəlbəcər rayonunun Seyidlər kəndində kənd sovetinin katibi vəzifəsində çalışıb, eyni zamanda aşiq şeirinin bütün formalarında yazıb-yaradıb. Möhkəm yaddaşa, coşqun təbə və bədahətən şeir demək qabiliyyətinə malik olan el şairi haqqında məlumatlara XX əsrin 20-30-cu illərindəki dövrü mətbuatda rast gəlmək mümkündür.

Növrəs İman 1932-ci ildə itgin düşmüşdür. Bəzi məlumatlara görə o, Cənubi Azərbaycana keçmiş və təxminən ötən əsrin 70-ci illərinin sonlarında burada vəfat etmişdir.

ABBAS SÖHBƏTOV

Abbas Ağabala oğlu Söhbətov 1903-cü ildə Şamaxının Cəyirli kəndində dünyaya gəlib. Aşıq Mirzə Bilalın şeyirdi olub. 1927-ci ildən müstəqil aşıqlığa başlayıb. Ötən əsrin 30-cu illərində artıq Şirvanda məşhur bir aşıq kimi tanınırdı. Aşıq Məmmədağa, Aşıq Şərbət, Aşıq Əlisa, Aşıq Söhrab və başqalarının yetişməsində böyük zəhməti olub.

Abbas Söhbətov 1966-cı ildə vəfat edib.

PİRMƏMMƏD SÖHBƏTOV

Pirməmməd Yusif oğlu Söhbətov 1903-cü ildə Kürdəmirin Ağarabəyli kəndində anadan olub. Göyçayın Bəydövül kəndindən olan aşıq Xasməmmədin şeyirdi olub. Sonralar isə Aşıq Bilal və Aşıq Zəkəriyyə ilə yaxınlığı onun sənətdə daha da püxtələşməsinə kömək edib.

Aşıq Pirməmməd 1997-ci ildə vəfat edib.

MUĞUM MƏMMƏDOV

Muğum Məmmədov 1903-cü ildə Göyçə mahalının Zağalı kəndində anadan olub. 1917-ci ildə daşnakların törətdikləri qırğın zamanı onun ailəsi Gəncəyə köçüb və o, burada fəhlə kimi çalışmaqla yanaşı həm də aşıqlıq edib.

1919-cu ildə Şəkinin Göybulaq kəndinə gəlib, burada 6 ay qaldıqdan sonra Kiçik Dəhnə kəndinə köçüb və 1926-cı ilə kimi də burda yaşayıb. 1927-ci ildən Cəfərabad kəndində yaşayıb.

M.Məmmədov 1928-ci ildə savadsızlığın ləğvi kursunda oxuduqdan sonra yardım komitəsinin sədri olub. 1929-cu ildə kənd sovetinin katibi, bir il sonra isə kolxoz sədri vəzifəsinə seçilib. Sonra isə bir müddət mağaza müdürü kimi fəaliyyət göstərüb. Aşıq kimi böyük hörmət və nüfuz sahibi olub.

VƏLİ BAYRAMOV

Vəli Alı oğlu Bayramov 1903-cü ildə Gədəbəyin Miskimli (Böyük Qarabulaq) kəndində anadan olub, 1905-ci ildə atasını itirib, anasının himayəsində qalıb. 1918-ci ildən muzdurluq etməyə başlayıb. Şəmkinin Quruluq kəndində Məşədi Zeynal oğlu Hüseynin, 1921-1926-cı illərdə isə Keçili kəndində Məşədi Əmiraslanın yanında muzdurluq edib. 1929-cu ildən aşıqlığa başlayıb.

Dövlət arxivində saxlanılan tərcümeyi-halını yazdığı dövrdə - 1938-ci ildə Gədəbəyin Rüstəm Əliyev kəndində yaşadığı göstərilir.

QƏDİR İSMAYILOV

Qədir Abbas oğlu İsmayılov 1903-cü ildə Tovuzun Bozalqanlı kəndində anadan olub. 10 yaşında ikən atasını itirib və əmisinin himayəsində böyüyüb. 1920-ci ildən dayısı Hüseyn Bozalqanlının şayirdi olub. 1926-cı ildən isə iki il Mirzə Bayramova şayirdlik edib. 1928-ci ildən müstəqil olaraq aşılıq fəaliyyətinə başlayıb. Aşıq Mirzə Bayramovla bərabər müxtəlif tədbirlərdəki çıxışlarına görə dəfələrlə mükafatlar alıb.

MƏHƏRRƏM ƏLƏKBƏROV

Məhərrəm İsmayıl oğlu Ələkbərov 1903-cü ildə Gədəbəyin İnəkboğan kəndində anadan olub. 1922-1927-ci illərdə muzdurluq edib. 1929-cu ildən balabançılıq etməyə başlayıb, Gədəbəyin Leşkər kəndindən olan aşıq Məhəmməd Mustafayevlə bərabər el şənliklərində çıxış edib.

İBRAHİM İSGƏNDƏROV

İbrahim İsgəndərov 1903-cü ildə Göyçə mahalının Çaxırlı kəndində aşıq Əlişanın ailəsində anadan olub. 1938-ci ildə özünün yazdığı və hazırda arxivdə saxlanılan tərcümeyi-halda qeyd olunur ki, 1919-1927-ci illərdə atasının şayirdi olaraq ondan sənətin sirlərini öyrənib. 1927-ci ildə atası vəfat etdikdən sonra müstəqil fəaliyyət göstərən və üç nəfər gəncə də öz sənətini öyrədib.

NAĞI RZAYEV

14 dekabr 1958-ci ildə özünün yazdığı (S.Mümtaz adına Dövlət Ədəbiyyat və İncəsənət arxivi, fond 360, siyahı 3, saxlama vahidi 65) tərcümeyi-halda qeyd olunur ki, Nağı İmamverdi oğlu Rzayev 1903-cü ildə Tovuzun Düzqırıxlı kəndində anadan olub (bəzi mənbələrdə 1907-ci il göstərilir). O, altı aylıq olarkən anasını, bundan bir il sonra isə atasını itirdikdən sonra əmisinin himayəsində böyüyüb. 1924-cü ildə əmisi Xalıqverdi onu kənddəki ibtidai məktəbə qoyub. Lakin əmisi öldükdən sonra ailə vəziyyəti ağır olduğundan o, 1927-ci ildə məktəbdən çıxmalı olub.

1927-ci ildə kəndlərinə toy məclisinə gələn aşıq Mirzə Bayramov onun istedadını görüb ilk dəfə məclisdə oxutdurub. Elə o vaxtdan 1935-ci ilə kimi Aşıq Mirzəyə şayirdlik edib. (Yuxarıda qeyd etdiyimiz fondada saxlanılan başqa bir tərcümeyi-halında isə yazır ki, 1919-cu ildən aşılıq həvəsinə düşüb, 1924-1928-ci illərdə aşıq Mirzə Bayramova şayirdlik edib. 1942-1945-ci illərdə ikinci dünya müharibəsində iştirak edib, hətta cəbhə bölgəsində konsert də verib.)

Azərbaycan aşıqlarının 1938-ci ildə keçirilən II qurultayında iştirak edib.

1936-cı ildən aşıqlar dərnəyinin üzvü olan Nağı Rzayev 1953-cü ildən Tovuz rayon aşıqlarının bədii rəhbəri olub.

HƏSƏN MÜLKÜLÜ

Həsən Mülkölü (Həsən Hüseyn oğlu Hüseynov) 1904-cü ildə Tovuzun Mülkölü kəndində anadan olub. Özünün yazdığına görə 1919-cu ildən şeir yazmağa başlayıb. Onun şeir yazmasında babası Nəcəfin və əmisi Məmmədcəfərin də təsiri olub. El arasında Mülkölü Həsən kimi tanınıb, millət vəkili Qənirə Paşayevanın sözləri ilə desək "təkcə sözüylə deyil, şəxsiyyəti ilə də xalq arasında sayılıb-seçilirdi. Uzun müddət müxtəlif vəzifələrdə çalışması, ictimai işlərdə fəallığı və camaatla mehriban ünsiyyəti ilə böyük hörmətə, nüfuza çatmışdı".

Şeirləri dövrü mətbuatda nəşr olunub. Onun əlyazmalarının bir qismi S.Mümtaz adına Respublika Ədəbiyyat və İncəsənət Arxivində saxlanılır.

1924-cü ildən bir müddət rayonun milis şöbəsində, sonra isə uzun müddət meşə təsərrüfatı idarəsində çalışıb. 1994-cü ildə vəfat edib.

2009-cu ildə onun "Bəlli deyil yaşın, dünya" adlı şeirlər kitabı nəşr olunub.

ORUC MƏHƏMMƏD OĞLU

Aşıq Oruc Məhəmməd oğlu 1904-cü ildə Dağ Borçalının Qarakilsə qəsəbəsində (hazırda Ermənistan ərazisindədir) qəsəbəsində sənətkar ailəsində anadan olub. 1905 və 1918-ci illərdə ermənilər tərəfindən atası və qardaşları öldürülüb. Körpə yaşlarından saza-sözə güclü marağı olan Aşıq Oruc bir müddət Aşıq Alı Dərəçiçəkliyə şəyirdlik edib.

Aşıq Oruc 1964-cü il noyabrın 12-də vəfat edib.

ŞAHBAZ MƏMMƏDOV

Şəkil dövlət arxivindən götürülüb. 1904-cü ildə anadan olub. Barəsində əlavə məlumat əldə edə bilmədik.

SALMAN TAĞIYEV

Salman Kazım oğlu Tağıyev 1905-ci ildə Gəncənin Ağabəyli kəndində anadan olub. 1910-cu ildə atasını öldürüblər, anası muzdurluq edərək onu və qardaşını birtəhər saxlayıb. 10 yaşından sonra özü də muzdurluq edib.

Sonra məlahətli səsinə və iti hafizəsinə görə məşhur aşiq İbrahim Əliyev (Qaraçıoğlu) onu öz yanına şəyird götürüb. O, uzun illər Aşıq İbrahimlə birlikdə Gəncəbasar bölgəsində el şənliklərində çıxış edib.

1938-ci ildə özünün yazdığı tərcümeyi-halda qeyd edir ki, Tiflisdə, Naxçıvanda, Gəncədə müxtəlif tədbirlərdə çıxış edib.

Salman Tağıyev eyni zamanda İbrahim Əliyevin yanında uzun müddət həm də balabançılıq etmişdir.

NƏCƏF HÜSEYNOV

Arxiv sənədlərindən məlum olur ki, Nəcəf Ali oğlu Hüseynov 1905-ci ildə Tovuzun Əlimərdanlı kəndində anadan olub (Məhərrəm Hüseynlinin "Tovuz aşığı" kitabında isə 1900-cü ildə anadan olduğu göstərilir). 15 yaşından bacısının əri Əmiraslanın yanında şeyird olaraq dəmirçilik öyrənib (1925-ci ilə kimi). 1925-ci ildən sonra isə gah muzdurluq, gah da dəmirçilik edib.

1928-1929-cu illərdə Aşıq Hüseyn Bozalqanlının şeyirdi olub. 1930-cu ildən kolxozda çalışmaqda yanaşı həm də aşığıq edib. İkinci dünya müharibəsinin iştirakçısı olub.

Aşıq Nəcəf 1946-cı ildə dünyasını dəyişib.

MÜRSƏL ATABALA OĞLU

Aşıq Mürsəl Atabala oğlu 1905-ci ildə Göyçayın Bəydövül kəndində anadan olub. İlk dəfə aşığıq sənətinin sirlərini Aşıq Xasməmməddən öyrənib, sonralar isə Aşıq Bilalla yaxınlığı onun kamil sənətkar kimi yetişməsində böyük rol oynayıb.

Aşıq Mürsəl 1941-ci ildə sovet-alman müharibəsi zamanı cəbhəyə gedib və döyüşlərdə ağır yaralanaraq qayıdıb.

Aşıq Mürsəl Atabala oğlu 1947-ci ildə vəfat edib.

SOLTAN XUDAVERDİYEV

Soltan İsmayıl oğlu Xudaverdiyev 1905-ci ildə İrəvanın Vədi Səhb kəndində anadan olub. 1920-ci ildə ermənilərin törətdikləri vəhşiliklərdən qurtarmaq üçün Naxçıvanın Yenicə kəndinə köçüb. Aşıq Cəfərin şeyirdi olub. Naxçıvanda məşhur aşığı kimi tanınıb.

ƏHMƏD İBRAHİMOV

Əhməd Məmməd oğlu İbrahimov 1905-ci ildə Qazax rayonunun Qaymaqlı kəndində anadan olub. 12-13 yaşlarından saz sənəti ilə məşğul olmağa başlayıb. El-obanın məclislərində çalıb-oxuyub. 1942-ci ildə böyük vətən müharibəsinə gedib, qayıtmayıb.

QURBAN SADIQOV

Qurban Sadıqov 1905-ci ildə (bəzi mənbələrdə 1912-ci anadan olduğu göstərilir) Salyanın Noxudlu kəndində anadan olub, 10 yaşında atasını itirib. 1922-1928-ci illərdə çoban olub. Hələ qoyun otararkən çomağını saz əvəzi sinəsinə basıb oxuyub. Ustadı Aşıq Mirzə Bilal olub. 1928-1936-cı illərdə aşılıq edib, 1936-cı ildən həm də şeir yazmağa başlayıb.

Aşıqların I qurultayında iştirak edib.

Aşıq Qurban Sadıqov 1977-ci ildə vəfat edib.

HACI QARACAYEV

Hacı Babakişi oğlu Qaracayev 1906-cı ildə Qazax mahalının Qaymaqlı kəndində anadan olub, molla məktəbini bitirib. Ərəb, fars dillərini, eləcə də digər dilləri mükəmməl bilib.

O, amansız dövrün qurbanlarından olub, Sovet quruluşuna qarşı çıxdığına görə həbs edilib. Ömrünün çox ilini həbsxana divarları arasında keçirib. Həbsxanada onun qazandıqları da az olmayıb. Hətta Borsunlu Məzahirlə də həbsxanada yaxından tanış olub və onunla ömürlük dostluq edib.

Şair Hacı 1976-cı ildə vəfat edib.

2008-ci ildə şairin "Dağ ceyrana, ceyran dağa yaraşır" adlı ilk kitabı işıq üzü görüb.

TEYMUR QURBANOV

Teymur Əli oğlu Qurbanov 1906-cı ildə Gürcüstanda - Qaraçöp mahalının Düzəyrəm kəndində anadan olub. Tiflisdə pedaqoji texnikumun qiyabi şöbəsini bitirərək müəllim kimi fəaliyyət göstərib.

Uşaqlıqdan saza-sözə bağlanıb, aşiq kimi Qaraçöpdə el şənliklərini yola verib. Borçalıda və Azərbaycanda məşhur el şairləri ilə şeirləşib.

Aşıq Teymur 1978-ci ildə vəfat edib.

ƏLİ RƏSULOV

Əli Həsən oğlu Rəsulov 1906-cı ildə anadan olub. Onun böyük qardaşı Şişqayalı Rəhim Qərbi Azərbaycanda dövrünün tanınmış aşıqlarından olub. Aşıq Əli aşılığı Qızılvangli Aşıq Quludan (Aşıq Alının yetirməsi) öyrənib. II dünya müharibəsində iştirak edib.

Zaqatala, Şəki, Qax və Balakən rayonlarında bir çox aşıqların yetişməsində böyük zəhməti olub. Yuxarı Layiskidən Aşıq Sirac və Aşıq Əhmədiyyə, Göynüklü Aşıq İsmayıl, Aşıq Ziyəddin, Camal Əhmədov, şair Cahangir Dalğın (hər üçü Zaqatala rayonundan) və başqaları onun sənətindən bəhrələnmişlər.

Aşıq Əli 1988-ci ildə vəfat edib.

CƏMİL MEHDİYEV

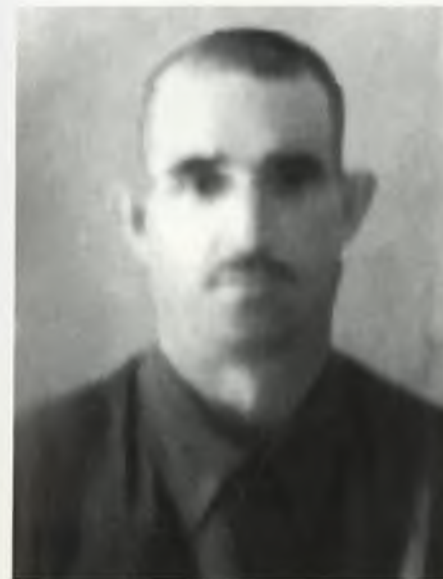
Cəmil İsgəndər oğlu Mehdiyev 1907-ci ildə Gəncənin Bağmanlar kəndində anadan olub. 1915-ci ildə Bağmanlar məktəbinə daxil olub və 1923-cü ilə kimi burada oxuyub. 1923-cü ildən aşığığa başlayıb, 1928-ci ilə kimi öz atasının yanında şayirdlik edib. Onun atası da Azərbaycanlı aşıqlardan olub.

ƏHMƏD QAFAROV

Əhməd Qafarov 1907-ci ildə Şəkinin Baş Layiski kəndində anadan olub. 1919-cu ildə ata-anasını itirdikdən sonra bir neçə il Qaxda muzdurluq edib, sonra qoyun otarıb. Ötən əsrin 30-cu illərində savadsızlığın ləğvi kursunda oxuyub.

Saz çalmağı öyrəndikdən sonra çobanlıqı buraxaraq aşığıq etməyə başlayıb.

USRAT ƏHMƏDOV

Usrat İsgəndər oğlu Əhmədov 1907-ci ildə Goranboy rayonunda anadan olub. 1932-ci ildən aşığıq sənətini öyrənməyə başlayıb, 5 il aşığı Süleymanın şayirdi olub. 1952-ci il may ayının 28-də yazdığı tərcümeyi-halda (S.Mümtaz adına Dövlət Ədəbiyyat və İncəsənət arxivi, fond 360, siyahı 3, saxlama vahidi 65, səh. 13) qeyd edir ki, Dəliməmmədli qəsəbəsində yaşayır, rayonda keçirilən müxtəlif tədbirlərdə aşığı kimi yaxından iştirak edir.

ƏLİ HƏSƏNOV

Əli Əmiraslan oğlu Həsənov 1907-ci ildə Goranboyda anadan olub. 1925-ci ildən aşığığa başlayan Əli Həsənov aşığı Mehralının şayirdi olub. Qədim aşığı havalarını və xalq dastanlarını mükəmməl bilib.

RZA QƏNİYEV

Rza Hüseyn oğlu Qəniyev 1907-ci ildə Borçalının Böyük Muğanlı (Qaş Muğanlı da deyirlər) kəndində anadan olub. Uşaqlıqdan saza-sözə bağlanıb, əmisi oğlu Xındı Məmməddən çalib-oxumağı öyrənib. 1944-1946-cı illərdə şair Ağacana şəyirdlik edib.

Aşıq Rza Qəniyev 1964-cü ildə vəfat edib.

GÜLBALA TAPDIQOV

Gülbala Laçın oğlu Tapdıqov 1908-ci ildə Qubanın Tüləkəran kəndində anadan olub. Dərbənd aşığı Tahirbəyin şəyirdi olub. 1933-cü ildən başlayaraq müstəqil olaraq aşılıq edib. Tərcümeyi-halında yazdığına görə şeir də yazıb.

ƏMRAH GÜLMƏMMƏDOV

Əmrah Paşa oğlu Gülməmmədov 1908-ci ildə Borçalının Kürüstü Kəpənəkçi (bir sıra kitablarda səhv olaraq Araplı kəndində anadan olduğu gös-tərilir) kəndində anadan olub. İki il mollaxanada, sonra isə Qarayazıda yeni açılmış yeddiillik məktəbdə təhsil alıb.

Aşıq Əmrah sənətin sirlərini dövrünün tanınmış sənətkarı olan Məsim Bəyazitlidən öyrənib.

Əmrah Gülməmmədov İkinci dünya müharibəsində iştirak edib, cəbhədən qayıtdıqdan sonra mühasib, hərbi komissarlıqda müvəkkil və kolxoz sədri vəzifələrində çalışıb. Amma bunlara baxmayaraq aşılığa olan güclü həvəs və fitri istedad öz sözünü deyib və o, sənətin dalınca gedib. Professor Qara Namazovun qeyd etdiyi kimi, "saza olan vurğunluq ilk növbədə onu mahir ifaçı edib. Hətta pərdələrə əlavələr edib, bəzi havaları daha da cilalayıb".

1959-cu ildə Moskvada keçirilən Azərbaycan mədəniyyəti ongünlüyünün ən fəal iştirakçılarından biri də məhz Aşıq Əmrah olub. O, Azərbaycan aşığılarının III (1961) və IV (1984) qurultaylarında iştirak edib.

Ozan-aşıq sənətində Əmrah Gülməmmədovun ən böyük xidmətlərindən biri də sazı təkmilləşdirərək 11 simli etməsidir.

Təkrarsız ifası ilə yaddaşlara hopan Aşıq Əmrah 1987-ci il martın 11-də vəfat edib.

MİKAYIL MANSIROV

Mikayıl Alməmməd oğlu Mansirov 1908-ci ildə Goranboyun Cinli-Boluslu kəndində anadan olub. 1924-cü ildə kəndlərində açılan məktəbdə dördillik təhsil alıb. 1928-ci ildən aşılığa başlayıb, Goranboyda və Gəncəbasar bölgəsində tanınmış aşıklardan olub.

HƏMZƏ MEHDIYEV

Həmzə Qələndər oğlu Mehdiyev 1908-ci ildə Tovuzun Bozalqanlı kəndində anadan olub. 12 yaşında ikən atasını itirdiyindən əmisinin himayəsində böyüyüb, yeniyetməlik dövründə muzdurluq edib.

Bir neçə il Bozalqanlı Aşıq Qədirin şayirdi olduqdan sonra müstəqil aşıqlığa başlayıb.

QƏDİR VƏLİYEV

Qədir Zal oğlu Vəliyev 1908-ci ildə Göyçə mahalının Babacan kəndində anadan olub. Atası Zal kişi dövrünün məşhur din xadimlərindən olduğundan Qədir də ərəb-fars dillərini, Quranı mükəmməl öyrənməklə yanaşı, saza-sözə də güclü marağı olub, aşıq sənətini öyrənib. Qısa zaman ərzində bir aşıq kimi onun sorağı Göyçə ilə yanaşı, Qazax, Tovuz, Gəncə, Qarabağ və Borçalı ellərinə də yayılıb.

Aşıq Qədir 1982-ci ildə doğma kəndində vəfat edib.

ŞIXLI MƏHƏMMƏD

Məhəmməd Rəhim oğlu Qocayev 1908-ci ildə Qazax mahalının II Şıxlı kəndində anadan olub. Atasını daşnaklar öldürüb. 1921-ci ildə Qazax Müəllimlər seminariyasına daxil olub, ancaq bir il oxuduqdan sonra ailə vəziyyəti ilə əlaqədar təhsilini yarımçıq qoyaraq 1928-ci ilə kimi kənd təsərrüfatı ilə məşğul olub.

1928-ci ildən aşıqlıq sənətinə başlayan gənc Məhəmmədin ilk ustadı Aşıq Səməd olub. Aşıq Səməd 1928-ci ildə II Şıxlıdan köçdüyündən Aşıq Məhəmməd sənətini yarımçıq qoyub.

1929-cu ildən etibarən Aşıq Məhəmməd Tiflisdə məşhur aşıq Sadiq Sultanova şayirdlik edib. Ötən əsrin 30-cu illərinin əvvəllərindən müstəqil aşıqlığa başlayıb.

1941-1945-ci illərdə sovet-alman müharibəsinin iştirakçısı olan M.Qocayev cəbhədən qayıtdıqdan sonra yenidən öz sənətini davam etdirib.

Dövrünün sayılıb-seçilən ustad aşıqlarından olub. O, 40 dastan bilib.

Aşıq Məhəmməd 1989-cu ildə vəfat edib.

MÜSEYİB NƏSİBOV

Müseyyib Qasım oğlu Nəsimov 1909-cu ildə Göyçə mahalının Cil kəndində anadan olub. Atası Qasım kişi Göyçənin tanınmış aşıqlarından idi və Müseyib də aşıqlığı ondan öyrənmişdi. Keçən əsrin əvvəllərində ermənilərin özbaşınalığından yaxa qurtarmaq üçün onun atası da Tovuzə köçüb və uzun illər Qovlar kəndində yaşayıblar.

Müseyyib Nəsimov 1940-1943-cü illərdə orduda xidmət edib, ikinci dünya müharibəsində döyüşdə yaralandıqdan sonra vətənə dönüb. 1948-ci ildə o, Gədəbəyə köçərək on il orada yaşayıb, 1958-ci ildə yenidən doğulduğu Cil kəndinə qayıdıb.

Müseyyib Nəsimov bir aşıq kimi Göyçə ilə yanaşı Azərbaycanda, Borçalıda da tanınıb və sevilir. Klassik aşıq yaradıcılığını mükəmməl bilən Müseyib Nəsimov qardaşı aşıq Əlinin, aşıq Qəhrəmanın Rüstəmovun, aşıq Şükürün (Göyçə), aşıq Seyid Rzanın (Bala Məzrə) aşıq Əsrəfin ustadı olub.

1988-ci ildə yenidən köçkünlük həyatı yaşamağa məcbur olan aşıq Müseyib Bakıda məskunlaşıb. O, 1995-ci ildə Bakıda vəfat edib.

AVDI QAYMAQLI

Aşıq Avdi 1909-cu ildə Qazax mahalının İncə dərəsində – Qaymaqlı kəndində anadan olub. Atası İsa kişi və anası Yetər xanım Avdının istedadını görərək onu gənc yaşlarından Borçalı mahalında yaşayib-yaradan ustad aşıq Sadiq Sultanovun yanına şeyird qoyublar. Gənc Avdi öz dövründə həqiqətən sazın sultanı olan Sadiq Sultanovdan sənətin bütün sirrlərini öyrənərək Borçalı və Qazaxda özünün ifaçılıq qabiliyyəti və böyük dastançılığı ilə tanınan bir aşığa çevrilib.

1941-ci ildə cəbhəyə yola düşən və ağır döyüslərdən keçən Avdi Qaymaqlı doğma el-obasına bir də 1947-ci ildə qayıdıb və yenidən öz sənəti ilə məşğul olmağa başlayıb.

Aşıq Avdi dövrünün böyük ustadları tərəfindən yüksək qiymətləndirilən "İncəgülü" saz havasını yaradıb. O, Azərbaycan aşıqlarının III qurultayında iştirak edib.

İncə dərəsində saz məktəbi Aşıq Avdının adı ilə bağlıdır. O, dörd böyük aşıq yetişdirmişdir: Aşıq Cəlal, Aşıq Yəhya, Aşıq Sadiq və Aşıq Sədi. Avdi Qaymaqlı 1988-ci ildə vəfat edib.

ƏLİXAN QARAYAZILI

Əlixan Qurban oğlu Ömərov 1909-cu ildə Gürcüstanda – Qarayazının Kosalı kəndində anadan olub. Sənətdə ilk müəllimi onun həmyaşıdı, böyük sənətkar Əmrah Gülməmmədovun atası Paşa Gülməmməd oğlu olmuşdur. Sonradan başqa ustad yanında olmasa da, öz üzərində daim çalışdığından kamil bir aşıq kimi yetişmiş, Qarayazı ilə yanaşı Qaraçöpdə, Borçalıda, Qazaxda və digər bölgələrdə də ağır toy məclisləri keçirmiş, bir neçə şeyird yetişdirmişdir.

Aşıq Əlixan Qarayazılı 1998-ci ildə vəfat edib.

SARI MƏMMƏDOV

Sarı Namaz oğlu Məmmədov 1909-cu ildə Gədəbəyin R.Əliyev kəndində anadan olub. Elə həmin il Həmid bəy və Allahyar bəy tərəfindən atası öldürülüb və o, əmisinin himayəsində yaşayıb. 1918-1925-ci illərdə Gədəbəydə nökrəçilik edib, 1925-ci ildən əkinçiliklə məşğul olub. 1931-ci ildən aşıqlığa meyl göstərən Sarı Məmmədov 1934-cü ildə Dəstəfur (Daşkəsən) rayonuna köçüb. İki il bu rayonun Təzəkənd kəndində yaşayıb. 1938-ci ildə yenidən Gədəbəyə qayıdaraq Rüstəm Əliyev sovetliyinə daxil olan Qala kəndində məskunlaşıb.

1938-ci ildə keçirilən II Aşıqlar Qurultayında iştirak edib.

BƏHLUL NİFTULLAYEV

Bəhlul Əmirxan oğlu Niftullayev 1909-cu ildə Naxçıvanın Külüs kəndində anadan olub. 1923-1928-ci illərdə nökrəçilik edib, 1929-1935-ci illərdə muzdur olub. Professor Q.Namazovun "Aşıqlar" (Bakı, 2004, səh.67) kitabında qeyd olunur ki, o, Naxçıvanda tanınmış aşıq Əzimin şeyirdi olub. 1938-ci ildə özünün yazdığı tərcümeyi-halda isə göstərir ki, kolxoz tarlalarında, Şahbuz rayonundakı teatrda çıxışları olub. Bundan başqa 10 gün Naxçıvan radiosunda və 7 gün Qarakilsədə dövlət klubunda oxuyub.

MUSA MƏŞƏDİ SALEH OĞLU

Musa Məşədi Saleh oğlu 1909-cu ildə Göyçə mahalının Ağkilsə kəndində anadan olub. Aşıq Ələsgərin qardaşı oğludur. Qardaşı Növrəs İman kimi erkən yaşlarından saza-sözə bağlanıb, el arasında tanınıb. Hüseyn Cavan bir neçə il onun şəyirdi olub.

Aşıq Musa 1948-ci ildə avtomobil qəzasında həlak olub.

YUSİF YUSİFOV

Yusif Həsən oğlu Yusifov 1909-cu ildə Tovuzun Azaflı kəndində anadan olub. 1925-ci ildən Qaraçıoğlu İbrahim (İbrahim Əliyev) şəyirdi olub. 1930-cu ildən sərbəst olaraq aşığığa başlayıb. 1937-ci ildən Gəncədə yaşayıb. Azərbaycan aşıqlarının II qurultayında iştirak edib.

HÜMBƏT ƏLİYEV

Hümbət Aslan oğlu Əliyev 1909-cu ildə Gədəbəyin Rüstəm Əliyev kəndində anadan olub. 1930-cu ildən həmin rayonun Zəhmət kəndində məskunlaşıb. 1932-ci ildən aşığığa başlayıb.

İSLAM FƏZİYEV

İslam Hüseyn oğlu Fəziyev 1909-cu ildə Ağstafa rayonunun Qıraq Kəsəmən kəndində anadan olub. Bir müddət varlıların mal-qarasını otarıb, sonra əkinçiliklə məşğul olub. 1934-cü ildən aşığığa başlayıb. Azərbaycan aşıqlarının II və III qurultaylarının iştirakçısı olub.

NƏSİB HƏSƏNOV

Nəşib Həsən oğlu Həsənov 1909-cu ildə Borçalının Faxralı kəndində anadan olub. Borçalıda tanınmış aşiq olan Həsənin oğludur. Aşıqlığı atasından öyrənib, saz havalarını və dastanlarımızı yaxşı bilib. Məşhur aşiqlər Əmrah Gülməmmədov və Hüseyn Saraçlı ilə birlikdə Gürcüstanda keçirilən musiqi olimpiadasında iştirak edib və qalib adını qazanıb. Borçalının bir çox kəndlərində məclislərdə, el şənliklərində iştirak edib.

Aşıq Nəşib eyni zamanda şeir də yazıb. Bəzi müxəmməs və təcnilərini Faxralıda aşiqlər bu gün də oxumaqdadırlar.

Nəşib Həsənov 1973-cü ildə vəfat edib.

İBRAHİM MƏMMƏDOV

İbrahim Əsgər oğlu Məmmədov 1909-cu ildə Gəncədə anadan olub. 1930-cu ildən aşıqlığa başlayıb, aşiq İslamın şayirdi olub.

MƏHƏMMƏD MUSTAFAYEV

Məhəmməd Mustafa oğlu Mustafayev 1910-cu ildə Gədəbəyin Leşkər kəndində anadan olub. İbtidai təhsil alıb. Aşıqlığa meyl göstərüb, Gədəbəy və Göyçə aşiq mühitində yetişib.

Məhəmməd Mustafayev Gədəbəyin tanınmış aşiqlərindən biri olub.

ŞƏMİL ƏLİYEV

Şəmil İbrahim oğlu Əliyev 1910-cu ildə Şəmkirin Yuxarı Ayıblı kəndində anadan olub. Dövrünün məşhur aşığı olan İbrahim Əliyevin (Qaraçıoğlu İbrahimin) oğludur. 15 yaşından aşıqlığa həvəsi olub və atasından 6 il bu sənətin sirlərini öyrənib.

İBRAHİM TAĞIYEV

İbrahim Həsən oğlu Tağıyev 1910-cu ildə Daşkəsənin Qabaqtəpə kəndində anadan olub. 1933-cü ildən aşığığa başlayıb. Göyçə mahalının Bala Mərzə kəndindən aşiq Hüseyinin şəyirdi olub. Bir çox dastanları mükəmməl bilib.

NİFTALİ SÜLEYMANOV

Niftalı Kərbəlayi İsmayıl oğlu Süleymanov 1911-ci ildə Göyçə mahalının Ardanış kəndində anadan olub. Beş il Qızılvangli aşiq Quluya şəyirdlik edib. Sənətin sirlərini mükəmməl öyrənib, dastanları yaxşı mənimsəyib. Olimpiada və digər tədbirlərdəki çıxışlarına görə dəfələrlə fəxri fərman və başqa mükafatlara layiq görüldü. Azərbaycan aşıqlarının III qurultayında iştirak edib.

Aşıq Niftalı 1976-cı ildə dünyasını dəyişib.

QARA MƏMMƏDOV

Qara Qoca oğlu Məmmədov 1911-ci ildə Basarkeçərdə anadan olub. Sonradan Gəncədə yaşayıb. 1932-ci ildən aşığığa başlayıb. Aşıq Əsəd və aşiq Rəhimə şəyirdlik edib.

ƏDHƏM ƏRƏBOV

Ədhəm Aslan oğlu Ərəbov 1912-ci ildə Qazax rayonunun Daşkəsəmə kəndində yoxsul kəndli ailəsində anadan olub. 1927-ci ildə həmin kənddə ibtidai təhsilini başa vurub. Həmin ilin sentyabrından 1933-cü ilin noyabr ayınadək Ağstafa dəmiryol stansiyasında yoldəyiş-dirici işləyib. 1933-cü ilin dekabr ayından 1940-cı ilin oktyabr ayınadək Aşıq Əsəd Rzayevin yanında şəyird olub. 1941-ci ilin avqustundan 1943-cü ilin dekabrınadək ikinci dünya müharibəsində iştirak edib. Müharibədən qayıtdıqdan sonra bir müddət Ağstafa rayon mədəniyyət şöbəsində müfəttiş vəzifəsində çalışıb. 1944-cü ildən aşığığını davam etdirib. Azərbaycan aşıqlarının III qurultayında iştirak edib.

HƏSƏN BAYRAMOV

15 dekabr 1958-ci ildə özünün yazdığı (S.Mümtaz adına Dövlət Ədəbiyyat və İncəsənət arxivi, fond 360, siyahı 3, saxlama vahidi 65) tərcümeyi-halda qeyd olunur ki, Həsən Cəfər oğlu Bayramov 1912-ci ildə Gəncədə anadan olub. 1922-ci ildə atasını itirib. Məktəbə getsə də, yoxsulluq üzündən orta məktəbi bitirə bilməyib, muzdurluq edib.

Aşıq Qara Mövləyev onu öz yanına şeyird götürüb, sənətin sirrlərini öyrətməklə yanaşı, ona daim maddi köməklik də göstərmiş. Həsən Bayramov 10 il onun şeyirdi olub.

Aşıq Həsən Azərbaycan aşıqlarının II qurultayında iştirak edib, 1933-cü ildə İncəsənət İttifaqının Gəncə şöbəsinə üzv seçilib. 1941-1945-ci illər sovet-alman müharibəsinin iştirakçısı olan Həsən Bayramov cəbhədən qayıtdıqdan sonra da aşıqlıq fəaliyyətini davam etdirib.

AĞALAR MİKAYİLOV

Aşıq Ağalar Mirzə Bilal oğlu Mikayılov 1913-cü ildə Şamaxının Qəşəd kəndində anadan olub. Uşaqlıqdan atası Aşıq Mirzə Bilaldan aşıqlığın sirrlərini öyrənməyə başlayıb. 1937-ci ildə atası Sibirə sürgün edildikdən sonra onun sənətini davam etdirib.

NƏCƏF BAXŞƏLİYEV

Nəcəf Baxşəliyev 1913-cü ildə Dərələyəz mahalının Terp kəndində anadan olub. 1977-ci ildə Şuşa şəhərində vəfat edib. Barəsində əlavə məlumat əldə edə bilmədik. Bu fotosəkli bizə Hüseyn Hacı Qulu oğlu təqdim edib.

MƏHƏRRƏM HACIYEV

Məhərrəm Məhəmməd oğlu Hacıyev 1913-cü ildə Göyçə mahalının Ağbulaq kəndində anadan olub. 1926-1930-cu illərdə həmin kənddə ibtidai təhsil alıb.

1928-ci ildən Göyçəli aşıq Kazımın və digər aşıqların yanında şeyirdlik edib, saza-sözə sonsuz həvəsini görən əmisi onu Ələsgər ocağına aparıb və o, 7 il Aşıq Talıbdan sənətin sirrlərini öyrənib, Növrəs İmanla dostluq edib.

İkinci dünya müharibəsinin iştirakçısı olub və cəbhədən qayıtdıqdan sonra yenidən aşıqlıq sənətini davam etdirib, aşıq İmranın ustadı olub.

1947-ci ildən Xanlar (indiki Göygöl) rayonunda məskunlaşan Məhərrəm Hacıyev bir aşıq kimi özünəməxsus ifa tərzı və peşəkarlığı ilə seçilib, müxtəlif tədbirlərdə fəal iştirak edərək mükafatlara layiq görülüb. Azərbaycan aşıqlarının III qurultayında iştirak edib.

Məhərrəm Hacıyev 2002-ci ildə Xanlar (Göygöl) şəhərində vəfat edib.

MƏHƏMMƏD HÜSEYNOV

Məhəmməd Hüseynov 1913-cü ildə Tovuzun Əlimərdanlı kəndində anadan olub. Aşıq Nəcəfin kiçik qardaşdır və onun şayirdi olub. Uzun müddət Tovuz aşıqlar ansamblının üzvü olan aşıq Məhəmməd Azərbaycan aşıqlarının IV qurultayında iştirak edib.

Aşıq Məhəmməd 1988-ci ildə vəfat edib.

ABBASƏLİ XƏLİLOV

Abbasəli Süleyman oğlu Xəlilov 1913-cü il dekabrın 31-də Göyçə mahalının Daşkənd kəndində anadan olub. Şair Məmmədhüseynin nəticəsidir.

Ustadı Göyçə mahalının Yarpızlı kəndindən olan Aşıq İslam olub.

Aşıq Abbasəli 1941-1945-ci illərdə ikinci dünya müharibəsində iştirak edib, müharibədən qayıtdıqdan sonra uzun müddət Gədəbəy rayonunda yaşayıb.

1953-cü ildə ata-baba yurdu olan Göyçə mahalından həmkəndliləri və qohumları deportasiya olunduqdan sonra 1965-ci ildə Aşıq Abbasəli də Bərdə rayonunun Yeni Daşkənd kəndinə köçüb.

Aşıq Abbasəli 2007-ci sentyabrın 30-da Bərdə rayonunun Yeni Daşkənd kəndində vəfat edib.

BƏYLƏR QƏDİROV

Bəylər Qədirov 1914-cü ildə Salyanın Çuxanlı kəndində anadan olub. Vaxtilə özünün verdiyi məlumata görə aşıqlığı əvvəlcə Aşıq Abbasdan, sonra isə Aşıq Şakir və Aşıq Maqsuddan öyrənib (S.Qəniyev. Şirvan aşıqları. Səh. 357). 1938-ci ildən məclislərdə çıxış edib.

Azərbaycan aşıqlarının II və III qurultaylarında iştirak edib. Bir sənətkar kimi xidmətləri qiymətləndirilib, diplom, fəxri fərman və müxtəlif mükafatlara layiq görülüb.

Şirvan aşıq məktəbinin inkişafında özünəməxsus xidmətləri olan Aşıq Bəylər 1991-ci ildə vəfat edib.

QURBAN FƏRZƏLİYEV

Qurban Əli oğlu Fərzəliyev 1914-cü ildə Gəncədə anadan olub. Altı aylıq uşaq ikən atasını itirib. 10 yaşından muzdurluq etməyə başlayıb. Arxivdə saxlanılan tərcümeyi-halında qeyd edir ki, "1930-cu ildən işləməyə və aşıqlıq etməyə başladım. 1933-cü ildə anam öləndən sonra daimi aşıqlıq etməyə başladım" (fond 3, siy.3, sax.vah.4).

MƏHƏMMƏDƏLİ PÜNHAN

Məhəmmədəli (Pünhan) Sadiq oğlu 1914-cü ildə Göyçə mahalının Babacan kəndində sazə-sözə bağlı bir ailədə anadan olub. Zəmanəsinin böyük ustadı Növrəs İmandan dərs alıb, eyni zamanda Aşıq Kərəm və Aşıq Vəlidən də sazın sirlərini öyrənib.

Zamanın acı yelləri onu da öz yurd-yuvasından ayrı düşməyə vadar edib və o, Qarayazıda məskunlaşıb.

Pünhan ləqəbi ilə şeirlər də yazan Məhəmmədəli Sadiq oğlu 1985-ci ildə Qarayazıda dünyasını dəyişib.

NABAT CAVADOVA

Nabat Paşa qızı Cavadova 1914-cü ildə Şərurun Parçı kəndində anadan olub. 1932-ci ildə aşıq Nabat dayıları ilə birlikdə Bərdə rayonunun Piyadalar kəndinə köçüb. O zamanlar Aşıq Ələsgərin qardaşı Məşədi Salehin oğlu aşıq Musa da həmin kənddə yaşayırdı. Dayıları onu aşıq Musaya şeyird verib. 1947-ci ildə aşıq Nabat Piyadalar kəndində ailə qurub. Elə həmin il Yevlax şəhərinə köçüb və orada yaşayıb. O, 1973-cü ildə xəstələnib və bacıları onu Şərurun Parçı kəndinə aparıblar. Öz vəsiyyətinə görə Siyaqut kəndində anasının yanında dəfn olunub.

1939-cu ildə Moskvada keçirilən Azərbaycan mədəniyyəti dekadasında Səməd Vurğun, Üzeyir Hacıbəyov, Bülbül, Əsəd Rzayev, Mirzə Bayramov, İslam Yusifovla birlikdə Aşıq Nabat da iştirak edib.

BARAT MƏMİŞOV

Barat Əhməd oğlu Məmişov (Şirvanlı) 1915-ci ildə Şamaxının Cəyirli kəndində anadan olub. Şirvanlı aşıq Soltanmurada şeyirdlik edib. Ondan ustad xeyir-duası aldıqdan sonra 1953-cü ildən etibarən müstəqil fəaliyyətə başlayıb.

Azərbaycan Aşıqlarının III və IV qurultaylarının nümayəndəsi olub. Onun şeirləri dövrü mətbuatda dərc olunub. Keçmiş ittifaqın müxtəlif bölgələrində Şirvan aşıqları ilə birlikdə konsertlər verib, müxtəlif mükafatlara layiq görülüb.

Aşıq Barat Məmişov 1997-ci ildə vəfat edib.

HƏSƏN PƏRVANƏ

Həsən Pərvanə (Həsən Zeynalov) 1915-ci ildə Şəmkirin Otaqçı Təhnəli kəndində anadan olub. 1932-1938-ci illərdə orta məktəbdə oxuyub. Özünün yazdığı tərcümeyi-halda (S.Mümtaz adına Dövlət Ədəbiyyat və İncəsənət arxivi, fond 360, siyahı 3, saxlama vahidi 65, səh. 46) qeyd olunur ki, 1939-cu ildə Şəmkirin Seyfəli kəndində Aşıq Hüseynə şeyirdliyə başlayıb. 1941-ci ildə sovet-alman müharibəsinə yola düşüb. 1943-cü ildə döyüslərdə yaralandıqdan sonra cəbhədən qayıdıb. 1944-1950-ci illərdə yenə Aşıq Hüseynədən aşıqlıq sənətinin sirlərini öyrənib. Üç il Şəmkir və Gədəbəy rayonlarında aşıqların bədii rəhbəri olub. O, həm də şeir yazıb.

HÜSEYN SARAÇLI

Hüseyin Saraçlı (Hüseyin Qurban oğlu Həsənov) 1916-cı ildə Borçalıda – indiki Bolnisi rayonunun Saraçlı kəndində anadan olub. İlk dəfə öz kəndlisi Aşıq İsmayılın şagirdi olub, dövrünün azman aşığı Quşçu İbrahimdən bu sənətin sirlərini öyrənib, şair Nəbi və Sarvan Bayram kimi (hər ikisi Borçalının Fəxrli kəndindəndir) güclü saz-söz xiridarlarının yanında tam püxtələşərək, kamil el sənətkarına çevrilib.

Aşıq Hüseyin gözəl saz çalıb oxuması və şeir yazması ilə yanaşı, dastan danışmaqda da Azərbaycan aşığı sənətində əvəzsiz bir ustad idi.

Azərbaycan və Gürcüstan radio və televiziya şirkətlərinin qızıl fondlarında Aşıq Hüseyinin söylədiyi bir çox dastanlar lentə yazdırılaraq saxlanılır.

Aşıqlıq sahəsində əvəzsiz xidmətlərinə görə Aşıq Hüseyin Saraçlı anadan olmasının 60 illiyi təntənələrində Gürcüstanın "Əməkdar mədəniyyət işçisi" fəxri adına layiq görülüb.

Aşıq Hüseyin Saraçlının ilk kitabı 1992-ci ildə Bakıda "Şeirlər, söyləmələr" adı altında çap olunub.

Aşıq Hüseyin Saraçlının sənətdə öz dəsti-xətti ilə seçilən 14 şagirdi olub. Sonuncu şüyirdi aşığı-sazbənd Kövrək Muraddır.

Aşıq Hüseyin Saraçlı 1987-ci ildə 71 yaşında dünyasını dəyişib. Saraçlı orta məktəbinin qarşısında böyük sənətkara abidə qoyulub.

HÜSEYN CAVAN

Hüseyin Cavan (Hüseyin Mikayıl oğlu Əliyev) 1916-cı ildə Güney Azərbaycanın Kərmədüz mahalının Ut kəndində anadan olub. Kiçik yaşlarından atasını itirib və anası bir yaşlı oğlunu da götürüb Quzey Azərbaycana gəlib. Bir müddət Ağdamın Şərəfxanlı kəndində yaşadıqdan sonra Dəliməmmədliyə köçüblər.

Kiçik yaşlarından muzdurluq edə-edə saza-sözə də böyük maraq göstərən Hüseyin nəhayət Aşıq Ələsgərin qardaşı oğlu Aşıq Musanın yanına gedib və 1937-ci ilədək onun şüyirdi olub.

1938-ci ildə o, Güney Azərbaycana köçüb və 1946-cı ilədək orada yaşayıb. 1946-cı ildə Bakıya qayıdan Hüseyin Cavan bir neçə il M.Maqomayev adına Azərbaycan Dövlət Filarmoniyasında solist kimi fəaliyyət göstərüb. 1948-ci ildə Goranboy rayonuna köçüb.

Aşıqlıqla yanaşı həm də şair kimi tanınan Hüseyin Cavanın ötən əsrin 60-80-ci illərində bir neçə kitabı nəşr olunub.

Hüseyin Cavan 1985-ci ildə vəfat edib.

TAHİR MUSAYEV

Tahir Musayev 1916-cı ildə Qazaxın Bağanis Ayrım kəndində anadan olub. Yeniyetməlik dövründə muzdurluq edib. Sonradan aşığılıq öyrənib.

ZAL CABBARLI

Zal Xəlil oğlu Cabbarlı 1916-cı ildə Kəlbəcərin Qamışlı kəndində anadan olub. 1923-cü ildə Qamışlı məktəbinə daxil olub, 1927-ci ildə məktəbdən çıxıb. 1933-cü ildə ibtidai məktəbə müəllim təyin olunub, 1935-ci ildə isə xaric edilib. 1936-1937-ci illərdə Quzeyir kəndində müəllimlik edib, 1937-ci ildən Seyidlər sovetliyində müəllim təyin olunub.

1938-ci il sentyabrın 27-də yazdığı tərcümeyi-halında qeyd edir ki, 1935-ci ildən şeir yazır, sazda 10 hava çalır.

MƏSİM SƏFƏROV

Məsim İsa oğlu Səfərov 1917-ci ildə Şəmkirin Keçili kəndində anadan olub. 7-illik təhsil alsa da, uşaqlıqdan arzusunda olduğu aşılıq sənətinin ardınca gedib. Məşhur aşiq İslam Yusifovun şəyirdi olub. Dörd il ona qulluq edib.

O, respublika səviyyəli xalq yaradıcılığı festivallarında və müxtəlif incəsənət tədbirlərində iştirak edib, istedadı layiqincə qiymətləndirilib.

Aşıq Məsim Səfərov eyni zamanda Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü olub.

QULAMMİRZƏ ƏFQANI

Qulammirzə Hüseyn oğlu Əfqani 1917-ci ildə Gəncədə anadan olub. 1938-ci ildən aşılığa başlayıb. Aşıq Hüseyn Cavanın şəyirdi olub.

BƏHRAM ALI OĞLU

Aşıq Bəhram Ali oğlu 1918-ci ilin oktyabr ayında Qazax mahalının Daş Salahlı kəndində anadan olub. Orta məktəbi bitirdikdən sonra Qazax Müəllimlər Seminariyasına daxil olub, 1939-cu ildə isə hərbi xidmətə gedərək Finlandiya müharibəsində iştirak edib. Müharibədə yaralanıb qayıtdıqdan sonra Daş Salahlı kəndində müəllim işləyib, eyni zamanda kənd təsərrüfatı texnikumunda da oxuyub.

Aşıq Bəhramın ilk ustadı Qərbi Azərbaycanın Basarkeçər rayonundan Aşıq Hümbət olub. Üç il Aşıq Hümbətə şəyirdlik edən Aşıq Bəhram sənətə tam yiyələndikdən sonra aşılığa başlayıb. O, üç il də Aşıq Sadığa qulluq edib.

Aşıq Bəhram həm də yaradıcı aşiq olub. Onun çoxlu sayda qoşmaları, divaniləri, təcniləri var.

Aşıq Bəhram 1991-ci il aprelin 11-də vəfat edib.

NURƏDDİN QULİYEV

Nurəddin Mehbalı oğlu Quliyev 1918-ci ildə Basarkeçərin İnəkdağı kəndində anadan olub. 1934-cü ildən aşılığa başlayıb. Aşıqlardan İsrail İsmayilov və İslam Yusifovun şəyirdi olub.

AŞIQ SONA

Sona Qara qızı Əliyeva 1918-ci ildə Borçalıda – Başkeçidin Hamamlı kəndində anadan olub. Borçalıda adıbəlli zurnaçı Alı Qaranın sayəsində saza-sözə meyl daha da güclənib.

Bu gün çox böyük şöhrət qazanmış “Aşıq Pəri” Məclisinin yaranmasında Narınc Xatunla yanaşı, Aşıq Sonanın da xidmətləri danılmazdır.

Aşıq Sona 1988-ci ildə dünyasını dəyişib.

İSAQ VERDİYEV

İsaq Abdulla oğlu Verdiyev 1919-cu ildə Goranboyun Rəhimli kəndində anadan olub. 1928-1931-ci illərdə öz kəndlərində ibtidai məktəbdə oxuyub. 1937-ci ildən Rəhimli kəndində aşıq Xəlil Abdulkərim oğlu Xəlilovun yanında balabançı kimi çıxış etməyə başlayıb.

ORUC ƏHMƏDOV

Oruc Vəli oğlu Əhmədov 1920-ci ildə Göyçə mahalının Yarpızlı kəndində dünyaya gəlib. Atası Vəli kişi də Göyçədə tanınmış aşıqlardan olub. İbtidai məktəb bitirib. 1949-1950-ci illərdə Qərbi Azərbaycandan azərbaycanlılar köçürülərkən Yarpızlı kəndi Gədəbəy rayonunun Zəhmət kəndinə köçürülüb və Aşıq Oruc da bu kənddə məskunlaşıb.

Uşalıqdan saza-sözə meyl edib, 1929-cu ildə atası vəfat etdikdən sonra onun sazını sinəsinə basaraq çalib-oxumağa başlayıb. Bir neçə il Aşıq İbrahim Alışan oğlunun şəyirdi olub. 1939-cu ildən müstəqil aşıqlığa başlayıb. Azərbaycanda aşıqlar arasında tezliklə tanınan Oruc Vəli oğlu respublikada keçirilən mədəni tədbirlərdə, festivallarda, Azərbaycan aşıqlarının III qurultayında iştirak edib, Əməkdar mədəniyyət işçisi adına layiq görülüb. Özünün yazdığına görə 60-dan çox saz havasını çalmağı bacarıb, bir çox dastanlarımızı mükəmməl bilib.

1953-1970-ci illərdə Gədəbəy aşıqlarına ağsaqqallıq edən aşıq Oruc Vəli oğlu Miskin Vəli və aşıq Məhəmmədəli ilə bərabər neçə-neçə məclislər, el şənlikləri keçirib. O, eyni zamanda aşıq şeirinin bir çox şəkllərində şeirlər də qoşub.

Aşıq Orucun Şahsuvar və Nurəddin adında iki şəyirdi olub.

1976-cı ildə Gədəbəyin Zəhmət kəndində vəfat edib.

ƏBİL İSMAYILOV

Əbil Vəliməmməd oğlu İsmayilov 1920-ci ildə Şamaxının Ləngəbiz kəndində anadan olub. yediillik məktəbi bitirdikdən sonra Şamaxı pedaqoji məktəbində oxuyub. Bir müddət İsmayılıda təhsil şöbəsində çalışıb, sonra isə Ağsu rabitə idarəsinin müdiri vəzifəsinə təyin olunub. Ötən əsrin 60-cı illərindən aşıqlığa meyl edib, Aşıq Abbasdan bu sənətin sir-lərini öyrənib. Azərbaycan aşıqlarının III qurultayında iştirak edib.

Aşıq Əbil 1994-cü ildə vəfat edib.

ƏHMƏD QƏRİBLİ

Əhməd Musa oğlu Qəribli 1921-ci ildə Borçalıda – o zamankı Lüksemburq (indiki Bolnisi) rayonunun Saraçlı kəndində anadan olub. Sazın sirlərini özünün həmyerlisi aşiq İsmayıldan öyrənib. İkinci dünya müharibəsi zamanı cəbhəyə yola düşən Əhməd döyüşlərdə yaralandıqdan sonra vətənə qayıdıb və sənətini davam etdirib.

Aşıq Əhməd 1997-ci ildə vəfat edib.

ƏHMƏD RÜSTƏMOV

Əhməd Ədil oğlu Rüstəmov 1921-ci ildə Kürdəmirin Carlı kəndində dünyaya gəlib. 25 dekabr 1958-ci ildə özünün yazdığı (S.Mümtaz adına Dövlət Ədəbiyyat və İncəsənət arxivi, fond 360, siyahı 3, saxlama vahidi 65) tərcümeyi-halda qeyd olunur ki, 1930-cu ildə orta məktəbin birinci sinfinə daxil olub və 1940-cı ildə 10-cu sinfi bitirib. Erkən yaşlarından saza meyl salıb və bu sənətin sirlərini ilk olaraq öz kəndlərindən olan Əli adlı balabançıdan öyrənib. İkinci dünya müharibəsi başlayan-da cəbhəyə yola düşüb. Bir ildən artıq cəbhədə döyüşdükdən sonra xəstəliyi ilə əlaqədar olaraq ordudan tərxis olunub. 1943-1945-ci illərdə Dəvəçi rayon milis idarəsində kimsəsiz uşaqlar üzrə təlimatçı işləyib. İkinci dünya müharibəsi qurtardıqdan sonra öz rayonlarına qayıdıb və aşılıq etməyə başlayıb.

Folklorşünas alimlər Aşıq Əhmədin yaradıcılığını tədqiq etmiş, jurnalistlər haqqında dəfələrlə məqalələr yazmışlar.

Əhməd Ədil oğlu Rüstəmov 2008-ci ildə vəfat edib.

İSLAM ƏRDƏNƏR

İslam İsa oğlu Ərdənər 1921-ci ildə Türkiyənin Qars vilayətindəki Kümbətli kəndində anadan olub. Onun atası əslən Dağ Borçalının Soyuqbulaq kəndindən olub.

Uşalıqdan aşılığa böyük həvəsi olan İslam Aşıq Şennyin oğlu Qasımın yanına gələrək uzun müddət ona qulluq edib. Tezliklə Qarsda məşhur aşıqlardan biri kimi tanınıb. 1972-ci ildə Borçalının Keşəli

kəndində yaşayan bacısı oğlu Qıllözdü Qəmbər Omar oğlunun dəvəti ilə Keşəliyə gələn Aşıq İslam Ərdənər burada Borçalının məşhur aşıqları Hüseyn Saraçlı, Əmrah Gülməmmədov, Kamandar Əfəndiyev və digərləri ilə görüşüb.

Aşıq İslam Ərdənər 2000-ci ildə vəfat edib.

SOLTANMURAD QUBATOV

Aşıq Soltanmurad Qubadov 1922-ci ildə Şamaxının Sündi kəndində anadan olub. Aşılıq sənətini ilk dəfə Aşıq Nizamdan və balabançı Xanişdan öyrənib. Bir neçə il də aşiq Abbas Söhbətovun yanında şeyird olub.

1939-1961-ci illərdə aşılıq edən Soltanmurad Şirvan aşiq mühitinin inkişafında böyük əmək sərf edib.

Aşıq Soltanmurad 1961-ci ildə vəfat edib.

ŞAKİR HACIYEV

Şakir Şahverdi oğlu Hacıyev 1922-ci ildə Şamaxının Xəlilli kəndində anadan olub. 1939-cu ildə orta məktəbi bitirib. Oğlunun məlahətli səsinə və aşiq sənətinə böyük həvəsini görən Şahverdi kişi yeddinci sinfi bitirəndən sonra onu Göyçaylı Aşıq Mürsəlin yanına aparıb. 1941-ci ildə sovet-alman müharibəsinin başlanması Şakirin arzusunu yarımçıq qoyub. Belə ki, əvvəlcə onun ustadı Aşıq Mürsəl, sonra isə onun özü cəbhəyə yola düşüb.

1946-cı ildə müharibədən qayıdan Aşıq Şakir yenidən öz sənətini davam etdirib. Qısa müddət ərzində bütün

Azərbaycanda məşhurlaşmış, 1955-ci ildə Azərbaycan SSR Ali Sovetinə deputat seçilib.

O, Azərbaycan aşiqalrının III qurultayında iştirak edib. 1967-ci ildə Azərbaycanın Əməkdar mədəniyyət işçisi fəxri adına layiq görülüb.

Aşıq Şakir Hacıyev 1979-cu il aprelin 10-da vəfat edib.

MEHDİ MEHDİYEV

Mehdi Atəş oğlu Mehdiyev 1923-cü ildə Zəngibasar mahalında anadan olub. Burada orta təhsil aldıqdan sonra Naxçıvanda ikillik Müəllimlər İnstitutunu bitirib. 1941-ci ildə pedaqoji fəaliyyətə başlayıb, 1942-1943-cü illərdə ikinci dünya müharibəsində iştirak edib.

Sonradan Tərtərin Səhləbad kəndində yaşayan Mehdi Mehdiyev müəllimliklə yanaşı aşiq sənətini də davam etdirib.

ƏMİR HƏSƏNOV

Aşıq Əmir (Əmir Muxtar oğlu Həsənov) 1923-cü ildə Borçalıda – o zamankı Lüksemburq (indiki Bolnisi) rayonunun Sarallar kəndində anadan olub. Üç il öz dövrünün ustad aşiqlərindən sayılan Məşədi Söyünə şayırdlik edib.

Sənətdə kamilləşdikdən sonra özünün də bir neçə şayırdi olub.

Aşıq Əmir 1992-ci ildə dünyasını dəyişib.

ŞİRSOLTAN MƏHƏMMƏD OĞLU

Şirsoltan Məhəmməd oğlu 1924-cü ildə Şamaxının Nabur kəndində anadan olub. Otuz ilə yaxın Şirvan bölgəsində aşiqhəq edib. Aşıq Şirsoltan 1988-ci ildə vəfat edib.

MİKAYIL AZAFLI

Mikayıl Cabbar oğlu Zeynalov 1924-cü ildə Tovuz rayonunun Azaflı kəndində anadan olub. O, böyük coşğunluqla yazıb-yaradan, aşiq sənətini inkişaf etdirən, sağlığında klassikləşən ustad aşıqlardan idi.

Professor Məhərrəm Qasımlının haqlı olaraq göstərdiyi kimi, Azaflı aşiq poeziyasının bütün şəkillərində əsl sənət nümunələri yaradan, klassik aşiq ənənələrini layiqincə davam etdirən sənətkarlardandır. O, "Azaflı dübeyti", "Azaflı gözəlləməsi", "Azaflı sənəti", "Azaflı dünyası", "Azaflı gəraylısı", "Azaflı himni", "Mikayılı", "Azaflı dağları", "Azaflı bəhri", "Məzahiri", "Azaflı müxəmməsi", "Şah sarayı" kimi saz havaları yaradıb.

Azaflının Ümumittifaq Musiqi Cəmiyyətinin Rəyasət Heyətinə üzv seçilməsi də təsadüfi deyildi. İlk dəfə 1954-cü ildə Moskvada festivalda iştirak edib, medallarla təltif olunub.

Azaflı poeziyası xalq arasında geniş yayılsa da, XX əsrin 80-ci illərinin ortalarına qədər mətbuat üzünə həsrət qalmışdı. "Qoca Qartal" adlı kitabı 1987-ci ildə çap olunub.

1984-cü ilin mart ayında aşıqların IV qurultayında çıxış edən M.Azaflı Aşıqlar Birliyinin sədr müavini seçilmişdi. 1989-cu il may ayının 17-də Mikayıl Azaflı ədəbiyyat və incəsənətin inkişafında böyük xidmətlərinə görə "Əməkdar mədəniyyət işçisi" fəxri adına layiq görülüb.

Mikayıl Azaflı 1990-cı ildə vəfat edib. Ölümündən sonra Tovuz şəhərində bir küçəyə aşığın adı verilib, Azaflı kəndində oxuduğu məktəbin önündə büstü qoyulub.

ƏHMƏDƏLİ DOSTƏLİYEV

Aşıq Əhmədəli Ağalı oğlu Dostəliyev 1924-cü ildə Şamaxının Ərəbşahverdi kəndində anadan olub. Dörd il aşiq Abbas Söhbətova şəyirdlik etdikdən sonra özü sərbəst olaraq aşıqlıq edib, neçə-neçə məclislər yola salıb.

Əhmədəli Ağalı oğlu çalib-oxumaqla yanaşı şeir də yazırdı. Şeirlərindən bir neçəsi professor Seyfəddin Qəniyevin "Şirvan aşıqları" kitabında nəşr olunub.

Aşıq Əhmədəli Dostəliyev 1988-ci ildə vəfat edib.

ZEYNAL MƏMMƏDOV

1958-ci ildə özünün yazdığı (S.Mümtaz adına Dövlət Ədəbiyyat və İncəsənət arxivi, fond 360, siyahı 3, saxlama vahidi 65) tərcümeyi-halda qeyd olunur ki, Zeynal Muxtar oğlu Məmmədov 1924-cü ildə Gəncədə anadan olub. Gəncə şəhərindəki M.F.Axundov adına 7 saylı orta məktəbə daxil olub. Maddi ehtiyac ucbatından 5-ci sinifdən təhsilini yarımçıq buraxıb. 1936-1941-ci illərdə aşıqlıq edib. 1941-1944-cü illərdə ikinci dünya müharibəsində iştirak edib.

Aşıqlıq sənətində ustadı Qaraçıoğlu İbrahim olub.

İSGƏNDƏR AĞBABALI

İsgəndər Ağbabalı 1925-ci ildə anadan olub. Aşıq Nəsinin şayirdi olub. O, təkcə Ağbabada yox, aranlı-dağlı Borçalıda, Azərbaycanda, Dağıstanda və hətta Orta Asiyada da ustad sənətkar kimi tanınırdı. Dastan, qoşma və gəraylılar müəllifidir.

İsgəndər Ağbabalı 1988-ci ildə vəfat edib.

QƏHRƏMAN SÜLEYMANOV

Qəhrəman Ömər oğlu Süleymanov 1925-ci ildə Dağ Borçalının Qaraqala kəndində anadan olub. İbtidai təhsilini həmin kənddə alıb, ailəsi ilə birlikdə dədə-baba yurdu Qarayazıya döndükdən sonra isə burada yeddiillik məktəbi bitirib. İki dəfə - 1937 və 1951-ci illərdə ailəsi ilə birlikdə Qazaxıstana sürgün edilib. Sürgündən qayıtdıqdan sonra isə Bolnisi rayonunun Qoçulu kəndində məskunlaşıb. Sarvan Bayram və Hüseyn Saraçlı ilə dostluq edib, onlardan sənətin sirlərini öyrənib.

Aşıq Qəhrəman 2004-cü ildə vəfat edib.

HƏSƏN DƏRYAHQULUYEV

Həsən Şəmistan oğlu Dəryahquluyev 1926-cı ildə Qazax rayonunun Kəmərlı kəndində anadan olub. Ustad aşıq Kor Əhmədin şayirdi olub.

Aşıq Həsən Şəmistan oğlu ifaçı və yaradıcı aşıq kimi tanınıb, şeir yazıb. Öz sənətini övladları Həsən, Hüseyn və Kifayətə də öyrədib.

Aşıq Şəmistan Həsən oğlu 1991-ci ildə dünyasını dəyişib.

MÜRSƏL MƏMMƏDOV

Mürsəl Əhməd oğlu Məmmədov 1925-ci il fevralın 20-də Borçalının Faxralı kəndində anadan olub. Məşhur ustad aşıq Hüseyn Saraçlının şayirdi olub. Borçalıda ağır məclislər keçirib.

Mürsəl Məmmədov 2001-ci il martın 24-də vəfat edib.

PƏNAH PƏNAHOV

Aşıq Pənah Pənahov 1926-cı ildə Salyan şəhərində anadan olub, burada orta məktəbi bitirib. Hələ uşaqlıq illərindən sazə mehrini salıb, böyüyəndə isə həyatını bütünlüklə bu sənətə bağlayıb. O, 1941-ci ildən aşığığa başlayıb, 1944-1947-ci illərdə Salyanda fəaliyyət göstərən Dövlət Dram Teatrında çalışıb. Özünün yaratdığı "Kür" aşıqlar ansamblı ilə Azərbaycanı qarış-qarış dolaşmış.

Şirvan aşiq məktəbinin korifey sənətkarlarından olan Aşıq Pənah Pənahov ömrünün və yaradıcılığının ən gözəl çağında - 1978-ci ildə 52 yaşında dünyasını dəyişib.

İndiyədək onun "Saz və söz", "Məhəbbətdən danışaq", "Təzə söz", "Təzə mahnı" və "Mənim sazım" adlı kitabları işıq üzünə görüb, ona həsr olunmuş "Aşıq Pənah dastanı" kitabı oxucuların ixtiyarına verilib.

NURU MƏMMƏDOV

Nuru Zaman oğlu Məmmədov 1926-cı ildə Gədəbəyin Arıqıran kəndində anadan olub. 1995-ci ildə dünyasını dəyişib.

SÜLEYMAN ABDULLAYEV

Süleyman Müttəlim oğlu Abdullayev 1926-cı ildə Qazıməmməd (Hacıqabul) rayonunun Şamlı kəndində anadan olub. Qazıməmməddə orta məktəbi bitirib. Aşıq Xanmusa'nın yanında iki il şeyird olub. 1959-cu ildə yazdığı tərcümeyi-halında (arxivdə saxlanılır) qeyd etdiyinə görə 15 dastan bilib. Hələlik barəsində əlavə məlumat əldə edə bilmədik.

BİNNƏT MƏMMƏDOV

Arxiv sənədlərinə görə Binnət Hümbət oğlu Məmmədov 1926-cı ildə Goranboyun Balakükd kəndində anadan olub. 1945-ci ildən balabançılığa başlayıb. Balabançı Qulunun şeyirdi olub.

Hələlik barəsində əlavə məlumat əldə edə bilmədik.

MİRZƏ CƏFƏR OĞLU

Mirzə Cəfər oğlu 1926-cı ildə Dəvəçi rayonunun Aygünlü kəndində anadan olub. Aşıq sənətini şirvanlı Aşıq Abbasdan öyrənib. Sonradan Aşıq Barat, Aşıq Xanmusa, Aşıq Məmmədağa, Aşıq Ağalar və Aşıq Şərbətlə tanışlığı, yoldaşlığı onun bir sənətkar kimi kamilləşməsində böyük rol oynayıb.

Aşıq Mirzə 1994-cü ildə vəfat edib.

MUSTAFA TƏKƏLİ

Aşıq Mustafa Təkəli 1927-ci ildə Qazaxın Şıxlı kəndində anadan olub. Gənc yaşlarından Borçalının Təkəli kəndinə köçüb. Elə gənc yaşlarından da aşığığa başlayıb.

Aşıq Mustafa 2002-ci ildə vəfat edib.

CƏFƏR EYVAZOV

Cəfər Namazəli oğlu Eyvazov 1927-ci ildə Qazax mahalının Çaylı kəndində anadan olub. O, ustad aşiq Əsədın bacısı oğludur. Aşıq sənətinin sirlərini də dayısından öyrənib.

1977-ci ildən Çaylı kənd mədəniyyət evinin bədii rəhbəri olan Aşıq Cəfər Camoy Qurbanovun, Məmmədəli Məşədiyevin və Zülfüyyə Musayevanın müəllimi olub.

Aşıq Cəfər Eyvazov 1999-cu il iyulun 12-də vəfat edib.

SƏMƏD MEHDİYEV

Səməd İsgəndər oğlu Mehdiyev 1927-ci ildə Tovuzun Köhnəqala kəndində anadan olub. Nağı Rzayevə şayirdlik edib. Tovuzla yanaşı respublikamızın digər guşələrində də müxtəlif tədbirlərdə çıxışları ilə yadda qalıb. Yaxşı çalib-oxumaqla bərabər dastanlarımızın da mahir ifaçısı kimi tanınıb.

Səməd Mehdiyev 1998-ci ildə vəfat edib.

FİRUDDİN ƏLİYEV

Firuddin Qasım oğlu Əliyev 1927-ci ildə Göyçə mahalının Basarkeçər rayonunun Daşkənd kəndində anadan olub, burada kənd orta məktəbini bitirib.

Aşıq Firuddin 1962-ci ildə Şəmkir rayonunun Keçili kəndinə köçüb.

Aşıq Teymur, Aşıq Məsim kimi ustadlardan dərs alan Aşıq Firuddin sazı solaxay çaldığına görə el arasında «Solaxay Firuddin» adıyla geniş şöhrət qazanmışdı.

Aşıq Firuddin 1987-ci ildə Şəmkir rayonunun Keçili kəndində vəfat edib.

MURAD NOVRUZOV

Murad Məcid oğlu Novruzov 1928-ci ildə Qazax mahalının Çaylı kəndində kasıb bir ailədə anadan olub. Uşaq yaşlarından saza-sözə çox meyl göstərüb, ustad aşıqların məclislərində iştirak edib, onlardan aşıq yaradıcılığının bütün sirlərini öyrənib. Təxminən 1939-1940-cı illərdə yerlisi Nəzifə xanım Bakıda festivalda iştirak edərək birinci yerə layiq görülməklər. 1951-ci ildə Ağstafa Meşə təsərrüfatında, sonralar isə Qazax rayon Meşə təsərrüfatında çalışıb.

M. Novruzov 2008-ci il dekabrın 8-də dünyasını dəyişib.

İMRAN HƏSƏNOV

İmran Mehralı oğlu Həsənov 1928-ci ildə Göyçə mahalının Ağbulaq kəndində anadan olub. Sonradan Tovuzə köçüb. Aşıqlığı əvvəlcə əmisi aşıq Dünyamalıdan, sonra isə Məhərrəm Hacıyevdən öyrənib. Zil səsi ilə seçilən İ.Həsənov qısa müddət ərzində istedadlı bir aşıq kimi bütün Azərbaycanda tanınıb. 1956-cı ildə Bakı, 1957-ci ildə Moskva festivallarının laureatı olub. 1967-ci ildə respublikanın Əməkdar mədəniyyət işçisi fəxri adına layiq görülməklər. Azərbaycan aşıqlarının III və IV qurultaylarının fəal iştirakçılarından olub.

Aşıq İmran sazı ilə dünyanın bir çox ölkələrini gəzib, beynəlxalq miqyaslı müxtəlif tədbirlərdə iştirak edib və həmişə də vətənə mükafatla qayıdıb.

“Aşıq İmran klassik aşıq yaradıcılığının, nağıl və dastanların, aşıq şeirlərinin və havalarının mahir bilicisi və ifaçısıdır. O, həm də şair-aşıqdır. Yüzlərlə qoşma, gəraylı və vücudnamələr qoşmuşdur. Şeirlərini həmişə aşıqlar məclislərdə ifa edirlər”. (Professor Q.Namazovun “Aşıqlar” kitabından.)

Ustad aşıq İmran Həsənov 2000-ci ildə dünyasını dəyişib.

CƏLAL QƏHRƏMANOV

Qazax mahalının ustad aşıqlarından olan Cəlal Məhəmməd oğlu Qəhrəmanov 1928-ci il aprelin 28-də Kəmərlı kəndində ziyalı ailəsində anadan olub, orta təhsilini qonşu Qaymaqlı kəndində alıb.

Qaymaqlı ustad Aşıq Avdının məclislərində müntəzəm iştirak edib.

Onun yüzdən çox qoşması, gəraylısı, müxəmməsi, divanisi, təcnişi, deyişməsi var.

Cəlal Qəhrəmanov 1961-ci ildə Bakıda keçirilmiş Azərbaycan Aşıqlarının III Qurultayında iştirak edib.

O, 1978-ci il avqust ayının 17-də ömrünün 50-ci baharında dünyasını dəyişib.

QƏHRƏMAN RÜSTƏMOV

Qəhrəman Rüstəmov 1928-ci ildə Tovuzun Qovlar qəsəbəsində anadan olub. Məhərrəm Hüseynlinin "Tovuz aşığı" kitabında yazdığına görə əvvəlcə aşiq Səmədin, sonra isə İmran Həsənovun şeyirdi olub. Uzun müddət Tovuz aşığı ansamblının tərkibində çıxış edib.

Qəhrəman Rüstəmov 1992-ci ildə vəfat edib.

ASLAN ASLANOV

Aslan Məmmədhasən oğlu Aslanov 1928-ci ildə Ağstafa rayonunun Köhnəqışlaq kəndində anadan olub. 1936-cı ildə Köhnəqışlaq ibtidai məktəbinə daxil olub, 1940-cı ildən təhsilini Tatlı orta məktəbində davam etdirib, 1943-cü ildə həmin məktəbdə 7-ci sinfi bitirib. Ailə vəziyyəti ağır olduğundan məktəbdən ayrılaraq kolxozda çalışıb.

Aşıqlığa meyli olduğundan 1946-cı ildə Tovuz rayonunun Hacıalı kəndində qocaman ustad aşiq Qəhrəmanın yanında şeyirdliyə başlayıb və 1949-cu ilə kimi onun şeyirdi olub. 1949-1952-ci illərdə ordu sıralarında qulluq edib. Hərbi xidmətdən qayıtdıqdan sonra 1956-cı ilədək Qazax rayonunun Ağköynək kəndində aşiq Məmmədyarın şeyirdi olub. 1957-ci ildə Ağstafa rayon Mədəniyyət evində aşıqların bədii rəhbəri olub. Özünün şeyirdləri də olub.

Aslan Aslanov Azərbaycan aşıqlarının III və IV qurultaylarının iştirakçısı olub.

ƏLYAR HƏSƏNOV

Əlyar Abbas oğlu Həsənov 1929-cu ildə Gürcüstanda – Marneuli rayonunun Mollaoğlu kəndində anadan olub. Uşaqlıqdan saz-sözə böyük həvəsi olub, saz çalmağı öyrənib. Sonradan Qərbi Azərbaycandakı Allahverdi rayonunun Böyük Ayrım kəndində yaşayan Aşıq Əhmədə qulluq edib.

Aşıq Əlyar 1996-cı ildə dünyasını dəyişib.

MƏZAHİR İSRAFİLOV

Məzahir Zabit oğlu İsrəfilov 1929-cu ildə Şamaxıda anadan olub. Onun babası Qulu kişi Şirvan aşiq sənətinin və dastanlarımızın kamil bilicisi olub.

Məzahir Zabit oğlu Abbas Söhbətov, Şamil Piriyeu və balabançı Əli Kərimovun şayirdi olub. 1955-ci ildən aşıqlıq edib. Dastanlarımızı bilib. O, Aşıqların III qurultayının iştirakçısı olub. Aşıq Məzahir 1998-ci ildə vəfat edib.

NOVRUZ ŞAİROV

Novruz Süleyman oğlu Şairov 1929-cu il aprelin 24-də Göyçə mahalının Daşkənd kəndində anadan olub, şair Məmmədhusəynin nəticəsidir.

Ustadı böyük qardaşı Aşıq Abbasəli olub.

Aşıq Novruz ailəsi ilə birlikdə 1941-ci ildə Gədəbəy rayonuna köçərək bir müddət burada yaşadıqdan sonra Şəmkinin Dağ Tatarı kəndində məskunlaşıb.

1953-cü ildə ata-baba yurdu olan Göyçə mahalından həmkəndliləri və qohumları deportasiya olunduqdan sonra 1954-cü ildə o da Bərdə rayonunun Yeni Daşkənd kəndinə köçüb.

1956-cı ildən ömrünün axırına qədər Bərdə rayonunda «Mədəniyyət Evi»nin üzvü olub, dəfələrlə radio və televiziya da çıxış edib, 1986-cı ildən 1992-ci ilə qədər Bərdə şəhər 1 saylı Musiqi məktəbində dərs deyib.

O, 2000-ci il noyabrın 3-də Bərdə rayonunun Yeni Daşkənd kəndində vəfat edib.

ŞAHPƏLƏNG ABDULRƏHİMOV

Şahpələng Şakir oğlu Abdurəhimov 1930-cu ildə Şamaxının Məlhəm kəndində anadan olub. Gənc yaşlarından atası aşiq Şakirin sayəsində Şirvanın klassik aşıqlarının repertuarını tam mənimsəyib, bir müddət atasının ansamblında çıxış edib. Ustad aşiq Abbasın xeyir-duasından sonra isə müstəqil olaraq el məclislərini yola verib. O, eyni zamanda Quba və Dağıstanda da məşhur olub. Azərbaycan aşıqlarının III qurultayında iştirak edib.

Aşıq Şahpələng Abdurəhimov 1990-cı ildə vəfat edib.

GÖYCƏ MƏMMƏDOV

Göycə Məhəmməd oğlu Məmmədov 1930-cu il aprelin 14-də Borçalının Qçağan kəndində anadan olub. Sadıq Sultanova şayirdlik edib. Azərbaycan aşıqlarının IV qurultayının iştirakçısı olub.

Aşıq Göycə Qçağan kəndindəki mədəniyyət evində saz dərnəyi təşkil etmişdi. Həmin dərnəyin 40-a yaxın üzvü var idi.

Aşıq Göycə 1996-cı il martın 1-də vəfat edib.

ƏZİZXAN BƏNDƏLİYEV

Əzizxan Alıxan oğlu Bəndəliyev 1930-cu ildə Ağsu rayonunun Birinci Aratkənd kəndində anadan olub. Hələ orta məktəbdə oxuduğu vaxtlardan aşiq sənətinə meyl edib, 1956-cı ildən sonra müstəqil olaraq el məclislərində çıxış edib. 1963-cü ildə Bakıda keçirilən gənc aşıqların respublika müsabiqəsində birinci dərəcəli diploma layiq görülüb. 1967-ci ildə ailə özfəaliyyət ansamblları respublika festivalının laureatı olub. Bir müddət Ağsu rayonunda mədəniyyət şöbəsində çalışıb.

Aşıq Əzizxan 1990-cı ildə vəfat edib.

MUSA SÜLEYMANOV

Musa Ağayar oğlu Süleymanov 1931-ci ildə Basarkeçərin Sarıyaqub kəndində anadan olub. Aşıqlıqla yanaşı zurnaçılığı və şairliyi də vardı. Bütün həyatı boyu Göycədə el şənliklərində iştirak edib.

Musa Süleymanov 1991-ci ildə vəfat edib.

MƏMMƏDAĞA BABAYEV

Məmmədağa Ağaxan oğlu Babayev 1931-ci ildə Şirvan aşiq mühitinə böyük sənətkarlar bəxş etmiş Şamaxının Cəyirli kəndində anadan olub. O, üçüncü sinifdə oxuyarkən ailələri Şamaxıya köçüb.

Şirvan aşiq mühitinin görkəmli nümayəndələrindən olan Aşıq Məmmədağa Azərbaycan aşıqlarının III qurultayının nümayəndəsi olub, 1974-cü ildə Azərbaycan İncəsənət institutunu bitirib.

Aşıq Məmmədağa Babayev 1977-ci ildə vəfat edib.

AYAZ ZÜLFÜQAROV

Ayaz Zülfüqarov 1931-ci ildə Qazax rayonunun Daş Salahlı kəndində anadan olub. Orta məktəbin 4-cü sinfinə qədər oxuyub, sonra isə peşə məktəbində təhsil alıb və Neft Daşlarında neftçi Qurbanın briqadasında çalışıb.

O, bir müddət qaynaqçı işləyib, sonra da həyatda öz istədiyi sahə ilə, yəni saz çalmaqla məşğul olub. Aşıq Ayazın ustadı Aşıq Bəhram olub.

Aşıq Ayaz saz çalmaqla bərabər saz düzəltməklə də məşğul olub. O, saz düzəltməyi Qazax mahalında kamil sazbənd Məhəmmədəlidən öyrənib.

O, 1982-ci il oktyabrın 21-də dünyasını dəyişib.

FƏRHAD SOLTANOV

Fərhad Soltan oğlu Soltanov 1931-ci ildə Ucar rayonunun Yuxarı Şilyan kəndində anadan olub. Hələ 9-10 yaşlarından atası Aşıq Soltanla bərabər məclislərdə çıxış edib. Sonradan Kürdəmirli aşıq Pirməmməddən bu sənətin sirlərini öyrənib.

Aşıq Fərhad Azərbaycan aşıqlarının III və IV qurultaylarının iştirakçısı olub. Yaradıcı aşıq olan Fərhad Soltan oğlunun şeirləri rayon və respublika qəzetlərində dərc olunub.

Aşıq Fərhad 2007-ci ildə vəfat edib.

YƏHYA MƏMMƏDOV

Məmmədov Yəhya 1931-ci ildə Qazax mahalının Qaymaqlı kəndində anadan olub. O, aşıqlıq sənətinə 1947-ci ildən başlayıb, ustadı Aşıq Avdıdır.

Aşıq Yəhya çox məlahətli səsə, yüksək avaza malik olub. Dastan və rəvayətlər danışmaqla məclisi ələ alar, Borçalıda, Gəncədə, Qazaxda el şənliklərini yüksək səviyyədə idarə edərdi.

Aşıq Yəhya 1994-cü ildə vəfat edib.

KAMANDAR ƏFƏNDİYEV

Kamandar Həmid oğlu Əfəndiyev 1932-ci ildə Borçalıda - Marneuli rayonunun Kürsütü Kəpənəkçi kəndində anadan olub, Kosalı natamam orta məktəbini bitirib, traktorçu köməkçisi kimi ilk əmək fəaliyyətinə başlayıb.

Aşıqlıq sənətinə həvəsi onu tanınmış ustad aşıq Sadiq Sultanovun yanına gətirib.

Aşıq Kamandar 1959-cu ildə Moskvada keçirilən Azərbaycan mədəniyyəti ongünlüyünün ən yaxşı iştirakçısı və mükafatçısı olub, 1961 və 1984-cü illərdə keçirilən aşıqların III və IV qurultaylarında iştirak edib, Əməkdar mədəniyyət işçisi (1984) adına layiq görülüb.

O, 1987-ci ildə Tiflisdə keçirilən Beynəlxalq Xalq yaradıcılıqları festivalında ən mahir musiqiçi kimi laureat olub.

Onun ifasında 34 dastan audio, video kasetlərə yazılaraq sənətsevərlərə çatdırılmışdır. Azərbaycan və Gürcüstan teleradio şirkətlərinin qızıl fondunda çoxlu lent yazıları saxlanılır.

Ustadın anadan olmasının 60 və 65 illik yubileyləri Gürcüstanda və Azərbaycanda hökumət səviyyəsində qeyd olunub, Gürcüstan prezidentinin fərmanı ilə anadan olmasının 65 illiyində "Şərəf" ordeninə layiq görülüb. Anadan olmasının 75 illiyi də Gürcüstanda və Bakıda yüksək səviyyədə qeyd olunub, doğma ocağında ev-muzeyi yaradılıb.

İndiyədək ustad aşığın Azərbaycan və Gürcüstan mətbuatında xeyli şeiri dərc olunub, "Borçalı laylası", "Bənövşə" və "Mən ellər aşığı xan Kamandaram" adlı kitabları işıq üzü görüb. İki kitabı da İranda nəşr olunub.

Aşıq Kamandar Əfəndiyev 2000-ci il oktyabrın 26-da vəfat edib.

QƏMKEŞ ALLAHVERDİ

Qəmkeş Allahverdi (Allahverdi Əli oğlu Allahverdiyev) 1932-ci ildə Kəlbəcərin Sapılar kəndində anadan olub. El içində böyük nüfuzu olan atası Əli kişi də saz-söz adamı olub. Allahverdi 1955-ci ildə Şuşa Pedaqoji Texnikumuna daxil olub. 1956-cı ildə Moskvada keçirilən festivaldan laureat kimi qayıtməsi onun texnikumdan uzaqlaşması ilə nəticələnib. Belə ki, Allahverdi onun bu qələbəsini həzm edə bilməyən erməni direktoru döydüyünə görə texnikumla vidalaşmalı olub.

Atası onu əvvəlcə Aşıq Şəmşirin, sonra isə Aşıq Ələsgərin yetirməsi olan Ağayarın yanına şeyirdliyə qoyub. Qəmkeş təxəllüsü ilə tanınan Allahverdinin sorağı tezliklə Azərbaycanın hüdudlarını aşıb.

1993-cü ildən taleyinə qaçqınlıq yazılan Qəmkeş Allahverdi 2002-ci ildə vəfat edib.

MAHMUD HACIYEV

Mahmud Mustafa oğlu Hacıyev 1931-ci ildə Borçalıda – Başkeçidin Yırğançay kəndində anadan olub. Orta təhsilini İrəvanda alıb. Gənclik illərindən saza-sözə bağlanıb, "Söngün" təxəllüsü ilə şeirlər yazıb.

Aşıq Mahmud Mustafa oğlu 1996-cı ildə dünyasını dəyişib.

XANIŞ ZAİDOV

Xaniş Xeyrulla oğlu Zaidov 1932-ci ildə Mərzə (indiki Qobustan) rayonunun Nabur kəndində anadan olub. Əvvəlcə əmisi Şirsoltandan aşıq sənətinin sirlərini öyrənib, sonra bir neçə il Abbas Söhbətovun şeyirdi olub. Ötən əsrin 60-cı illərindən artıq Şirvanda bir aşıq kimi ad qazanan Xaniş Xeyrulla oğlu həm də şeir yazırdı. Dastan, qoşma və gəraylılar müəllifidir.

Şirvan aşıq məktəbinin layiqli nümayəndələrindən olan Aşıq Xaniş 2010-cu ilin avqustunda vəfat edib.

MİKAYİL QULİYEV

Mikayıl Quliyev 1932-ci ildə Tovuzda anadan olub. Sənətdə ilk dərslərini Yusif Yusifovdan alıb. Klassik xalq dastanlarımızı mükəmməl bilirdi. Peşəkar aşıq kimi neçə-neçə məclislər keçirib.

Aşıq Mikayıl Quliyev 1990-cı ildə vəfat edib.

YUNİS HƏSƏNOV

Yunis Hüseyn oğlu Həsənov 1932-ci ildə Tovuz rayonunun Azaflı kəndində anadan olub. Əvvəlcə Yusif Yusifovun şayiirdi olub, sonradan məşhur aşıqlar Əsəd Rzayev və Mirzə Bayramovdan da sənətin sirlərini öyrənib.

Tovuz aşıqlar ansamblının fəal üzvlərindən olan aşıq Yunis Azərbaycan aşıqlarının III və IV qurultaylarının iştirakçısı olub.

O, 1986-cı ildə vəfat edib.

SƏHRAB FEYZİ OĞLU

Səhrab Feyzi oğlu 1932-ci ildə Şamaxı rayonunun II Çağan kəndində anadan olub. Aşıqlığı atası aşıq Feyzidən öyrənib və 1955-ci ildən sərbəst olaraq el şənliklərində çıxış edib.

Aşıq Səhrab 1981-ci ildə vəfat edib.

ƏKBƏR CƏFƏROV

Aşıq Əkbər Zərbəli oğlu Cəfərov 1933-cü ildə Tovuz rayonunun Bozalqanlı kəndində anadan olub. Hələ kiçik yaşlarından məşhur zurnaçı Lələnin, balabançı İbrahimin və digər qüdrətli sənətkarların məclislərində iştirak edib. Mirzə Bayramov, Məhəmməd Rzayev, Hüseyn Dəmirçi, Yusif Yusifov, Mikayıl Azaflı, Yunis Həsənov və Vəli Qaraxanlı kimi məşhur sənətkarlardan öyrənə-öyrənə ustadlıq mərtəbəsinə yüksələn Aşıq Əkbər Cəfərovun bu sənətdə əsas müəllimi Aşıq Hüseyn Bozalqanlının bacısı oğlu Aşıq Qədir İsmayilov olub.

Məlahətli səsi və yüksək ustalıq ilə xalq arasında sevilən Əkbər Cəfərov dövlət səviyyəli müxtəlif tədbirlərin də fəal iştirakçısı idi. Bakıda və Moskvada keçirilən festivallarda qızıl medallarla təltif olunmuş, Azərbaycanın Əməkdar mədəniyyət işçisi fəxri adına layiq görülmüşdü.

Aşıqlıqla yanaşı, Əkbər Cəfərov həm də gözəl şeirləri ilə sevilirdi. Yeri gəlmişkən o, həm də "Leyli və Məftun" dastanının müəllifidir. 1977-ci ildə "İşıqlı tellər", 1982-ci ildə isə "Saz danışanda" adlı kitabları nəşr olunub. 2009-cu ildə isə "Söz qanana qurban olum" adlı kitabı işıq üzü görüb.

Aşıq sənətinin inkişafında özünəməxsus xidmətləri olan Əkbər Cəfərov həm də bir neçə aşıq yetişdirmişdir. Ələsgər Tağıyev, Alxan Niftəliyev Xalıqverdi Namazov onun şayiirdi olublar.

Aşıq Əkbər Cəfərov 1990-cı ildə vəfat etmişdir.

ƏHMƏD SADAXLI

Əhməd Sadaxlı (Əhməd Mustafə soğlu Nəbiyev) 1935-ci il martın 2-də Borçalının Sadaxlı kəndində anadan olub. 1959-1960-cı illərdə Seydiqocalı Aşıq Orucun, Aşıq Mehdi Göyçəlinin, bir il isə Sadıq Sultanov və onun qardaşı Məmmədin şəyirdi olub. 1962-ci ildən isə Hüseyn Saraçlının şəyirdi olub və bu böyük sənətkar 1987-ci ildə dünyasını dəyişənədək onunla bərabər olub.

Aşıq Əhməd Sadaxlı 20-dək dastan bilirdi. 1987-ci ildə II Ümumittifaq xalq yaradıcılığı festivalının laureatı olub. 1999-cu ildə müstəqil Gürcüstan dövlətinin "Şərəf" medalı ilə təltif olunub.

Əhməd Sadaxlı 2006-cı ildə vəfat edib.

HACALI HACIYEV

Hacalı Sahibcan oğlu Hacıyev 1935-ci ildə Şamaxı rayonunun Quşçu kəndində anadan olub. Öz kəndlərində 7-illik məktəbi bitirib. Bir neçə il aşıq Abbas Söhbətovun şəyirdi olub.

O, 1983-cü ildə vəfat edib.

ƏLYAR ABDULLAYEV

Əlyar Abdullayev 1935-ci ildə Tovuz rayonunun Dönükqırıqlı kəndində anadan olub. Nağı Rzayevə şəyirdlik edib. Tovuz rayon aşıqlar ansamblının üzvü olub, Azərbaycan aşıqlarının IV qurultayında iştirak edib.

Aşıq Əlyar Abdullayev 1990-cı ildə vəfat edib.

ABBAS HƏSƏNOV

Abbas Qara oğlu Həsənov 1935-ci ildə Tovuz rayonunun Cilovdarlı kəndində anadan olub. İkinci dünya müharibəsi illərində Tovuzə köçüb və burada səkkizillik məktəbi bitirdikdən sonra Qaraxanlı aşıq Vəlinin yanında şəyird olub. 1954-1957-ci illərdə hərbi xidmətdə olub. 1958-ci ildən Tovuz rayon mədəniyyət evinin üzvü kimi bir sıra tədbirlərdə iştirak edib.

Aşıq Abbas Həsənov 2008-ci ildə vəfat edib.

SAYAT

Tovuzun ilk qadın aşıqlarından olan Sayat 1936-cı ildə anadan olub. Həyat yoldaşı İbrahim zurna-balabançı idi və onunla birlikdə el şənliklərində çıxış edirdi.

Aşıq Sayat 1961-ci ildə vəfat edib.

YOLÇU MƏHƏRRƏMOV

Yolçu Qasım oğlu Məhərrəmov 1936-cı ildə Tovuz rayonunun Aşağı Quşçu kəndində anadan olub. 1944-cü ildə orta məktəbi bitirdikdən sonra Mikayıl Azaflıya şəyirdlik edib. Aşıq Əkbər Cəfərovdan da bəhrələnib.

O, Azərbaycan aşıqlarının III və IV qurultaylarında iştirak edib.

Aşıq Yolçu Məhərrəmov 2001-ci ildə vəfat edib.

XALIQVERDİ BOZALQANLI

Xaligverdi Məmmədali oğlu Namazov 1936-cı ildə Tovuz rayonunun Bozalqanlı kəndində anadan olub. Aşıqlığı Bozalqanlı aşıq Hüseyn Dəmirçidən öyrənib. 1967-ci ildə Bakıda və Moskvada keçirilən xalq yaradıcılığı festivallarında iştirak edib.

RÜSTƏM MİKAYILOV

Rüstəm Ağacan oğlu Mikayılov 1936-cı ildə Ağsu rayonunun Gəgəli kəndində anadan olub. Aşıq Şərbətə şəyirdlik edib. 1965-1982-ci ildə Ağsu rayon mədəniyyət şöbəsində çalışıb.

Aşıq Rüstəm 2007-ci ildə vəfat edib.

MUSA MUSAYEV

Musa İsmayıl oğlu Musayev 1937-ci ildə Borçalının Kürüstü Kəpənəkçi kəndində anadan olub. Ustad aşiq Kamandar Əfəndiyevə şayirdlik edib.

Aşıq Musa Musayev 1964-cü ildə vəfat edib.

ALLAHYAR NƏSİBOV

Allahyar Mustafa oğlu Nəsibov 1938-ci ildə Borçalıdakı Hacısəkənddə (Görərxı eli) anadan olub. 1954-1959-cu illərdə ustad aşiq Xındı Məmmədın şayirdi olub.

Aşıq Allahyar 2000-ci ildə vəfat edib.

ZƏKƏRİYYƏ MEHMAN

Zəkəriyyə Mehman (Zəkəriyyə Məhəmməd oğlu Məmmədov) 1938-ci il martın 27-də Qazax rayonunun Aslanbəyli kəndində anadan olub. 1957-ci ildə Bakıda Statistika texnikumuna daxil olub, 1959-cu ildə texnikumda təhsilini başa vurub və o vaxtdan 1983-cü ilədək sovxozda mühasib müavini vəzifəsində çalışıb.

O, eyni zamanda 1968-ci ildə Borçalıda aşiq Göycənin şayirdi olub, ondan saz sənətinin sirlərini öyrənib. Yaradıcı aşiq olan Zəkəriyyənin mindən artıq qoşma, gəraylı, təcnis, cığalı təcnis, müxəmməs və divaniləri var. Onun həmçinin beş dastanı da var.

Aşıq Zəkəriyyə Mehman 1999-cu ildə vəfat edib.

NURƏDDİN QURBANOV

Nurəddin Yusif oğlu Qurbanov 1939-cu il yanvarın 5-də Borçalının Qasımlı kəndində anadan olub. Aşıqlığın ilk sirlərini atası Yusif kişidən (o, Dollu Abuzərin şayirdi olmuşdu) öyrənən Nurəddin Qurbanov 1961-1963-cü illərdə Hüseyn Saraçlının şayirdi olub. Sonra sərbəst olaraq aşıqlığa başlayıb.

Borçalıda ustad aşiq kimi tanınan Nurəddin Qurbanov 1999-cu ildə Gürcüstan prezidentinin fərmanı ilə "Şərəf" medalına layiq görülüb.

Nurəddin Qurbanov 2010-cu ildə vəfat edib.

HÜSEYN PİRİYEV

Hüseyn Talib oğlu Piriyeu 1939-cu ildə Göyçə mahalının Ağbulaq kəndində anadan olub. Beş yaşında ikən atasını itirib, vəziyyəti ağır olduğundan anası Məleykə xanım Qazax rayonunun Qarasannı kəndinə köçüb.

Ağbulaqlı aşiq Sarı Abbasəlinin yanında balaban çalan Hüseyn Aşıq İmrandan sazın sirlərini öyrənib, sonradan isə Aşıq Bəhrəmin şayirdi olub.

1969-cu ildən Qazax rayon mədəniyyət şöbəsində müxtəlif vəzifələrdə çalışıb, 1984-cü ildə yeddiillik uşaq musiqi məktəbinə saz müəllimi təyin olunub. Azərbaycan aşıqlarının IV qurultayında iştirak edib.

Aşıq Hüseyn Piriyeu 1996-cı il dekabrın 29-da vəfat edib.

NƏBİ BAYRAMƏLİYEV

Nəbi Qərib oğlu Bayraməliyev 1939-cu ildə anadan olub. Aşıqlıq sənətinin sirlərini Əhməd Sadaxlıdan öyrənib. Ara-sıra şeir də yazıb.

Aşıq Nəbi Bayraməliyev 1969-cu ildə elektrik cərəyanı vurması səbəbindən dünyasını dəyişib.

SƏDİ ULAŞLI

Sədi Ulaşlı (Sədi Oruc oğlu Abdıyev) 1940-cı ildə Borçalının Ulaşlı kəndində anadan olub. Atası Oruc kişi 12-13 yaşlarında onu dostu Hüseyn Saraçlının yanına şayird qoyub. Sonralar Rustavi şəhərində yaşayan Sədi Ulaşlı uzun müddət Hüseyn Saraçlı ilə bərabər el məclislərində, müxtəlif tədbirlərdə çıxış edib. Dəfələrlə radio və televiziya da çıxışları olub.

Sədi Ulaşlı 1987-ci ildə vəfat edib.

BƏKİR MUSAYEV

Bəkir Oruc oğlu Musayev 1940-cı ildə Borçalının Qasımlı kəndində anadan olub. Sazda çalib-oxumağı qohumu Sədi Qurbanovdan öyrənib.

1964-1969-cu illərdə Gəncədə pedaqoji institutda oxuduğu vaxtlar da sazdan ayrılmayıb. Pedaqoji fəaliyyətlə yanaşı Borçalının ustad sənətkarlarından bəhrələnməklə bir aşiq kimi də gündən-günə püxtələşib.

Bəkir Musayev 2009-cu ildə vəfat edib.

QIYAS SÜLEYMANOV

Qiyas Niftalı oğlu Süleymanov 1941-ci ildə Göyçənin Ardantış kəndində anadan olub. Aşıqlığı atası aşıq Niftalıdan öyrənib. Bakıda Politexnik institutu (indiki Texniki universiteti) bitirib, Sumqayıtda kimya zavodunda direktor müavini vəzifəsində çalışıb. 1998-ci ildə Sumqayıtda vəfat edib.

RZA MƏMMƏDOV

Rza Əlisa oğlu Məmmədov 1944-cü ildə Şamaxı rayonunun Təhlə kəndində anadan olub. Gənc yaşlarından ailəsi ilə Qobustana köçüb. Aşıq Şakir, Bəylər Qədirov, Məmmədağa və Abbasdan aşıqlığın sirlərini öyrənib. Azərbaycan aşıqlarının III və IV qurultaylarında iştirak edib. Ötən əsrin 70-ci illərində keçmiş ittifaq miqyasında keçirilən festivallarda laureat olub, Mədəniyyət nazirliyinin diplom və Fəxri fərmanları ilə təltif olunub. Uzun illər mədəniyyət evində bədii rəhbər kimi fəaliyyət göstərüb.

Aşıq Rza 1993-cü ildə vəfat edib.

DİLARƏ AZAFLI

Dilarə Azaflı (Dilarə Mikayıl qızı Zeynalova) 1947-ci ildə Tovuz rayonunun Azaflı kəndində məşhur ustad aşıq Mikayıl Azaflının ailəsində dünyaya gəlib. 1965-ci ildə orta məktəbi, 1970-ci ildə Azərbaycan Dövlət Universitetinin (indiki BDU) filologiya fakültəsini bitirib. 1971-ci ildən Biləcəri qəsəbəsidəki 5 saylı dəmiryol orta məktəbində pedaqoji fəaliyyətə başlayıb.

Saz sənətinin sirlərini atasından öyrənən Dilarə Azaflı həm də şeir yazırdı. "Aşıq Pəri" məclisinin ən fəal üzvlərindən idi.

Dilarə Azaflı 2005-ci ildə dünyasını dəyişib.

KƏRƏM İNCƏLİ (NƏSİBOV)

Kərəm İncəli (Kərəm Süleyman oğlu Nəsimov) 1945-ci ildə Qazax diyarının Əlibayramlı kəndində anadan olub. Ustad Kamandar Əfəndiyevin yanında 4 il şəyird olan Kərəm Süleyman oğlu ondan aşıq sənətini mükəmməl öyrənib.

1960-cı illərdən başlayaraq müstəqil aşıqlıq etməyə başlayan Kərəm İncəli məclislərdə, respublikanın mədəniyyət tədbirlərində, festival və müsabiqələrdə iştirak edərək diplomlara layiq görülüb, aşıqların IV qurultayının iştirakçısı olub.

O, Şaməddin Vəliyev, Mahal Fəttahov, Alt Cəfərov, İmrəli Məmmədov, İlham Hacıyev və Akif Manafovun ustadı olub.

MAHMUD NİFTƏLİYEV

Mahmud Ələsgər oğlu Niftəliyev 1947-ci ildə keçmiş Mərəzə (indiki Qobustan) rayonunun Şıxzərli kəndində anadan olub. Bir müddət Aşıq Şərbətin ansamblında çıxış edib. 1969-cu ildən müstəqil olaraq el məclislərində iştirak edib.

1976-cı ildə gənc aşıqların müsabiqəsində I dərəcəli diploma layiq görülüb. Azərbaycan aşıqlarının IV qurultayının nümayəndəsi olub.

Aşıq Mahmud eyni zamanda ADU-nun (indiki BDU) riyaziyyat fakültəsini bitirərək uzun müddət orta məktəbdə müəllim işləyib.

Mahmud Niftəliyev 2002-ci ildə doğma kəndində vəfat edib.

XANLAR MƏHƏRRƏMOV

Xanlar Əhməd oğlu Məhərrəmov 1950-ci ildə Tovuz rayonunun Əlimərdanlı kəndində anadan olub. 1967-ci ildə həmin kənddə orta məktəbi bitirib, 1969-1971-ci illərdə hərbi xidmətdə olub.

Hələ uşaqlıqdan saza meyl salan Xanlar Əhməd oğlu sonralar ustad sənətkarlar Mikayıl Azaflı, Əmrah Gül-məmmədov və Ədalət Nəsimovdan bu sənətin sirlərini öyrənib və qısa zamanda məşhur ifaçı kimi tanınıb. Respublika və keçmiş ittifaq miqyasında festivallarda çıxış edərək mükafatlara layiq görülüb. Radio dalğalarında və televiziya ekranlarında tez-tez çıxış edən Xanlar Məhərrəmov ustad ifaçı aşıq kimi böyük rəğbət və məhəbbət qazanmışdı.

Folklorşünas alim Elxan Məmmədli onun barəsində yazdığı məqalədə qeyd edir ki: "Xanların meydangirliyi, zəngin aşıq poeziyamıza bələdliyi, qeyri-adi saz ifası, pəs, şirin, həm də məlahətli səsi dinləyiciləri valeh edərdi".

Xanlar Məhərrəmov 1998-ci ildə vəfat edib.

AYDIN ÇOBANOĞLU

Aşıq Aydın Çobanoğlu (Musayev) 1951-ci il yanvarın 18-də Tovuz rayonunun Əlimərdanlı kəndində anadan olub.

O, 1974-cü ildə Azərbaycan Dövlət Univeristinin filologiya fakültəsinə daxil olub.

1972-ci ildə böyük sənət dünyasına qədəm qoyan A.Çobanoğlunun sənət uğurları 1975-ci ildən başlayıb. Ümumittifaq festifalının, 1977-1979-cu illərdə Gənc aşıqların respublika müsabiqələrinin qalibi, 1984-cü ildə Polşa respublikasında keçirilən 11-ci Beynəlxalq folklor festivalının və 1987-ci ildə 2-ci Ümumittifaq xalq yaradıcılığı festivalının laureatı olub. 1988-ci ildə Leninqrad-da keçirilən 16-cı "Folklor və gənclik" Ümumittifaq elmi-təcrübi konfransında məruzə ilə çıxış edib. Almaniya, Hindistan, İsvec, Türkiyə, İsvecrə, Orta Asiya və Zaqafqaziya respublikalarında keçirilən festifallarda və qastrol səfərlərində uğurlu konsert proqramları ilə çıxış edib. 1991-ci ildə isə Türkiyənin Konya şəhərində keçirilən Aşıqlar festivalından 4 qızıl medalın sahibi kimi vətənə dönüb.

"Abşeron" və "Günay" ailə ansamblarını, Respublika Aşıqlar Birliyinin nəznindəki qızlardan ibarət "İncəgülü" aşıqlar ansamblını yaradıb.

Aydın Çobanoğlu Hüseyn Arifin vaxtında Aşıqlar Birliyi sədrinin müavini olub.

1993-cü il martın 23-də respublikamızın rayonlarından birində keçirilən növbəti aşiq məclisinə yollanan Aydın Çobanoğlu namərd gülləsinə tuş olub.

*Aşıq Əli Feyzullahi
(Cənubl İran)*

Aşıq Qaçay

Aşıq Əli

*Aşıq Ələsgərin şayi
olmuş aşiq Nağı*

Aşıq Cəvahir

Aşıq E.Abuşev
(1969-cu ildə
çəkilmiş bu
fotoşəkil dövlət
arxivindən
götürülüb)

Balabançı Yolbasan Hüseyin
və Aşıq İslam Yusifov

Cavan Teymur

Aşıq Abbasqulu öz dəstəsi ilə Tiflisdə.
1912-ci il.

1927-ci ildə Borçalıda - Lüksemburq
(indiki Bolnisi) rayonunda keçirilən
aşıqlar qurultayının iştirakçıları.

1939-cu il.

Azərbaycan aşıqları.
Ötən əsrin 30-cu illəri.

Festivala hazırlaşan Gədəbəy aşıqları.
1958-ci il.

Borçalı aşıqları. 1955-ci il.

Aşıq Nabat və Aşıq İslam Yusifov (1960)

Azərbaycan aşıqlarının III Qurultayında aşıqların çıxışı. (1961)

Ortada Avdı Qaymaqlı

Gədəbəy aşıqları

Səməd Vürğun və Hüseyn Bozalqanlı

Talib Ələsgər oğlu və Cavan Teymur

Cəlilabad aşıqları

İlk Azərbaycan kənd bədii özfəaliyyət olimpiadasının iştirakçılar – Qasım İsmayılov (Goranboy) rayonunun aşıqları N.Əhmədov və İ.Qurbanov.

Aşıqlar: Mirzə Bayramov, Hüseyn Bozalqanlı, Əsəd Rzayev və Nəcəf Əlimərdanlı

Zəlimxan Yaqub, Kamandar Əfəndiyev və Məmməd Aslan

Ön sırada: aşiq Məhəmməd, aşiq Yunis və aşiq Əsəd

Dədə Şəmşir

Ön sırada ortada Hüseyn Saracılı və Kamandar Əfəndiyev

Sadiq Sultanov, Kamandar Əfəndiyev və Hüseyn Saracılı

Mikayıl Azaflı

Ön sırada Əmrah Gülməmmədov və Kamandar Əfəndiyev

Aşıqların III Qurultayı. Sağdan: Aşıq Hüseyn Cavan, Aşıq Nüsrət Əhmədov, Aş. Qalammirzə Əfqani. Ayaqüstə: Aş. İsmayıl Mahir, balabançı Bərxudar Abbasov, Sirəc Layiski (Həbibullayev), balabançı Binnət Məmmədov.

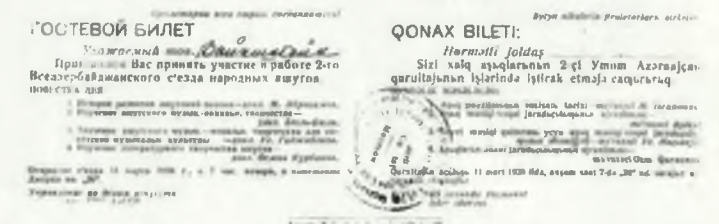
Soldan: Aşıq Əsədın şeyirdi Aşıq Məhəmməd Çovdaroğlu, balabançı Abbas İsmayilov və Aşıq Qəhrəman Rüstəmov

Azərbaycan aşıqlarının III Qurultayının iştirakçılar: S.Seyidov (Qusar), İ.Nağıyev (Goranboy), Ç.Tağıyev (Şəmkir), H.Səmədov və Ş.Hacıyev (Kəlbəcər).

Göyçə aşıqları

*Borçalı aşığılarının
Bakıda Filarmoniyada
konserti. 1979-cu il.*

*Borçalı aşığıları
Bakıda. 1979-cu il.*

*Şəkildə Aşıq Əsəd və Hüseyn Bozal-
qanlının yetirmələri. Sağdan: Orta cərgədə
H.Dəmirçi, Aşıq Nəcəf, Məhəmməd
Çovdaroğlu, Aşıq Rza, Aşıq Qədir,
Aşıq Məhəmməd Rzayev və digərləri.*

*Soldan: Aşıq Əsəd və Aşıq Mirzə.
Arxada: Aşıq Qoca,
Aşıq Məhəmməd və başqaları.*

Sağdan: Aşıq Əsəd, H.Sarabski, arxada Aşıq Mirzə

Yusif Səmədoğlu və Murad Niyazlı

Hüseyn Arif, Amerikalı Cefri və
Aşıq Murad Niyazlı

Aşıq Talıb və şeyirdi Saleh

Şairlər: O.Sarıvəlli və A.Aslanov
Azərbaycan aşıqlarının III
qurultayının iştirakçıları ilə

Aşıq Rza Qobustanlı, Aşıq İmran Həsənov və Aşıq Hacı Bayramov

Aşıq Talıb və Əminə Eldarova

Azərbaycan aşıqlarının III qurultayının nümayəndələri. 1961.

Mais Gəncəlinin ansamblı. Soldan: Həsən Bayramov, Cəmişid Babayev, Hüseyn Məmmədov, Şəmil, İslam Məmmədov, Ağəli Əliyev, Güllümalı və Əjdər Tağıyev.

Azərbaycan Aşıqlarının IV qurultayı. 1984

Hüseyin Arif Aşıqların IV qurultayında çıxış edərkən

IV Qurultayın iştirakçıları

Sağdan Mais Gəncəli, Sirəc Layiski, Bayram Xuluflu və Əjdər Tağıyev

Şəkildə ortada bəstəkar Səid Rüstəmov və aşıqlardan Əsəd, Mirzə Bayramov, Nağı, arxada ayaqüstə Fətulla (Naxçıvan)

Gəncə aşığı: Əməkdar incəsənət xadimi Aşıq İslam Yusifovun (ortada) ansamblı. Aşıq Qara Mövlayev, Aşıq Həsən, Zeynal Məmmədov, Telli Məhəmməd, Cuma Aslanov, Nurəddin Quliyev, ikinci sırada sağdan: Nüsrət Əhmədov, balabançılar Bəylər, Tağı Ağayev, Ağəli Ağayev, Yolbasan Söyün, Fərhad, Aşıq İbrahim Şəmsəddinli.

Kamandar Əfəndiyev, Əmrah Gülməmmədov, Hüseyn Saracılı, İskəndər Ağbabalı.

İmran Cəfərov, Əlixan Qarayazılı və Aslan Kosalı.

Aşıq Pənah Salyan aşığı ilə

Aşıqlardan B.Həsənov (solda), İ.Fəziyev, İ. Babayev, A.Abdıyev və A.Aslanov. (11.04.1960)

İSTİFADƏ OLUNMUS ƏDƏBİYYAT:

1. **Zəlimxan Yaqub.** "Hüseyn Saracılı dastanı". Bakı, "Pedaqogika" nəşriyyatı, 2007
2. **Qara Namazov.** Aşıqlar (I kitab). Bakı, "Səda" nəşriyyatı, 2004
3. **Məhərrəm Qasımlı.** "Ozan-aşıq sənəti". Bakı, "Uğur" nəşriyyatı, 2007
4. **Həsən Mirzəyev.** "Dərələyöz folkloru". Bakı, "Elm" nəşriyyatı, 2006.
5. **İslam Ələsgər.** "Haqq aşığı Ələsgər". Bakı, "Maarif" nəşriyyatı, 1999
6. **İlhamə Qəsəbova.** XX əsr Qazax aşıqları və el şairləri. Bakı, "Nurlan" nəşriyyatı 2009
7. **"Dədə Şəmşir yaddaşlarda"** (Tərtib edən Q. Şəmşiroğlu). "Gənclik" nəşriyyatı, Bakı, 2000
8. **Aşıq Əkbər Cəfərov.** "Söz qanana qurban olum". "Nurlan" nəşriyyatı, Bakı, 2009
9. **Molla Cuma.** Əsərləri. "Maarif" nəşriyyatı, Bakı, 1995
10. **Aynurə Pənahqızı.** Aşıq Pənah dastanı. "Şur" nəşriyyatı, Bakı, 2006
11. **Haqdan gələn saz.** (Tərtib edən M. Nəbioğlu). "Nurlan" nəşriyyatı, Bakı, 2009
12. **Aşıq Avdı Qaymaqlı.** "İncəgülü". "İncə nəşriyyatı evi", Bakı, 2009
13. **Seyfəddin Qəniyev.** Şirvan aşıqları. "Nurlan" nəşriyyatı, Bakı, 2007
14. **M. Keşəli, Ş. Məmmədli, D. Osman.** "Borçalı aşıqları". "Nurlan" nəşriyyatı, Bakı, 2005
15. **"Sazlı-sözlü Göyçə"** (Tərtib edən İslam Ələsgər). "Azərbaycan Dövlət nəşriyyatı", Bakı, 1999
16. **S.Mümtaz adma Azərbaycan Dövlət Ədəbiyyat və İncəsənət arxivinin materialları.**
17. **Mikayıl Azaflı.** Qoca Azaflıyam. Bakı, 2009.
18. **Araz Yaquboğlu.** Daşkənd aşıqları və şairləri. Bakı, "Nurlan" 2008, 416 səh.
19. **Aşıq Hüseyn Bozalqanlı.** Əsərləri. I cild. Bakı, "Nurlan" 2008, 296 səh.
20. **Tərhan Göyçəli.** Göyçə aşıq məktəbi. Bakı, "Göytürk" nəşriyyatı, 1998.
21. **Eldar İsmayıl.** Ağrı dağı qədər ağrılarım var... Bakı, "Ağrıdağ" nəşriyyatı, 1999.
22. **Eldar İsmayıl.** Oğuz yurdun övladları. Bakı, "Təbib" nəşriyyatı, 1999.
23. **Göyçəli Aşıq Nəcəf** (Toplayıb tərtib edən İslam Ələsgər). Bakı, "Səda" nəşriyyatı. 2000.
24. **Məhərrəm Hüseynli.** Tovuz aşıqları. Bakı, "Şuşa" nəşriyyatı, 2003.

MÜNDƏRİCAT

Z.Yaqub. Borcumuzdur bu ehtiram.....	3	Məmməd Cəfərov	26
Müəllifdən	5	Qara Mövləyev	26
Aşıq Alı	7	Məhəmməd Həsənov	27
Aşıq Ələsgər	8	İsbər Rüstəmov	27
Abbasqulu	9	İsrafil İsmayilov	28
Molla Cuma	9	Quşçu İbrahim	28
Əsgər Quliyev	10	Teymur Hüseynov	29
Nəcəf Daşkəndli	10	Xındı Məmməd	29
Hüseyn Bozalqanlı	11	Əli Hüseynov	30
Bəşir Ələsgər oğlu	11	Feyzi Mirzəyev	30
Alı Dərəçiçəkli	12	Hümbət Quliyev	31
İsmayıl İsmayilov	12	Soltan Məhərrəm o.	31
Mirzə Bilal	13	Qoca Quliyev	32
İbrahim Əliyev	13	Hüseyn Rzayev	32
Şair Nəbi	14	Məmməd Süleymanov	33
Əsəd Rzayev	14	Şamil Ali oğlu	33
Məmmədyar Əminov	15	Şeyda Əziz	34
Talib Ələsgər oğlu	15	Xəstə Bayraməli	34
Zodlu Ağayar	16	Qəhrəman İbrahimov	35
Canallı Məmməd	16	Niftalı Qafarov	35
Nağı Bədəlov	17	Nəcəf Xəlil oğlu	36
Məhəmməd Rzayev	17	Mehdi Kərimov	36
Xəyyat Mirzə	18	Məşədi Hüseyn	37
Musa Qaraçöplü	18	Rüstəm Xəlilov	37
Savad Nəsibova	19	Ələkbər Əsgərov	38
Ağacan	19	Əli Mehdiyev	38
Dəllək Paşa	20	Abbas Cəbrayilov	39
İsmayıl Ələkbərov	20	Şamil Piriye	39
Mirzə Bayramov	21	Vəli Qaraxanlı	40
Tağı Vəliyev	21	Hüseyn Sarıyev	40
Yunis İbrahimov	22	Dirili Surxay	41
Məsim Bəyazitli	22	Növrəs İman	41
Dədə Şəmşir	23	Abbas Söhbətov	42
İslam Yusifov	24	Pirməmməd Söhbətov	42
Sadiq Sultanov	24	Muğum Məmmədov	43
Qurbanəli	25	Vəli Bayramov	43
İdris Məhərrəmov	25	Qədir İsmayilov	44

Ozan-aşıq dünyası

<i>Məhərrəm Ələkbərov</i>	44	<i>Qara Məmmədov</i>	65
<i>İbrahim İsgəndərov</i>	45	<i>Ədhəm Arəbov</i>	65
<i>Nağı Rzayev</i>	45	<i>Həsən Bayramov</i>	66
<i>Həsən Mülkülü</i>	46	<i>Ağalar Mikayılov</i>	66
<i>Oruc Məhəmməd o.</i>	46	<i>Nəcəf Baxşəliyev</i>	67
<i>Şahbaz Məmmədov</i>	47	<i>Məhərrəm Hacıyev</i>	67
<i>Salman Tağıyev</i>	47	<i>Məhəmməd Hüseynov</i>	68
<i>Nəcəf Hüseynov</i>	48	<i>Abbasəli Xəlilov</i>	68
<i>Mürsəl Atabala oğlu</i>	48	<i>Bəylər Qədirov</i>	69
<i>Soltan Xudaverdiyev</i>	49	<i>Qurban Fərzəliyev</i>	69
<i>Əhməd İbrahimov</i>	49	<i>Məmmədəli Pünhan</i>	70
<i>Qurban Sadıqov</i>	50	<i>Nabat Cavadova</i>	70
<i>Hacı Qaracayev</i>	50	<i>Barat Məmişov</i>	71
<i>Teymur Qurbanov</i>	51	<i>Həsən Pərvanə</i>	71
<i>Əli Rəsulov</i>	51	<i>Hüseyn Saraçlı</i>	72
<i>Cəmil Mehdiyev</i>	52	<i>Hüseyn Cavan</i>	72
<i>Əhməd Qafarov</i>	52	<i>Tahir Musayev</i>	73
<i>Usrat Əhmədov</i>	53	<i>Zal Cabbarlı</i>	73
<i>Əli Həsənov</i>	53	<i>Məsim Səfərov</i>	74
<i>Rza Qəniyev</i>	54	<i>Qlammirzə Əfqani</i>	74
<i>Gülbala Tapdıqov</i>	54	<i>Bəhram Alı oğlu</i>	75
<i>Əmrəh Gülməmmədov</i>	55	<i>Nurəddin Quliyev</i>	75
<i>Mikayıl Mansırov</i>	55	<i>Aşıq Sona</i>	76
<i>Həmzə Mehdiyev</i>	56	<i>İsaq Verdiyev</i>	76
<i>Qədir Vəliyev</i>	56	<i>Oruc Əhmədov</i>	77
<i>Şıxlı Məhəmməd</i>	57	<i>Əbil İsmayilov</i>	77
<i>Müseyyib Nəsimov</i>	57	<i>Əhməd Qəribli</i>	78
<i>Avdı Qaymaqlı</i>	58	<i>Əhməd Rüstəmov</i>	78
<i>Əlixan Qarayazılı</i>	58	<i>İslam Ərdənər</i>	79
<i>Sarı Məmmədov</i>	59	<i>Soltanmurad Qubatov</i>	79
<i>Bəhlul Niftullayev</i>	59	<i>Şakir Hacıyev</i>	80
<i>Musa Məşədi Saleh o.</i>	60	<i>Mehdi Mehdiyev</i>	80
<i>Yusif Yusifov</i>	60	<i>Əmir Həsənov</i>	81
<i>Hümbət Əliyev</i>	61	<i>Şirsoltan Məhəmməd o.</i>	81
<i>İslam Fəziyev</i>	61	<i>Mikayıl Azafli</i>	82
<i>Nəsim Həsənov</i>	62	<i>Əhmədəli Dostəliyev</i>	83
<i>İbrahim Məmmədov</i>	62	<i>Zeynal Məmmədov</i>	83
<i>Məhəmməd Mustafayev</i>	63	<i>İsgəndər Ağbabalı</i>	84
<i>Şəmil Əliyev</i>	63	<i>Qəhrəman Süleymanov</i>	84
<i>İbrahim Tağıyev</i>	64	<i>Şəmistən Dəryahquluyev</i>	85
<i>Niftəli Süleymanov</i>	64	<i>Mürsəl Məmmədov</i>	85

Ozan-aşıq dünyası

<i>Pənah Pənahov</i>	86	<i>Yunis Həsənov</i>	102
<i>Nuru Məmmədov</i>	86	<i>Səhrab Feyzi o.</i>	102
<i>Süleyman Abdullayev</i>	87	<i>Əkbər Cəfərov</i>	103
<i>Binnət Məmmədov</i>	87	<i>Murad Niyazlı</i>	104
<i>Mirzə Cəfər oğlu</i>	88	<i>Əskinaz Abbasova</i>	104
<i>Mustafa Təkəli</i>	88	<i>Əlixan Əsgərov</i>	105
<i>Cəfər Eyvazov</i>	89	<i>Əli Adıgözalov</i>	105
<i>Səməd Mehdiyev</i>	89	<i>Əhməd Sadaxlı</i>	106
<i>Firuddn Əliyev</i>	90	<i>Hacalı Hacıyev</i>	106
<i>Murad Novruzov</i>	90	<i>Əlyar Abdullayev</i>	107
<i>İmran Həsənov</i>	91	<i>Abbas Həsənov</i>	107
<i>Cəlal Qəhrəmanov</i>	92	<i>Sayat</i>	108
<i>Qəhrəman Rüstəmov</i>	92	<i>Yolçu Məhərrəmov</i>	108
<i>Aslan Aslanov</i>	93	<i>Xalıqverdi Bozalqanlı</i>	109
<i>Əliyar Həsənov</i>	93	<i>Rüstəm Mikayılov</i>	109
<i>Məzahir İsrəfilov</i>	94	<i>Musa Musayev</i>	110
<i>Novruz Şairov</i>	94	<i>Allahyar Nəsimov</i>	110
<i>Şahpələng Abdulkərimov</i>	95	<i>Zəkəriyyə Mehman</i>	111
<i>Göycə Məmmədov</i>	95	<i>Nurəddin Qurbanov</i>	111
<i>Əzizxan Bəndəliyev</i>	96	<i>Hüseyn Piriye</i>	112
<i>Musa Süleymanov</i>	96	<i>Nəbi Bayraməliyev</i>	112
<i>Məmmədağa Babayev</i>	97	<i>Sədi Ulaşlı</i>	113
<i>Ayaz Zülfüqarov</i>	97	<i>Bəkir Musayev</i>	113
<i>Fərhad Soltanov</i>	98	<i>Qiyas Süleymanov</i>	114
<i>Yəhya Məmmədov</i>	98	<i>Rza Məmmədov</i>	114
<i>Kamandar Əfəndiyev</i>	99	<i>Dilərə Azafli</i>	115
<i>Qəmkeş Allahverdi</i>	100	<i>Kərəm İncəli</i>	115
<i>Mahmud Hacıyev</i>	100	<i>Mahmud Niftəliyev</i>	116
<i>Xanış Zaidov</i>	101	<i>Xanlar Məhərrəmov</i>	117
<i>Mikayıl Quliyev</i>	101	<i>Aydın Çobanoğlu</i>	118

Musa Nəbioğlu
(*Musa Nəbi oğlu Çobanov*)

OZAN-AŞIQ
DÜNYASI
(*Haqqa qovuşan aşıqlarımız*)

Nəşriyyatın direktoru:

professor Nadir MƏMMƏDLİ

Dizayn:	<i>Tural Əhmədov</i>
Texniki redaktorlar:	<i>Elşad Çobanh,</i> <i>Təyyar Mehdili</i>
Kompyüter yığıcısı:	<i>Könül Nəbiyeva</i>
Səhifələyici:	<i>Sədaqət Kərimova</i>

Yığılmağa verilib: 15.06.2010.
Çapa imzalanıb: 15.10.2010.
Şərti çap vərəqi: 18 . Sifariş: № .
Kağız formatı: 60x90 1/8. Tiraj: 1000.

Kitab «Nurlan» nəşriyyat-poliqrafiya müəssisəsində
səhifələnib çap olunmuşdur.

E-mail: nurlan1959@gmail.com

Tel: 497-16-32; 050-311-41-89

Ünvan: Bakı, İçərişəhər, 3-cü Maqomayev döngəsi 8/4.